ספרי׳ – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
רביעי

שער
אחד עשר

מאמרי

וענינו מאירות

•

מאת
כ״ק אדמו״ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ״ק שם תפארתו
מוהר״ר **דובער** נבג״מ זי״ע
– אדמו״ר האמצעי –

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת״י

הוצאת ספרים
קהלי חורי תורה
קה״ת
ליובאוויטש

על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקווייַ ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה
מאתיים שנה לגאולת כ״ק אדמו״ר האמצעי
שנת המאה ועשרים וחמש לכ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות
כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א
מהרה יגלה אכי״ר

יה״ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק׳
ויבנה ביהמ״ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו תיכף ומי״ד ממ״ש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

MA'AMAREI
VE'EINEINU MEIROS

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (646) 770-3589 • kehotp@gmail.com

Printed in U.S.A.
5787 • 2026

ב״ה.

פתח דבר

לקראת ט׳ כסלו, יום ההולדת דכ״ק אדמו״ר האמצעי (בשנת תקל״ד) והתחלת שנת המאתיים ליום ההילולא שלו (בשנת תקפ״ח)[1], ויו״ד כסלו, מאתיים שנה ליום הגאולה דכ״ק אדמו״ר האמצעי (בשנת תקפ״ז)[2] –

הננו מוציאים לאור[3] – בפעם הראשונה מכת״ר **– את המאמרים ד״ה ״ועינינו מאירות״ לכ״ק אדמו״ר האמצעי.**

לתועלת הלומדים והמעיינים, ניתוספו ציונים ומראי מקומות בשולי הגליון – ע״י המו״ל.

לחביבותא דמילתא, נדפס בסוף הקונטרס פאַקסימיליות מהכת״י.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת ״אוצר החסידים״

ימות המשיח,
יום הבהיר בדר״ח כסלו ה׳תשפ״ז,
מאתיים שנה לגאולת כ״ק אדמו״ר האמצעי,
ברוקלין, נ.י.

---

1) ע״ד הסתלקותו – ראה הקדמה לתורת חיים בראשית. ״בית רבי״ ח״ב פרק ו. קובץ יגדיל תורה (נ. י.) חוברת סח (תשרי־כסלו תשמ״ץ) סי׳ יד (ע׳ נג).
ביאור שייכות הסתלקותו לט׳ כסלו תקפ״ח, ואופנה – ראה לקוטי לוי״צ אגרות־קודש ע׳ שכז. שם ע׳ שלט ואילך.

2) ע״ד גאולתו – ראה בארוכה ״התמים״ חוברת ב׳ ע׳ עז [פו, א]. שם ע׳ פא [פח, א] ואילך. מבוא לקונטרס ״בד קודש״. ״בית רבי״ ח״ב פרקים ד־ה (נעתקו גם – בקיצור לשון קצת – בהוספה לקונטרס הנ״ל ע׳ 20 ואילך).

3) ראה התוועדות אור ליו״ד כסלו תשמ״ה, אודות הפצת מעיינות החסידות והדפסת מאמרי אדמו״ר האמצעי.

מפתח

ד״ה ועינינו מאירות לכ״ק אדהאמ״צ – נוסח א ..... ה
ד״ה ועינינו מאירות לכ״ק אדהאמ״צ – נוסח ב ..... יח
מקורות והערות ..... נ
פאַקסימיליות ..... נא

ועינינו[1] מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות[2] [כו׳]. הנה צ״ל מפני מה נאמר לשון מאירות, הלא הל״ל ועינינו תאירות הוא מורה ג״כ אלעתיד שתאיר עינינו כשמש כו׳, ומהו לשון מאירות, כי מלשון מאירות המשמעות שהוא מלשון מפעיל[3] שיהי׳ בחי׳ מקור לאור והוא מלשון מאור[4]. ועוד צ״ל מפני מה מדמה לשמש וירח שהלא שמש וירח אינם שוים באורם כמ״ש[5] את המאור הגדול לממשלת היום היינו שמש ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. אך האמת שקאי אלעתיד, שיהי׳ זו״נ היינו שמש וירח[6] שווין בקומתן[7] כי יש ג׳ בחינות עליות בשמש היינו כמ״ש[8] לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף, ויש עלי׳ השלישי היינו מ״ש[9] ולא יהי׳ עוד אור השמש לאור עולם. ולהבין כ״ז צ״ל מהו בחי׳ עינים. והנה נודע ע״פ ספרי קבלה[10] שבחי׳ עינים נק׳ חכמה שבמל׳ כמ״ש[11] עיני כל אליך ישבירו שהוא בחי׳ חכמה שבמל׳. ומעתה צ״ל מפני מה נק׳ בחי׳ מל׳ בשם עין[12], ולפעמים נק׳ בחי׳ מל׳ בשם לבנה[13] כמ״ש בזוהר[14] שמשא דא בחי׳ ז״א וסהרא לית לה מגרמא כלום דא בחי׳ נוק׳ (וגם בחי׳

---

1) מאמר ד״ה „ועינינו מאירות״ (נוסח א׳) לכ״ק אדמו״ר האמצעי.

מאמר זה מיוסד, כנראה, על ד״ה אין אנו מספיקים במאמרי אדה״ז מארז״ל ס״ע תס ואילך (והביאור שם ע׳ תסב ואילך).

לכללות המאמר ראה פירוש המלות נט, א ואילך. המשך תער״ב ח״ב ע׳ א׳שנב ואילך.

ע״ד רשימת הכת״י ראה להלן במקורות והערות ע׳ נ.

2) נוסח „נשמת כל חי״.

3) ראה ביאוה״ז לאדהאמ״צ טו, א. לאדמו״ר הצ״צ ח״ב ע׳ תרסא. שערי אורה צז, סע״א. מאמרי אדהאמ״צ דרושי חתונה ח״ב ע׳ תשכ. אוה״ת תולדות (א) קסח, ב. סה״מ תרס״ד ס״ע רכב.

4) ראה דרך חיים לד, ד. תו״ח חיי שרה קלה, א. בשלח רצג, א. מאמרי אדהאמ״צ נ״ך ריש ע׳ תרד. ובכ״מ.

5) בראשית א, טז.

6) ראה זח״ב ב, א ובהגהות מהרח״ו לשם אות ד. תקו״ז בהקדמה ח, סע״ב ואילך.

7) ראה ע״ח שער דרושי הצלם (שכ״ה) דרוש ו. שער מיעוט הירח (של״ו) פ״א־ב. וראה לקו״ת במדבר ז, ב. סה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ תקצג ואילך. סידור (עם דא״ח) נח, ד. קלב, ב. קמד, ד. רצא, ג. וראה ספר הערכים־חב״ד ח״ג מערכת אור הלבנה ס״ח (ע׳ שיד ואילך). וש״נ.

8) ישעי׳ ס, כ.

9) ראה ישעי׳ ס, יט: לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם . . והי׳ לך ה׳ לאור עולם.

10) פרדס שעה״כ (שכ״ג) פט״ז (מערכת עטרה). ע״ח שער אח״פ (ש״ד) פ״א. שער דרושי נקודות (ש״ח) פ״א. מאו״א אות ע סי״ד.

11) תהלים קמה, טו.

12) ראה (בנוסף להנסמן בסמוך) אגה״ק סי״ד (קכ, ב). סהמ״צ להצ״צ קלו, ב. מאמרי אדה״ז הנחות הר״פ בתחלתו. עה״ת ח״א ס״ע ריד. סה״מ תקס״ז ע׳ כ. אוה״ת וירא (א) קג, א.

13) ראה פרדס שם פ״ח (מערכת חדש). פי״ב (מערכת לבנה). פי״ג (מערכת מאור). מאו״א אות ל ס״ט.

14) ראה זח״א לג, ב. קלה, סע״ב. רלו, ב. רמט, ב. זח״ב רטו, א. זח״ג קיג, ב. מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ שפג.

יהונתן ודוד[15]) ולפעמים נק׳ בחי׳ מל׳ בשם אבן[16] כמ״ש[17] אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה. ומעתה צ״ל מהו ג׳ בחי׳ הנ״ל. צ״ל מתחלה מהו בחי׳ לבנה דלית לה מגרמה כלום היינו שהאור שמאיר הלבנה על הארץ הוא אינו מצד עצמה אלא רק מה שמקבל מבחי׳ שמש[18], (כמבואר במ״א באריכות בענין יהונתן מחר חודש[19]) ואין אנו יכולים לומר שמצד שהלבנה בעצם היא דבר בהיר וספיר מצד זה יאיר האור של הלבנה ממילא כאור הנר שמצד שהוא דבר בהיר בעצם אזי ממילא יאיר במקום החושך לזולתו א״כ למה נאמר לית לה מגרמה כלום שהמשמעות שהאור שמאיר על הארץ אינה אור מצד עצמה. וגם זה אין אנו יכולים לומר שאין לה אור מצד עצמה כלל כ״א מה שמקבל מן השמש הלא נאמר[20] את המאור הגדול כו׳ ואת המאור הקטן כו׳ המשמעות הוא שגם לבנה נק׳ בשם מאור. אך אליבא דאמת שיש ללבנה ג״כ אור מצד עצמה[21] אך אינה יכולה להאיר אורה כ״א שתקבל תחלה מן השמש כמו עד״מ משפיע ומקבל שהמקבל יש לו ג״כ אור השכל אך אינו יכול להשפיע את אור שכלו לזולתו כ״א שיקבל תחלה מן הרב, אבל תומ״י שמקבל אזי יכול להשפיע לזולתו, אעפ״י שאין שכלו של הרב מאיר עליו, ואדרבה כל מה שיתרחק התלמיד מן הרב יכול יותר להשפיע. וכמו״כ[22] גם בלבנה שבאמצע החודש הוא מאיר בשלימות שהוא בחי׳ מילוי הלבנה, ובדוגמת דכר ונוק׳ שנאמר[23] אשה כי תזריע וילדה שיש לבחי׳ נוק׳ ג״כ כח השפעה[24] אך שאינה יכולה להשפיע

15) ראה ל״ת להאריז״ל שמואל־א כ. סה״מ תקס״ז ע׳ נה. ס״ע נח. תקס״ח ח״א ע׳ תקלד ואילך. שה. נביאים ע׳ יג. תו״ח יתרו שעד, סע״ב ואילך. מאמרי אדהאמ״צ במדבר ח״א ע׳ קכ ואילך. קמז ואילך. אוה״ת בראשית (א) ד, סע״ב ואילך. יא, א ואילך. ברכה (ד) ע׳ א׳תתצב ואילך. המשך והחרים תרל״א (קה״ת, תשע״ה) ע׳ מז. סה״מ תרל״ג ח״א ע׳ רמו (ובהנסמן שם). רנג. תרנ״א ע׳ קנב. תרס״ג ע׳ ע ואילך. ד״ה ויאמר לו יהונתן תשמ״ה (סה״מ מלוקט ח״ו ע׳ כג ואילך). וש״נ.

16) ראה פרדס שם פ״א (ערך אבן). מאו״א אות א ס״ד. מאמרי אדה״ז כתובים ח״ב ע׳ סט. ספר החקירה להצ״צ צב, ב.

17) תהלים קיח, כב.

18) ראה סידור (עם דא״ח) קפב, ד (בשם ס׳ נו״נ (סי׳ רט. רכ)). סה״מ תקס״ז ע׳ קנא. שע״ת ח״א יח, ב. פירוש המלות כט, ד („מבואר בס׳ נחמד ונעים שהוסכם אצל כל חכמי התבונה האחרוני״׳). מאמרי אדהאמ״צ במדבר ח״א שם ע׳ קכ ואילך. ובהנסמן שם ובהמילואים להמ״מ שם (ע׳ שה). קונטרסים ע׳ רו. וש״נ. המשך והחרים תרל״א (קה״ת, תשע״ה) ע׳ כח. סה״מ תרנ״ד ע׳ קלד ואילך. סה״ש תשנ״ב ח״א ע׳ 157 ואילך. וש״נ. פלח הרמון שמות ע׳ ריח. וראה לקו״ש ח״ט ע׳ 64. ספר הערכים־חב״ד שם ס״ב (ע׳ רצז ואילך). וש״נ.

19) ראה הנסמן לעיל הע׳ 15.

20) בראשית א, טז.

21) ראה שע״ת ח״ב כז, א ואילך. פירוש המלות שם (ג־ד). סהמ״צ להצ״צ קעב, ב. המשך תרס״ו ע׳ תד. סה״ש תורת שלום ע׳ 76. לקו״ש שם. ובכ״מ.

22) ראה גם סה״ש תשנ״ב שם ע׳ 155 ואילך.

23) תזריע יב, ב.

24) ראה מאמרי אדהאמ״צ ויקרא ח״ב ע׳ תריג. אוה״ת שה״ש ע׳ תנ ואילך. סה״מ תרנ״ז ע׳ קעו. תרנ״ט ע׳ ג. יב. ס״ע קיט. המשך תרס״ו

כ״א שתקבל תחילה מן הדכר[25] וכדוגמא זו ממש בבחי׳ לבנה תיכף כשתקבל מן השמש אזי יכולה להאיר אורה על הארץ וכל מה שתתרחק יותר יכולה להאיר יותר. ומזה יובן בחי׳ מל׳ דאצי׳ שמחי׳ נבראים בע״ג צריכה לקבל תחלה מבחי׳ ז״א דאצילות וכשמקבל אזי יכולה להחיות נבראים בע״ג אבל בריחוק מקום היינו בבחי׳ צמצום והסתר כמ״ש בע״ח[26]. ומעתה צ״ל מפני מה נק׳ בחי׳ מל׳ בשם עינים כנ״ל. והנה בזה יש ג״כ להבין שאין אנו יכולים לומר שמצד כלי העין הוא כלי בהיר ומצד זה יכולה לראות לזולתו א״כ מפני מה אינו רואה בלילה או במקום חשך. ועוד אפילו במקום אור אינה יכולה לראות עד שמאיר בתוך כלי העין כח הראיה מעצם הנפש כי כשנסתלק כח הראי׳ מן כלי העין אינה רואה אפילו במקום אור, וא״כ מובן מזה שבחי׳ ראי׳ למטה במדרגה מבחי׳ לבנה בב׳ בחי׳ האחד שצריך שיאיר בתמידות בכלי העין הכח הראי׳ אזי דוקא יכולה לראות, אבל בלא אור כח הראי׳ אינה יכולה לראות בשום אופן. משא״כ בבחי׳ לבנה תיכף כשתקבל מן השמש אפילו שאין אור השמש מאיר בתוכה בתמידות אעפי״כ יכולה להאיר למטה ואדרבה כל מה שנתרחק יותר, יותר יכולה להאיר בתוקף אור כנ״ל באריכות. ועוד מדריגה שני היינו שבחי׳ עין אעפ״י שמאיר כח הראי׳ מעצם הנפש בכלי העין אעפי״כ אינה יכולה לראות אלא במקום אור בלבד משא״כ במקום חושך אעפ״י שכח הראי׳ מאיר בתוכה אינה יכולה לראות. ומעתה צ״ל מ״ש שבחי׳ אבן ג״כ קאי על בחי׳ מל׳ וצ״ל מהו בחי׳ אבן טבא[27] שאין אנו יכולים לומר ג״כ שמצד האבן טבא הוא דבר בהיר והאור שמאיר הוא ממילא א״כ מפני מה אינה יכולה להאיר במקום חושך אלא דוקא במקום אור או לאור הנר אזי העין של האבן טבא מבהיק או כמו זכוכית שאין יכולים לראות מתוכה כ״א לאור היום, או לאור הנר אעפ״י שהוא בעצם דבר בהיר. ואין אנו יכולים לדמות בחי׳ אבן טבא לבחי׳ לבנה שהרי הלבנה כשתקבל מאור השמש אזי דוקא יאיר במקום חשך וגם לבחי׳ עין אין אנו יכולים לדמותה שבחי׳ עין צריך לבחי׳ אחרת היינו שיאיר בתוכה מכח הראי׳ שאינו יכולה לראות כ״א ע״י אור הנר שלזולתה. וא״כ לכאורה אינו מובן איך מדמין בחי׳ מל׳ לבחי׳ הנ״ל מאחר שאינם שוים בבחינתם. אך[28] האמת הוא כן שיש ג׳ עולמות בי״ע. הנה בחי׳ מל׳ דבריאה הוא כמו בחי׳ לבנה ומל׳ דיצירה הוא כמו בחי׳ אבן ומל׳ דעשי׳ הם בחי׳ עין ונעוץ סופן בתחלתן[29] שבבחי׳ מל׳ דעשי׳ יש הארה הגבוה מאד נעלה מבחי׳ מל׳ דבריאה[30] שאא״ס מאיר בתוכה בתמידות

ע׳ תד ואילך. ס״ע תקכז־ח. לקו״ש ח״כ ע׳ 42.

25) ראה ביאוה״ז לאדהאמ״צ מח, סע״א. מאמרי אדהאמ״צ בראשית ע׳ שו. דברים ח״ד ע׳ א׳תנא. וש״נ.

26) ראה ע״ח שער דרושי אבי״ע (שמ״ב) פי״ג. שער סדר אבי״ע (שמ״ז) פ״א.

27) ראה זח״א ריא, א.

28) בהבא לקמן ראה המשך תער״ב שבהע׳ 1.

29) ס״י פ״א מ״ז.

30) ראה ע״ח שער העקודים (ש״ו) פ״ב.

כמו בעין הכח הראי׳ כנ״ל וד״ל. ומעתה צ״ל קושי׳ הנ״ל מפני מה נאמר לשון מאירות וגם מדמין לשמש ולירח שהם אינם שוין באורם כנ״ל. אך האמת הוא שקאי אלע״ל שיהיו זו״נ שווים בקומתם[7] היינו בחי׳ מל׳ שנק׳ בשם עין[12], וכן בשם לבנה יהי׳ מאיר בעצמה בלתי קבלתו מז״א כמו ז״א עצמו. וכדוגמה זאת ממש יובן במרבע״ה ויהושע ע״ה שפני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה[31] ולכך אומר שהנער לא ימיש מתוך האוהל[32] של משה בשביל שהי׳ צריך לקבלת משה כמו לבנה מן השמש אבל שסמך משה את ידיו עליו[33] אזי נאמר ויהושע בן נון מלא רוח חכמה[34], והטעם הוא כי סמך משה ידיו עליו. וגם אמר בגמ׳[35] איש אשר רוח בו[36] שיכול להלוך כנגד רוחו של כאו״א שבס״ר נש״י. ואז אינו צריך לקבלת משה. ולכאורה אינו מובן כי לבנה הוא בחי׳ מל׳[13] ובבחי׳ מל׳ יש ב׳ בחי׳ אחד שקורא תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך[37] ובחי׳ הב׳ שיש ט׳ ספירות המאירים בבי״ע[38]. וכמו״כ הי׳ נצרך ליהושע לקבל תמיד ממשה שהוא לבנה בחי׳ מל׳ וכמו בחי׳ מל׳ שנצרך להארת ז״א שמאיר בתוכה וע״כ יכולה להחיות בי״ע וד״ל. אך צ״ל מפני מה ביקש מרבע״ה[39] אעברה נא את הארץ כו׳, והלא לכאורה למה הי׳ נצרך מרע״ה לעבור את הארץ ולראותה אך האמת כי בארץ הי׳ תלויים מצות מעשיות[40] והי׳ רוצה לקיים את המצות המעשיות התלוים בארץ[41]. ומ״מ אינו מובן למה ביקש שיראה את הארץ הלא בראייה אינו יכול לקיים את המצות אך האמת הוא כיוון שמרע״ה הי׳ רבן של כל ישראל והמשיך גילוי אא״ס שמלובש בתורה הנגלית לנו ולכל ישראל וגם במ״ת הי׳ גילוי אא״ס כמ״ש[42] וירד הוי׳ על הר סיני, וגם בתורה נתגלה אוא״ס כמו שהוא במה שאמר אנכי מי שאנכי[43] כתר

---

31) ב״ב עה, סע״א. ספרי ורש״י פנחס כז, כ. ועוד. וראה ד״ה כי נער ישראל תרס״ו (המשך תרס״ו (קה״ת, תשע״ז ואילך) ע׳ תקעו ואילך).

32) תשא לג, יא.

33) ראה פנחס כז, כג. ברכה לד, לט.

34) ברכה שבהע׳ קודמת.

35) כ״ה ב**אב**. וראה ספרי עה״פ שבהע׳ הבאה. הובא בתניא בהקדמה (ג, ב).

36) פנחס כז, יח.

37) ראה זח״א קעח, ב. עז, ב. פו, ב. זח״ב (היכלות) רנו, ב. קמ, ריש ע״א.

38) ראה לקו״ת במדבר ג, סע״ב ואילך. מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״ב ע׳ שפב ואילך. אוה״ת במדבר (ד) ע׳ א׳תכה ואילך.

39) ואתחנן ג, כה (בדילוג).

40) ראה רמב״ן אחרי יח, כה. ואתחנן ד, ה. לקו״ת שלח מג, ד. מאמרי אדהאמ״צ במדבר ח״ג ע׳ תתקצא. ובהנסמן במילואים להמ״מ לשם (ע׳ א׳רעט).

41) ראה סוטה יד, א. ז״ח בראשית יד, סע״ד. תניא קו״א ד״ה להבין מ״ש בפע״ח (קנז, ב). לקו״ת שה״ש יא, א. מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ קה. סה״מ תקס״ב ח״א ס״ע רג. ח״ב ס״ע תמד. תקס״ג ח״א ס״ע שעז. ח״ב ס״ע תקה. תקס״ח ח״א ע׳ שעז. מאמרי אדהאמ״צ ויקרא ח״ב ע׳ תרלז. אוה״ת ואתחנן (א) ע׳ קלג ואילך. ד״ה ואתחנן גו׳ אעברה נא תרל״ד (סה״מ תרל״ד ס״ע רפד). תרל״ט (כת״י מס׳ 1069 ריג, א ואילך). עטר״ת (סה״מ עטר״ת ע׳ תקעא ואילך).

42) יתרו יט, כ.

43) ראה זח״א קסז, ב. זח״ג יא, א. ל״ת להאריז״ל תולדות כז, יט. אבן עזרא לשם. הובא

שבכתר[44] וע״כ רצה להמשיך גילוי אא״ס שיאיר בכנ״י בכל פרט ס״ר נשמות ע״י שיעבור בארץ ישראל ימשיך גילוי אא״ס למטה כמו שהוא כמו שיהי׳ לע״ל ונגלה כבוד הוי׳[45] עין בעין[46] וראו[45] וביכולתו הי׳ להמשיך גילוי אוא״ס כי מרע״ה הי׳ כלי שיאיר על ידו לכנ״י ממש (כמבואר במ״א בענין ואתחנן באריכות[47]). אבל הקדב״ה השיב אתה לא תעבור[48] כ״א יהושע יעבור לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את הארץ אשר תראה[49] כי רצונו של הקדב״ה כדי שיברר הבירורים דנוגה שנפלו כמ״ש[50] נתאווה הקדב״ה להיות לו דירה בתחתונים שיהפכו מחשוכא לנהורא[51] ע״כ אמר למשה אתה לא תעבור, כ״א הי׳ משרבע״ה עובר את הארץ הי׳ ממשיך גילוי אוא״ס למטה כמו שיהי׳ לע״ל שרוח הטומאה אעביר מן הארץ[52] כשתשלים כל הבירורים. אך אמר לו הקדב״ה[53] עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה כו׳ וראה בעיניך כי לא תעבור כו׳ ומצד שראה את הארץ המשיך לכנ״י בכלל שיתגלה להם אא״ס אלא רק בהעלם. אך צ״ל שמצד ריאת[54] הארץ הי׳ כ״כ כח וענג שיכול להמשיך גילוי אא״ס לכנס״י. אך צ״ל מתחלה סדר השתלשלות כי בחי׳ מל׳ מקבל מן ז״א ובחי׳ ז״א מקבל מן למעלה הימנו, ולעתיד נאמר שיהי׳ זו״נ שווים בקומתם שלא יהי׳ צריך לבחי׳ מל׳ לקבל מן ז״א כמו עתה, ויהי׳ יכולה להשפיע למטה אורה אעפ״י שלא תקבל מן בחי׳ ז״א כמו עתה וכמו״כ יהי׳ ז״א ג״כ שלא תקבל מן נה״י דתבונה[55] כמו עתה. ובזה יובן הקושיא הנ״ל שהל״ל ל׳ תאירות ולמה נאמר לשון מאירות אלא לעתיד יהי׳ בחי׳ מל׳ אור עצמו כמו עתה שהלבנה נק׳ בשם מאור ומכ״ש השמש[56]. ובזה יובן ג״כ שמרע״ה כשראה את הארץ הי׳ לו בחי׳ מאור עצמו וע״כ כשסמך ידיו על יהושע הי׳ גם ביהושע עצמו בחי׳ המאור שיכול ע״י להאיר לכללות נש״י בס״ר נשמות כנ״ל, שיכול להלוך כנגד כל רוח

בתניא מהדו״ק ספמ״ט (ע׳ תו). וראה תו״א וארא נו, ד. הוספות ליתרו קט, א. לקו״ת ויקרא ב, א. במדבר א, ב. בהעלותך לג, א. שבת שובה סה, ב. האזינו עד, א. מאמרי אדה״ז עה״ת ח״א ע׳ רט. סה״מ תקס״ב ח״א ע׳ יד. אתהלך לאזניא ע׳ רב. אמ״ב פתח השער יד, ד. שערי אורה טו, ב.

44) ראה זח״ג (רע״מ) רנו, ב.

45) ישעי׳ מ, ה.

46) שם נב, ח.

47) ראה לקו״ת ואתחנן ג, א. סה״מ תקס״ד ע׳ רב. מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״א ע׳ קצד. אוה״ת ואתחנן (א) ע׳ נד ואילך.

48) ע״פ ואתחנן ג, כז.

49) ע״פ שם, כח.

50) ראה תנחומא נשא טז. בחוקתי ג. במדב״ר פי״ג, ו. תניא רפל״ו (מה, ב).

51) ראה זח״א (בהקדמה) ד, א.

52) זכרי׳ יג, ב.

53) ואתחנן ג, כז.

54) ריאת: כ״ה ב**אב**. ואוצ״ל: ראיית.

55) ראה ע״ח שער דרושי נקודות (ש״ח) פ״ב. שער הזיווגים (שט״ו) פ״א־ב.

56) ראה לקו״ת צו י, א. תו״ח תצוה תע, ב. סה״מ תרנ״ב ע׳ כח. לקו״ש ח״ט שבהע׳ 18. חי״ב ס״ע 37. ספר הערכים־חב״ד שם ס״ג (ע׳ רצט). וש״נ. ובכ״מ.

ורוח וד״ל. ובזה יובן ג״כ ההפרש שבין תושב״כ לתושבע״פ[57] שתושבע״פ מקבל מן תושב״כ כנ״ל ההפרש שבין בחי׳ משה לבחי׳ יהושע וד״ל.

ולהבין כל הנ״ל בתוס׳ ביאור צ״ל מהו בחי׳ עינים שקאי על בחי׳ מל׳ כמ״ש[58] עיני כל אליך ישברו ובלשון ישברו נופל ב׳ פירושים א׳ מלשון המתנה והצפה דלו עיני למרום[59] כמ״ש[60] כי יש שבר במצרים ולשון הב׳ מלשון התחלקות לשון שבירה. וב׳ בחי׳ הנ״ל יש בבחי׳ המל׳ היינו שבחי׳ המתנה והצפה דלו עיני למרום שיש בבחי׳ מל׳ שקראה תדיר ולא שכיך בנהורא עילאה והיינו מ״ש בזהר[61] ע״פ[62] שחורה אני ונאווה אזעירת גרמה ואתעבידת נקודה חדא תחת היסוד. ולשון הב׳ שהוא מלשון התחלקות היינו בחי׳ הט״ס שבמל׳ שמתפשטים בבי״ע להחיות נבראים בע״ג[38] ונק׳ בשם או״י ואו״ח שבמל׳ היינו שמחי׳ בי״ע היא בחי׳ או״י ובחי׳ קרא תדיר כו׳ היא בחי׳ או״ח. ולהבין כ״ז בתו׳ ביאור מפני מה קאי בחי׳ עינים על בחי׳ מל׳ שבחי׳ עינים הוא בחי׳ הסתכלות כי יש ב׳ בחי׳ בהסתכלות[63] הסתכלות ממטה למעלה והסתכלות מלמעלה למטה. ויש ג״כ [בחי׳] הסתכלות בכלל והסתכלות בפרט, בין ממטה למעלה ובין מלמעלה למטה כמ״ש[64] עיני ה׳ משוטטות בכל הארץ היא בחי׳ ראי׳ מלמעלה למטה בכלל וגם מ״ש[65] משמים הביט ה׳ ראה את כל האדם הוא ג״כ ראי׳ בכלל ומ״ש[66] עיני ה׳ פקוחות על כל דרכי איש הוא בחי׳ ראי׳ מלמעלה למטה בפרט על כל דרכי איש (כמ״ש במ״א באריכות[67] בענין ארדה נא ואראה[68] או בענין דור הפלג׳) וכמו״כ ג״כ בבחי׳ הסתכלות ממטה למעלה שיש ג״כ בכלל ופרט כמ״ש דלו עיני למרום כו׳. ויובן זה עד״מ כמו האדם שרואה א״ע בכלל מכף ראשו ועד רגלו[69] ויש שרואה את עצמו על מעשיו ומדותיו

57) ראה לקו״ת שה״ש יא, ד. מאמרי אדה״ז נביאים ס״ע קפט. סה״מ תקס״ד ס״ע ג. מאמרי אדהאמ״צ דרושי חתונה ח״א ע׳ רלב. אוה״ת בראשית (א) יד, א. לו, סע״ב. במדבר (א) ע׳ מו. מג״א (קה״ת, תש״נ) ע׳ קמט. סה״מ תרנ״ה ע׳ מז. לקו״ש ח״ל ע׳ 10 ואילך. ובכ״מ.

58) תהלים קמה, טו.

59) ישעי׳ לח, יד.

60) מקץ מב, א.

61) זח״ג קצא, א. ראה גם סה״מ תקס״ח ח״א ע׳ רצה.

62) שה״ש א, ה.

63) ראה גם מאמרי אדה״ז עה״ת ח״ב ע׳ תשסה. סה״מ תקס״ז ע׳ שלה. תו״ח חיי שרה קלב, ב.

64) ע״פ זכרי׳ ד, י. דה״ב טז, ט. ראה מאמרי אדהאמ״צ בראשית ריש ע׳ ר. וש״נ. ויקרא ח״א ע׳ צז. ושו״ג.

65) תהלים לג, יג (ושם: „כל בני האדם״).

66) ראה ירמי׳ לב, יט: עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם.

67) ראה תו״א וירא יד, ד ואילך. מאמרי אדה״ז עה״ת ח״א ע׳ קו ואילך. תו״ח וירא צז, א ואילך. מאמרי אדהאמ״צ בראשית ס״ע קפג ואילך. קצה ואילך. הוספות לספר החקירה להצ״צ קלד, ב ואילך. אוה״ת וירא (ד) תשלו, א ואילך. פלח הרמון בראשית מה, א ואילך.

68) וירא יח, כא.

69) כ״ה ב**אב**. ואוצ״ל: מכף רגלו ועד ראשו (ע״פ ישעי׳ א, ו. ושם: „מכף רגל ועד ראש״).

בפרט כמו שמבואר באריכות בענין ארדה נא וכמו״כ מ״ש למעלה שאומר צופה ומביט עד סוף כל הדורות סוקר בסקירה אחת[70] היינו בחי׳ ראי׳ בכלל ויש בחי׳ ראי׳ בפרט היינו בבי״ע, וכמו״כ בדוגמ׳ זאת למטה בענין הסתכלות בדרך כלל ובדרך פרט. אך צ״ל מתחלה ענין ההסתכלות תלוי בעין דוקא כי אנו רואים בחוש שבבחי׳ ראי׳ הארה מעצם הנפש יותר מבשאר איברים. כמו עד״מ מלך שקצף על עבדיו ומחל לו ומדבר עמו ומקרב אותו אעפי״כ אם העבד רואה שהמלך מביט עליו בעין רע אזי ידוע לעבד שבוודאי אין מחול לו במחילה גמורה משא״כ כשהעבד רואה שאפילו המלך מרחיק אותו רק שרואה עליו בעין טוב וממילא ידוע לעבד שבוודאי מחל לו המלך במחילה גמורה אף שהוא מרחיק אותו עכ״ז הריחוק הוא רק לבטש אותו כמו שמאל דוחה וימין מקרבת[71] וכמו״כ מצינו ג״כ למעלה שאמר בזוהר[72] אשכחן ראי׳ לטב ראי׳ לביש ראי׳ לטב דכתיב[73] וירא אלקים את בנ״י וידע כו׳ ואשכחן ראי׳ לביש, היינו דכתיב ארדה נא ואראה כו׳. ועוד יובן ממשל כשעני צריך לקבל מן העשיר מגביה עינו למעלה וממילא מובן שחיות הנפש יותר תלוי בעין מבשאר איברים וכמו״כ ג״כ באלקות שנאמר דלו עיני למרום וע״כ בחי׳ ההסתכלות הוא בעין. ויובן זה בעבודת אלקות בענין לאסתכלא ביקרא דמלכא[74] שיש ג״כ הסתכלות בכלל והסתכלות בפרט היינו עד״מ כשמתבונן באלקות בדרך כלל איך הוא ממכ״ע וסוכ״ע וכולא קמי׳ כלא חשיבי׳[75] או אפילו שמתבונן בהשתלשלות עולמות שאא״ס מתלבש בד׳ עולמות אבי״ע ובא בע״ס רק שההתבוננות הוא בכלל ובזה ההתבוננות שהוא בכלל הוא מורגש את עצמו ביותר מחמת שאין באריכות ההסבר ונק׳ בכן שאחר ההתבוננות[76] כו׳ נשאר אצלו רק הבכן ויש בחי׳ התבוננות בפרט היינו שמתבונן בספי׳ החכמה או כדומה בספי׳ הבינה בלבד ואפילו הוא מתבונן באורך ורוחב בפרט הספי׳ ואעפ״כ ההתבוננות מורגש אצלו, וע״כ אמת הוא מחמת שאין העיקר אצלו ההתבוננות

וראה המשך זאת חנוכת המזבח תר״ם פט״ז (ע׳ כג): מכף ראשה ועד רגלה.

70) ראה נוסח ברכת זכרונות בתפלת מוסף דר״ה. ר״ה יח, א. הנסמן במאמרי אדהאמ״צ הנחות תקע״ז ע׳ קלה.

71) סנהדרין קז, ב.

72) זח״א קה, ב.

73) שמות ב, כה.

74) ראה זח״א קצט, א. (היכלות) לח, א ואילך. זח״ב קלד, א. רמז, ב. זח״ג יג, סע״א. וראה (בנוסף להנסמן בהע׳ 67) תו״א ויחי מז, ג. לקו״ת שה״ש מא, ד. מאמרי אדהאמ״צ קונטרסים ע׳ רצז.

75) ראה דניאל ד, לב. זח״א (בהקדמה) יא, ב. זח״ב ז, א. ר״ח שער היראה (ש״א) פ״א. תניא פ״ג (ז, ב). ועוד.

76) ראה סה״מ תרנ״ז ריש ע׳ רכא. תרס״ד ע׳ קיט. תרס״ה ע׳ מג. רמח. עת״ר ע׳ קנז ואילך. עזר״ת ע׳ קעא. תרפ״ב (קה״ת, תשפ״ה) ע׳ ל ואילך. תרפ״ו ע׳ יח ואילך. תרפ״ח ע׳ קיא. ד״ה ומשה הי׳ רועה תרצ״ד (קונטרס מאמרים תרצ״ד (קה״ת, תשפ״ב) ע׳ כח). סה״מ תרח״ץ ס״ע קסד ואילך. ה׳ש״ת ע׳ יא. תש״א ע׳ 57. 68 ואילך. קונטרסים ח״א קצה, סע״א ואילך.

שמתבונן ומעמיק דעתו בהתבוננות אלא העיקר אצלו מה שנתהווה מן ההתבוננות היינו ההתפעלות ואפי׳ התפעלות השכל אם הוא רק רוצה בההתפעלות א״כ מורגש אצלו ההתפעלות ואפילו ההתפעלות השכל וכ״ז בא מחמת טעם הנ״ל. אלא העצה היעוצה לזה שיתבונן בדרך כלל ובדרך פרט היינו שיהי׳ בההתבוננות שמתבונן בפרטי ספי׳ כמו בחכמה או בבינה יהי׳ מאיר הכלל היינו בחי׳ הא״ס שבכל ספי׳ כאשר יתבאר בעז״ה באריכות. ובזה יובן שבחי׳ עינים קאי על בחי׳ מל׳ כי בבחי׳ מל׳ יש ב׳ בחי׳ שבחי׳ או״י ואו״ח הוא בבחי׳ מל׳ היינו בחי׳ ראי׳ ממטה למעלה ומלמעלה למטה כו׳ כנ״ל. ועתה צ״ל בבחי׳ ההתבוננות בתוס׳ ביאור. הנה נאמר[77] ששם עלו שבטים שבטי י״ה להודות לשם הוי׳ ולכאורה אינו מובן מ״ש שעלו השבטים להודות להוי׳ כי משמעות הפי׳ מהפסוק שמהודות לה׳ זה הי׳ אצלם עלי׳ הגדולה מה שמתחלה לא הי׳ להם בחי׳ ההודאה והלא מתחלה הי׳ ג״כ עובדים אלקים באמת וא״כ מה אמר שזה הי׳ עלי׳ אצלם. ולהבין כ״ז צ״ל מתחלה ענין שרש השבטים ופי׳ המלות של להודות הנה[78] שרש השבטים הן מבחי׳ אין של היש היינו מבחי׳ מל׳ דאצי׳ שהוא בבחי׳ א״ס שיורד להחיות מאין ליש היינו נבראים בע״ג. ויובן זה בענין עבודת אלקות בהתבוננות היינו שמתבונן באלקות, איך אא״ס שהוא פשוט בתכלית הפשיטות מחי׳ נבראים בע״ג מאין ליש מזה[79] בחי׳ ההתבוננות שהוא בדרך כלל כנ״ל שהוא בחי׳ ראי׳ ממטה למעלה כנ״ל ובאופן זה מההתבוננות בכלל כמו מאין ליש שאינו באריכות ההסבר הוא מורגש אצלו ונשאר אצלו מההתבוננות רק הבכן ומורגש אצלו בתכלית הישות, ויובן זה ממש מחצר המלך שנצטייר בו ציורים נאים ויפים שהם הפלא ופלא ממיני ברואים שונים היינו מחיות ועופות שצריך לזה מביני מדע שיודעים ומבינים בחכמת הציור שהציור שנצטייר בחצר בית המלך הוא ממש נצטייר בדמות החיות או העוף כמו שהוא חי ממש, ובזה יובן ההפרש שאדם שרואה את הציורים הנ״ל בכלל מחמת שאינו מבין ויודע בחכמת הציור ע״כ רואה אותם בכלל ומתפעל יותר מההוד והדר של הציורים הנ״ל, ונתבטל במציאות שם מחמת רוב ההידור, אך כשיוצא מחצר המלך אזי נשתכחה אצלו ההתפעלות שלו שהי׳ לו מתחלה ביותר וכ״ז מחמת שאינו משיג בטוב ואיכות הציור בפרט אלא אדרבה יש לו גסות מזה שראה את חצר המלך שהוא יפה מאד בתכלית ההידור, משא״כ כשמבין בחכמת הציור אינו רואה את ההידור של חצר המלך הנ״ל בכלל אלא מעמיק את דעתו ושכלו בציור פרטי בכדי שיבין היטיב כל פרטי הציור והפרט ואפילו אינו נראה אצלו ההתפעלות כ״כ כמו במי שרואה בכלל וגם אינו יקח מזה גסות כי זה

77) תהלים קכב, ד (בדילוג).

78) ראה תו״א תרומה פ, ג. הוספות לויחי קד, א. לקו״ת צו יז, א. ביאוה״ז לאדהאמ״צ פה, ד. אוה״ת תהלים (יהל אור) ע׳ תפב ואילך. פלח הרמון שמות ע׳ רנד. ועוד.

79) כ״ה ב**אב**. ואוצ״ל: מזה באה.

אינו ביכלתו שיבין כל פרטי ציור אפילו מציור אחד ומחמת שמבין קצת מהציור יש לו רצון תמיד לראות ולהסתכל בהציורים וחושב תמיד בציור שראה והבין קצת מאתו אבל משא״כ מי שרואה את הציור בכלל כשרואה אותם ג׳ או ד׳ פעמים אזי אין לו רצון אצלו לראות עוד מחמת שאינו משיג כלום. וכמו״כ ממש יובן בענין ההתבוננות שיש בהם ב׳ בחי׳ בכלל כנ״ל, והיינו כשמתבונן באלקות בדרך כלל איך מחי׳ מאין ליש כמו המשל שרואה את הציורים בחצר המלך בכלל שאפילו שמתפעל ביותר ומתבטל עכ״ז אין נשאר אצלו מההתבוננות כלום רק הבכן מחמת שאינו מבין ומשיג אלקות וגם אין לו עוד רצון בזה מחמת שאין לו השגה בההתבוננות כנ״ל במשל משא״כ כשמתבונן בפרטי׳ הספיר׳ באריכות ההסבר ומעסיק את דעתו ואינו מתבונן בדרך כלל. וכ״ז מחמת שהעיקר אצלו ההתבוננות עצמו שמתבונן ואינו רוצה כלל בההתפעלות שנתהווה מההתבוננות ע״כ מעמיק את דעתו באריכות ההסבר משא״כ מי שאינו חפץ בההתבוננות אלא הוא חפץ בההתפעלות שנתהווה מההתבוננות ע״כ הוא מתבונן בכלל ולא יעמיק את דעתו ושכלו כלל וע״כ כשיתבונן ב׳ או ג׳ פעמים לא יהי׳ לו עוד שום התפעלות מההתבונ׳ ע״כ לא יהי׳ לו עוד רצון להתבונן כמשל הנ״ל. אך בזה הב׳ בחי׳ בההתבוננות יש בזה מיני מדריגות כאשר יתבאר בעזה״י. אך צ״ל מתחלה הב׳ פירושים שבפי׳ המלות של עליות השבטים בבחי׳ עלי׳ להודות להוי׳ כי הנה יש בחי׳ בהודאה[80] שמודה מחמת שיש לו טעם ודעת בדבר ההוא כמו שאומר בגמרא[81] הדר בי׳ רבא מההיא מחמת שאמרו לו חכמים שכל וטעם שאינו כדבריו ע״כ הודה לדבריהם ויש בחי׳ הודאה שהוא למעלה מטעם ודעת ר״ל מחמת שאין מבין הדבר ונתבטל ומודה לו כמו עד״מ אדם גדול שאומר איזה שכל לאדם שהוא בקטנות ערכו ואינו מבין את השכל אעפי״כ נתבטל ומודה לו וזה אינו מחמת רוב גדלותו של המשפיע. ובזה יובן מ״ש שעלו שבטים להודות להוי׳ היינו בחי׳ ההודא׳ שהוא עפ״י שכל וטעם ודעת כי שרש של השבטים הם מבחי׳ אין של היש ע״כ הן בטלים לאלקות מצד שאא״ס בלתי בע״ג מחי׳ נבראים בעלי גבול והביטול הי׳ להם בתמידות מחמת ששרש נשמתם מבחי׳ אין של היש מבחי׳ מל׳ דאצי׳ שמחי׳ נבראים בע״ג ונתעלו בעילוי שיהי׳ להם ביטול לאלקו׳ מצד שכל וטעם ודעת כמו שאמר בשלמה המלך ע״ה[82] דע את אלקי אביך ועבדהו. אך פי׳ של ההודאה הוא ב׳ פירושים שהוא בחי׳ התבוננות שהוא למעלה מן טעם ודעת, ובחי׳ התבוננות

80) ראה מאמרי אדה״ז עה״ת ח״ב ע׳ תקפה. סידור (עם דא״ח) שג, ג ואילך. פירוש המלות צט, ב־ג. אוה״ת עקב (ב) ע׳ תקלו. סה״מ תרמ״ד ע׳ רמח. המשך תרס״ו ע׳ תמ. סה״מ תרס״ח ע׳ קנט ואילך. המשך תער״ב ח״א ע׳ תקטז. סה״מ תרפ״ד ע׳ שא (תש״ט ע׳ 127).

81) ביצה יח, ב. כתובות יא, סע״ב. שבת כז, א. מנחות ז, ב. ב״ב כד, א. בכורות נד, ב. ועוד.

82) דה״א כח, ט.

שהוא עפ״י שכל וטעם ודעת ע״כ אנו מוכרחים שאפי׳ אחר עלייתם הי׳ להם ג״כ ב׳ בחי׳ הנ״ל היינו בחי׳ הודאה שמצד ההתבוננות באריכות הסבר, אך אף באריכות ההסבר יוכל להיות ג״כ העדר שנסתעף ממנו בחי׳ הבכן כנ״ל כמו שית׳ למטה בעה״י. ויובן כל הנ״ל בתוספות ביאור צ״ל מתחלה מהו ענין אריכות ההתבוננות בפרטי ספי׳ באריכות ההסבר דוקא בעת התפלה ולא בת״ת. אך צ״ל מ״ש בע״ח[83] שבזמן הזה עיקר העלאת מ״ן היינו בירורים הוא ע״י התפלה וצ״ל מהו בחי׳ בירורים שמבררים מרפ״ח ניצוצים שנפלו בשבה״כ היינו ב״ן דתוהו שנפלו למטה. אך צ״ל החילוק שבין עולם התוהו ובין בחי׳ עולם התיקון, ומפני מה הי׳ השבירה בעולם התוהו שהוא עולם הנקודים, הנה נאמר בע״ח[84] שמתחלה הי׳ בבחי׳ עקודים עקוד בכלי אחד ואח״כ נתהוו יו״ד כתרים היינו בחי׳ כתר דחסד ואח״כ נתהווה כתר דגבורה, ונאמר מחמת שהכלים לא היו יכולים לסבול את האור נפלו למטה וטעם לזה מחמת שהאור הוא כלול מיו״ד היינו חסד שבגבורה וגבורה שבחסד אבל הכלי הוא באופן אחד היינו כלי של חסד הי׳ חסד בתכלית ולא היו כלולים מיו״ד ע״כ לא יכלו לסבול את האור ונפלו למטה ובחי׳ התיקון הי׳ צ״ל לתקן ממש אותו הדבר שנתקלקל היינו לתקן הכלים שיהי׳ ג״כ מעין האור כמו שהאור הוא כלול מיו״ד שהוא בחי׳ א״ס כמו״כ יהי׳ הכלים ממש כלול מיו״ד בבחי׳ א״ס, ובזה יובן מה שאמר בע״ח שבעולם התיקון הוא מיעוט האור וריבוי הכלים והפשט הוא שאין האור נתמעט א״כ מהו תיקון שנתקן אח״כ שיהי׳ האור במיעוט אלא האמת שהאור הי׳ ממש כמו שהי׳ מאיר בעולם התוהו רק שהכלים נתקנו ונעשו בריבוי כמו האור. ויובן זה עד״מ כמו רב שמשפיע שכלו לתלמיד כמו שהוא אצלו ממש אינו יכול התלמיד לקבל אעפ״י שהתלמיד הוא חכם גדול אעפי״כ אינו יכול לקבל את השכל מאחר שאין ערך שכל של הרב לשכל של התלמיד ואפי׳ אם יקבל מעט מן השכל ישתבש אצלו ויבין היפוך הדין ושכל של הרב מאחר שאינו יכול לקבל את השכל כמו שהוא וכמו״כ ממש בחי׳ עולם התוהו מאחר שהאור הוא בבחי׳ א״ס והכלים הוא בבחי׳ פרט ע״כ נפלו למטה וד״ל ובחי׳ התיקון הוא כמו עד״מ שהרב רוצה שיקבל התלמיד את שכלו ויבין על בוריו מצמצם הרב את שכלו בריבוי אותיות ומשלים ומלביש ומעלים את שכלו ע״כ יוכל לקבל התלמיד את השכל כמו שהוא אצלו אעפ״י שהשכל הוא כמו שהי׳ מתחלה ממש ולא נשתנה מהות השכל אלא רק שנתחלק לחלקים בריבוי אותיות. כמו עד״מ אדון שהפי׳ שלו הוא בחי׳

83) שער מ״ן ומ״ד (של״ט) פ״א־ב. פי״א. ראה תניא קו״א ד״ה להבין מ״ש בפע״ח (קנה, א). לקו״ת שה״ש מז, א. סידור (עם דא״ח) כה, ד. ד״ה עשרה שיושבין תשמ״ב (סה״מ מלוקט ח״ד ע׳ שכא ואילך).

84) שער העקודים (ש״ו) פ״א. שער מטול״מ (ש״ז) פ״א. מבו״ש ש״ב ח״ג פ״ז. ראה תו״א נח י׳, ג ואילך. מאמרי אדה״ז עה״ת ח״א ע׳ סד ואילך. סה״מ תרנ״ב ע׳ ק ואילך.

מושל אעפי״כ אינו מובן מהד׳ אותיות אדו״ן שהוא מושל ושולט, אבל כשצריך ליתן להבין לתינוק צריך להלביש את השכל שהי׳ מלובש בהד׳ אותיות הנ״ל הוא עכשיו מלובש בריבוי אותיות. וכדוגמא הזאת הוא ממש למעלה בבחי׳ התיקון שנאמר שהוא מיעוט אור וריבוי הכלים שאין הפי׳ שהאור ח״ו נתמעט אלא נחלק לחלקים היינו בריבוי הכלים שנתערבו לפי ערך האור וד״ל. ובחי׳ התיקון הוא בחי׳ הבירורים שנתבררים ע״י תו״מ ובזמן הזה ע״י תפלה יותר מתברר כנ״ל. וצ״ל מ״ש[85] כי הוי׳ אש אוכלה הוא והיינו שיוכל לברר ולהפך ע״י רשפי אש שבלב ומוח הנק׳ דו״ר טבעיים ודו״ר שכליים[86], וכמו עד״מ שע״י אש גשמי נברר המאכל שמבשלים נופל הפסולת למטה. אך צ״ל היטיב המשל על בוריו, ומהמשל יובן ממש בעבודת אלקות היינו כמו עד״מ שנתערב טו״ר היינו עד״מ פסולת ואוכל יחד ויש בו בחי׳ תערובות היינו תערובות לח בלח ותערובות יבש ביבש כמ״ש בשו״ע מדין חמץ[87] והיינו תערובות מים הרעים ביפים אינו ביכולת לברר כ״א ע״י ביטול על האש שיפריד הטוב מן הרע. והנה מתחלה כשיתבשל הקדירה ונעשה רותח לא נפרד עדיין הפסולת אלא שניכר הפסולת שמתחלה הי׳ נתערב כ״כ עד שאינו ניכר החילוק שבין פסולת לאוכל כמו המים הרעים ביפים ועכשיו כשמתבשלים על האש בא הפסולת למעלה וניכר הפסולת אבל עדיין אינו מובדל היינו שיפלו הפסולת למטה אלא כשישפוך בעת שרותח הקדירה מים קרים עליו אזי יפלו הפסולת למטה, אבל בלא מים קרים כ״א שיקח הקדירה מן האש אעפ״י שרותח ובא הפסולת למעלה, עכ״ז אינו מבדיל את הפסולת רק יתערב כמו שהי׳ מתחלה ואם לא יבשל הקדירה ע״ג האש כ״א שישפוך מים קרים על התערובות יתערב גם המים בתערובות. וצ״ל היטיב זה המשל בעבודת אלקות. היינו כמו שיש בכל נפש מישראל ניצוץ אלקות הנק׳ נפש אלקית[88] שרצונו תמיד ליכלל באלקות, אך מחמת נפש הבהמית מסתירו בתכלית ונתערב בעוה״ז הגשמי עד שאינו ניכר שהוא רוצה אלקות, ובעת התפלה כשמתבונן באלקות היינו בגדלותו ורוממותו או בטובו וחסדו של הקדב״ה בכלל, אזי ניכר שיש ניצוץ אלקות אצלו וגם ניכר בההתבוננות שמתבונן איך מחי׳ נבראים ע״כ ניכר אצלו אלקות אבל אינו נבדל עדיין הרע שהן בתערובות אפילו שנתפעל ביותר בבחי׳ אהבה או יראה אף לאחר התפלה אינו נשאר אצלו מההתבונות כלל, מאחר שהי׳ התבוננותו בכלל וא״כ כשאינו נשאר מההתבוננות אזי נשתכחה אצלו גם ההתפעלות ונתערב עוד

85) ואתחנן ד, כד (בדילוג).

86) ראה תניא ספט״ז (כב, ב). ספל״ח (נא, ב) ואילך. פמ״ד (סב, ב ואילך). תו״א יתרו עג, א. משפטים עז, ג. מאמרי אדה״ז מארז״ל ס״ע מז ואילך. ענינים ס״ע תמב ואילך. סה״מ תקס״ט ע׳ קסח. מאמרי אדהאמ״צ קונטרסים ע׳ פט. הנחות תקע״ז ע׳ קכב. ועוד.

87) שו״ע אדה״ז או״ח סתמ״ז סי״ד ואילך. וראה טושו״ע יו״ד סק״ט ובנ״כ שם. אנציקלופדי׳ תלמודית חכ״א מערכת יבש ביבש: לח בלח (ס״ע תרלו ואילך). וש״נ.

88) ראה תניא רפ״ב (ו, א).

בהתערובות טו״ר, כמשל הנ״ל בקדירה הרותח שבעת שרותח ניכר הפסולת ובא מלמעלה אבל כשלא ישפוך עליו מים קרים אינו נבדל הפסולת מתוך האוכל אלא רק יתערב עוד כמו שהי׳ מתחלה כמו״כ ממש בנמשל אפילו שיש לו התפעלות היינו רתיחת הדם שבלב ואפילו שמתפעל מאלקות וניכר אצלו מעט בחי׳ אלקות אבל אחר התפילה נתערב כבתחילה. והעצה לזה שישפוך מים קרים על בחי׳ הרותח כמו במשל אזי יבדיל את הפסולת לגמרי וישאר רק הטוב כמו״כ ממש בבחי׳ אלקות שישפוך מים קרים הוא חכ״ע[89] על הרותח שבלב היינו ההתפעלות שיאיר בתוכה בחי׳ חכ׳ עילאה הנק׳ בע״ח מוחין דגדלות שהוא בחי׳ יצ״מ שמאיר בחי׳ מוחין במדות כידוע במ״א בענין יצ״מ[90] באריכות.

ולהבין כ״ז בתוספות ביאור צ״ל מהו בחי׳ מדות שבחכ׳ עילאה ובחי׳ מדות שבבינה כו׳ ולכאורה איך שייך לומר בחי׳ מדות בחכמה שהוא בחי׳ אין, אך נא׳[91] איזהו חכם הרואה את הנולד כמו עד״מ שבבחי׳ החכ׳ שהוא בחי׳ עין שהוא בחי׳ ראי׳ כמ״ש בע״ח[92] בענין הכלים דא״ק אוזן חוטם פה עין הנק׳ בשם חכמה היינו גם המדות שאמר בחכמה אינו כמו מדות שבבינה אלא נק׳ בשם על כח ההתהוות שממנו נתהווה מדות למטה. כמו עד״מ שיש כלים שרואים בתוכה הכח התהוות של הגרעין שנתהווה ממנה עלין וענפים, או בטפה רואים את כח התהוות ציור הוולד ברמ״ח איברים ושס״ה גידים כמו״כ בחי׳ מדות שבחכ׳ שהם בחי׳ כח ומקור להתהוות המדות היינו דחילו ורחימו שכליים מדות שבבינה שהם בחי׳ מורגשים אעפ״י שהמדות שבבינה נכללו ונתבטלו בשכל אעפי״כ מורגש מעט ההתפעלות והיינו כמו אדם שמתבונן באלקות בפרטי ספירות היינו כמו שהחכמה היא הגבוה מאד נעלה מבחי׳ בינה שהיא בחי׳ יש לגבי בחי׳ החכמה שהוא בחי׳ אין ואפילו שמתבונן באריכות ההסבר אך שרוצה בעיון הדבר והפשט (הנק׳ בל״א[93] אפ קלער) ע״כ נתקצר השכל אצלו מאחר שרוצה בהמכוון של הפשט ע״כ נרגש אצלו ההתפעלות היינו שבחי׳ חכ׳ הגבה מאד נעלה מבחי׳ בינה, וכמו שלמטה נק׳ תערובות כמו כן גם כן בבחי׳ ההתבוננות שנתהווה ההתפעלות שבחי׳ חכמה גבוה במעלה מבחי׳ בינה נק׳ ג״כ בחי׳ בכן ובחי׳ תערובות. אלא לפי האמת

89) ראה פרדס שעה״כ (שכ״ג) פי״ג (מערכת מים). קה״י מערכת מים אות ט (בשם זח״ב עט, א ובמק״מ שם). תניא פ״ג (ז, ב). ובכ״מ.

90) ראה פע״ח שער חהמ״צ (שכ״א) פ״א. מאמרי אדה״ז ענינים ע׳ קנה. שה״א קא, ב. מאמרי אדהאמ״צ במדבר ח״ה ע׳ א׳תתנא. סהמ״צ להצ״צ עח, א ואילך. ובכ״מ.

91) תמיד לב, א. ראה תניא פמ״ג (סא, ב). מאמרי אדהאמ״צ שמות ח״ב ס״ע שלב ואילך. וש״נ. דברים ח״א ע׳ רכא. וש״נ.

92) הנסמן לעיל הע׳ 10.

93) בל״א: = בלשון אידיש. ראה סה״ש תשנ״ב ח״א ע׳ 38 בשוה״ג להע׳ 20. שיחת ליל הושע״ר תשנ״ב ס״ג (דברי משיח תשנ״ב ח״א ע׳ 162). ע״ש. ולהעיר מלקו״ש חכ״א ע׳ 448 הע׳ 15: בל׳ אשכנז.

שירגיל א״ע בהתבוננות כאלו שעיקר הרצון יהי׳ בההתבוננות ולא מה שנתהווה מההתבוננות כמו ההתפעלות אך איך ביכולתו להיות באופן זה היינו כשיתבונן בדרך כלל ובדרך פרט באריכות ההסבר, ואפי׳ שההתבוננות יהי׳ כמו שחכמה מאד נעלה מבחי׳ בינה רק שלא יחפוץ במה שנתהווה מן ההתבוננות היינו (הנק׳ בל״א[93] אפ קלער) אלא כל מגמתו וחפצו בעמקת הדעת יהי׳ בההתבוננות עצמו ומה שנתהווה מן ההתבוננות זה יהי׳ ממילא. וזהו איזהו חכם הרואה את הנולד היינו מה שיהי׳ נולד מההתבוננות יהי׳ רק בבחי׳ ראי׳ בלבד כמו שאדם טרוד במחשבתו באיזה שכל עמוק ורואה אדם שעובר לפניו ואעפ״י שרואה את האדם כמו שהוא אעפי״כ טרוד בשכלו כמו״כ ממש צ״ל בבחי׳ ההתבוננות שמה שיתהווה מן ההתבוננות יהי׳ רק בדרך ראי׳ בלבד אצלו, וזה הבחי׳ נק׳ בחי׳ הסתכלות, ובזה יובן ג״כ ההפרש שבין עולם התוהו שהוא בחי׳ גילוי עצמיות בדבר פרט היינו שהאור כלול מיו״ד שהוא בבחי׳ א״ס באופן פרטי היינו בבחי׳ חסד ולא בחי׳ גבורה וע״כ הכלים לא יכולים לסבול את האור ונפלו למטה בשבה״כ ונעשה בחי׳ יש גמור היינו לי יאורי ואני עשיתני[94] כו׳ ובדוגמא זאת בענין ההתבוננות שלא יתאר את אא״ס בבחי׳ פרט וזה הבחי׳ נק׳ בשם ראי׳ מלמטה למעלה בפרט ואפילו באריכות ההסבר אלא רק שהוא רוצה במה שנתהווה מן ההתבוננות הוא מתאר בזה בחי׳ א״ס כנ״ל באריכות. וזהו[95] ג״כ מבחי׳ התוהו שיוכל ליפול למטה ויהי׳ מזה יש גמור משא״כ בחי׳ התיקון שהוא דוקא בחי׳ ההתבוננות בפרטי פרטיות כמו ריבוי הכלים היינו שיהי׳ גם בחי׳ הכלים כמו האור ממש כמו״כ יהי׳ אופן ההתבוננות בפרטי פרטיות ספי׳ באריכות ההסבר עד א״ס היינו שיהי׳ בגילוי השכל מאיר מן למעלה מן השכל כנ״ל וד״ל.

94) יחזקאל כט, ג.

95) וזהו: **ב**: וזה.

ועינינו[96] מאירות כשמש וכירח וידינו פרושות כנשרי שמים כו׳ אין אנו מספיקי׳ להודות לך כו׳[97] על אחת מאלף [אלפי] אלפים ורבוא[98] רבבות פעמים הטובות כו׳[2]. הנה ענין ועינינו הוא בחי׳ עיני העדה[99] בחי׳ חכמה שבמל׳ דאצי׳ שתהי׳ עולה בעלי׳ לעתיד כמ״ש[100] הנה ישכיל עבדי כו׳ ויהיו מאירות כשמש וכירח כו׳ ועכ״ז אין אנו מספיקים להודות כו׳. וי״ל[101] מ״ש ועינינו מאירות ולא אמר ועינינו תאירות כי מאירות לשון מפעיל[3] כמו מאיר עיני חכמים[102] כו׳. אך הענין הוא שזהו ענין העילוי לבחי׳ העינים דמל׳ שהוא כ״י[103] לעתיד שיהיו מאירות בבחי׳ מאור ולא בבחי׳ אור כמו עכשיו וכמ״ש[104] ויהי׳ אור הלבנה כאור החמה כו׳ וביאור הדברים הנה מתחילה יש להבין [בשרש] ענין הראי׳ דעין המבואר בספרי החקירה[105] שאין הראי׳ דעין אור עצמי וטבעי כמו אור השמש או אור הנר וכאור הבהקת אבן טוב הבהיר וכיוצא שהרי אור השמש אינו מאיר מצד עצם הבהירות בלבד שא״כ הי׳ האבן הזך ובהיר מאיר ג״כ כמוהו ואנו רואים שגם אבן זכוכית או היותר בהירה, לא תאיר באישון לילה ואע״פ שאור הנר כהה הימנו אורו מאיר גם בחושך. אך העניין הוא שיש בבחי׳ האור בחי׳ דכר ונוק׳[106] בחי׳ דכר הוא המשפיע אור מצד עצמו שיש בבחי׳ עצמו להאיר אור וזיו בהיר וזהו כמו אור השמש ואור הנר שהשמש נק׳ מאור ל׳ מפעיל שמפעיל כל אור וכן האש נק׳ מאור[107] ע״כ מאיר אור גם בחושך, ובחי׳ נוק׳ היינו שאין בכוחו מצד עצמו להאיר

---

96) מאמר ד״ה „ועינינו מאירות״ (נוסח ב׳) לכ״ק אדמו״ר האמצעי.
ע״ד רשימת הכת״י ראה להלן במקורות והערות ע׳ נ.

97) כו׳: ליתא **בב**.

98) ורבוא: **אב**: וריבי.

99) ע״פ שלח טו, כד. ראה שהש״ר א, טו. לקו״א להה״מ (הוצאת קה״ת) סקס״ד (לח, ג). סה״מ תקס״ה ח״ב ריש ע׳ תתקעג. דרך חיים סט, ריש ע״א. אוה״ת נשא (א) ס״ע עדר. לקוטי לוי״צ לתניא ע׳ יח.

100) ישעי׳ נב, יג.

101) וי״ל: = ויש להבין [כ״ה **בב**].

102) עירובין יג, ב.

103) כ״י: **ב**: כנ״י.

104) ישעי׳ ל, כו (ושם: „והי״). ראה מקומות שנסמנו בהע׳ 56.

105) ראה ס׳ שבילי אמונה (לר״מ אלדבי) נתיב הרביעי שביל הראשון ד״ה העינים (מח, א ואילך). רמ״ז לזח״ב רכה, ב. הגהות הרמ״ז על אוצרות חיים שער הנקודים פ״א הע׳ נא. וראה שעה״י (לקו״ב) קסח, ג. מאמרי אדהאמ״צ הנחות תקע״ז ע׳ קמז. אוה״ת שה״ש (א) ע׳ שיד. המשך וככה תרל״ז (קה״ת, תשע״ג) פנ״ז (ע׳ סה). פע״ג (ע׳ פז). סה״מ תרס״ח ע׳ לב. המשך תער״ב ח״א ע׳ תקמג. ח״ב ע׳ תשטז. סה״ש תורת שלום ע׳ 76. פלח הרמון שה״ש ע׳ מא.

106) ראה סידור (עם דא״ח) קיג, ג. המשך תער״ב שבהע׳ 1.

107) ל׳ מפעיל . . האש נק׳ מאור: **ליתא בב**.

אור כ״א כשמקבל בעצמו הארת אור אזי יאיר גם הוא כמו שהאבן והזכוכית הבהירה שתקבל אור השמש או אור הנר שתאיר גם היא להאיר גם בחושך גדול אבל בלתי קבלתו אור מבחי׳ מאור שהוא בחי׳ דכר אין בה אור מצד עצמה להאיר לזולתה וה״ז ממש כמו בחי׳ נוק׳ שאין בכחה להוליד כ״א כאשר תקבל שפע מן [ה]דכר[25] אז תזריע ותוליד גם היא כו׳ כמ״ש[108] אשה כי תזריע וילדה כו׳ וכידוע שזהו ענין הלבנה עם השמש שהשמש נק׳ מאור[109] כו׳ והלבנה אין לה אור עצמי[110] להאיר ולהשפיע אור כ״א כשמקבלת אורה מן השמש[18] אז תאיר גם היא עד שיהי׳ נראה לעין כל שהיא עצם המאור כו׳ וכמ״ש בזוהר[14] דסיהרא ל״ל מגרמא כלום רק מה שמקבלת אור מהשמש כו׳ והיינו להיותה בבחי׳ אור מקבל ולא בחי׳ אור משפיע ואמנם לאחר שמקבלת מאור השמש משפיע[111] אור כו׳ (וכמ״ש במ״א[112] שאור הלבנה המאיר הוא אור עצמי[113] רק שאין זה רק לאחר שקבלה בעצמה האור השמש תחילה כו׳ והרי סיהרא לית לה מגרמה כלום) וכך הוא הענין ומהות אור הראי׳ [בעין] דהנה לכאורה ראי׳ דעין דומה לאור הנר[114] שכאשר יסתירו אור הנר אז יסתלק אורו ומחשך וכך [הוא] בהעדר אור הראי׳ כמו בהסגירו כלי העין או שיסתלק כמו בשינה או כה״ג לא יראה כמו בחושך[115], וכאלו בחושך הולך ומיד שיפתח עיניו יראה כמו בהדליק אור הנר, ולפי״ז הי׳ מהראוי ג״כ שידמה לגמרי לאור הנר ואור השמש שאין מונע להם כלל שלא יאירו אורם ושלא יצטרכו לדבר אחר זולתם שיאיר אותם עד שיוכלו להאיר אורם כי אורם הוא עצמי וטבעי בלתי יצטרך לקבל אור בעצמו תחלה כנ״ל אבל העין אינו רואה כ״א כאשר תקבל אור זולתו כמו אור היום ואור הנר שהרי בחושך לא יראה העין כלל וגם לאור [העין] היום תלוי תוקף אור הראי׳ רק לפ״ע קבלתו מאור היום [דווקא] כמו במקום אופל שמאפיל קצת על החלון בדבר מה לא יראה בעיניו כ״כ וכל שאור השמש מאיר בחלון יותר או אור הנר בלילה כשמבהיק אורו יותר יוכל העין לראות יותר כידוע א״כ מזה יש הוראה שאין אור הראי׳ בעין אור עצמי ע״כ אינה מאירה בחושך וגם שהעין עצם ספירי היינו רק שהוא חומר מוכן לקבל אור בלבד וכאשר יקבל אור יוכל לראות ולא שמאיר[116] לאחר קבלתו גם בחושך ולא כמו הלבנה שלאחר שקיבלה מן השמש תאיר גם היא [בחשך להאיר] לארץ ולדרים[117] ולא כמו הבהקת האבן הטוב והזכוכית הבהירה שלאחר שקבלו אור השמש והיו גם הם מאירים גם בחושך וכה״ג אבל העין גם שקיבל אור השמש וכה״ג אינו נק׳ אור המאיר רק

---

108) תזריע יב, ב.
109) ראה בראשית א, טז.
110) עצמי: **א**: מצד עצמה.
111) משפיע: **ב**: תשפיע.
112) ראה מקומות שנסמנו בהע׳ 18; 21.
113) עצמי: **ב**: עצמותה.
114) ראה גם אוה״ת בא (א) ע׳ שא.
115) לא יראה כמו בחשך: ליתא **בב**.
116) ולא שמאיר: **ב**: ולא שיוכל לראות.
117) ע״פ נוסח ברכת יוצר.

שרואה לאור היום, וראי׳ לזה שאם יהי׳ אור הנר בחדר א׳ והעין רואה לאורו מפני שקיבלה האור מ״מ לא יוכל לראות ע״ז בחדר שסמוך לו שאין אור הנר מאיר שם כו׳ אבל בדבר זה העין דומה לאור הלבנה שמ״מ יש בהם בחי׳ אור אלא שהוא בבחי׳ אור המקבל והוא כמו שאנו רואים שגם שתשלוט הארת והתפשטות הראי׳ למרחוק ביותר עד ס׳ מילין וכה״ג או על דבר קטן ודק ביותר כידוע בתוקף אור היום שכל שמקבל תוס׳ אור מאור היום יראה יותר מ״מ הרי עיקר דבר זה[118] תלוי בטוב כלי העין מצד עצמו שכאשר חומר העין חזק בתוקף כח הראי׳ יותר יוכל לראות גם כשאין אור היום מאיר כ״כ למרחוק ביותר אבל [ל]זולתו שאין ראייתו בעיניו חזק אלא חלש כמו בזקן שעיניו כהות גם כשאור היום מאיר בתוקף לא יראה למרחוק א״כ אין זה תלוי בקבלת אור היום מאחר שכלי העין בשלימות בלי חסרון רק שלענין קבלת הראי׳ הרוחני׳ חלושה היא לקבל ע״כ לא יועיל קבלת אור היום זולת למי שכח ראיתו[119] מאיר יותר בתוקף בעין יראה גם כשאין [אור] היום מאיר כ״כ ולפ״ז אין קבלת [אור] העין הארת אור היום דומה לקבלתה אור הראי׳ ואעפ״כ לא יועיל אור הראי׳ בעין בלי אור היום וד״ל. ונמצא מובן מזה עכ״פ שכל שחזק אור הראי׳ בעין יותר[120] יראה יותר מ״מ תלוי לפ״ע קבלת אור היום ושניהם גורמים לו תוס׳ הראי׳ שאם אין אור היום מאיר כ״כ אין אור הראי׳ מועילה כ״כ ונמצא אור הראי׳ שבעין הוא בחי׳ מקבל אור ואינו בחי׳ אור עצמי להאיר מצד עצמו כאור השמש כו׳ וד״ל. והנמשל מזה יובן למעלה בבחי׳ מל׳ דאצי׳ הנה בחי׳ אור החכ׳ שבמל׳ אינו בחי׳ אור עצמי[121] בחי׳ משפיע אור מעצמו בלי שיצטרך לקבלת אור [תחלה אלא הוא בבחי׳ אור מקבל דווקא שכאשר תקבל אור] מבחי׳ אור[122] האצי׳ שהוא בחי׳ ז״א ואז תאיר גם היא, אבל הארתה למטה הוא בקבלתה[123] לאור הוי׳ שבאצי׳ שזהו כמו העין בקבלתה[124] לאור היום שיוכל העין לראות וכמ״ש[125] עיני כל אליך ישברו כו׳ וכמו ותשב בפתח עינים[126] כו׳ [כנ״ל] וד״ל, וכל שאור האצי׳ מאיר בתוקף יותר יותר[127] יוכל לראות[128] הארת אור הראי׳ דעין דכנס״י שנק׳ עיני העדה אבל בחושך לא תאיר כלום מפני שאינה אור עצמי וכמו תושבע״פ מל׳ קרינן לה[129] שאין לה אור עצמי כ״א מה שמקבלת מאור

---

118) הרי עיקר דבר זה: **ב**: דוקא דבר זה.
119) זולת למי שכח ראיתו: **ב**: זולתי שאור וכח ראייתו.
120) יותר: ליתא **בב**.
121) ראה ע״ח שער מיעוט הירח (של״ן) פ״א. מאמרי אדהאמ״צ ויקרא ח״ב ע׳ תשצה. וש״נ. במדבר ח״ב ע׳ שסו. דברים ח״ג שבהע׳ 153.
122) אור: ליתא **בב**.
123) בקבלתה: ליתא **באב**.
124) העין בקבלתה: ליתא **בא**.
125) תהלים קמה, טו.
126) וישב לח, יד.
127) יותר: ליתא **בב**.
128) לראות: **ב**: להיות.
129) תקו״ז בהקדמה (פתח אליהו) יז, א.

תושב״כ כמו שאנו רואים שאין כל דין והלכה בתושבע״פ שאין לו ראי׳ מן המקרא ואם לאו אינו כלום כמו מ״ט דר׳ פלוני דאמר קרא כו׳ ויש אם למקרא[130] כו׳, ונק׳ תושב״כ בשם פנים מאירות[131] ל׳ מפעיל שמפעיל [האור] בתושבע״פ, ותושבע״פ נק׳ פנים מסבירות[131] להוציא לידי גילוי מן ההעלם כמו אור המתפשט מן המאור כו׳ וכמו אור הלבנה שמקבלת מן השמש ואז תאיר [אור] לארץ ולדרים כנ״ל משום דסיהרא לית לה מגרמה כלום כו׳ [כנ״ל], וכמשל אשה שמקבלת שפע הזכר אז תזריע ותוליד כו׳ וד״ל. ואם אין כח בעיני העדה לקבל הארת אור העליון נק׳ אז כנ״י עולימתא שפירתא דלית לה עיינין[132] כו׳ וכמ״ש ואם מעיני העדה נעלמה[133] כו׳ וד״ל וזהו ג״כ ענין פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה[31] שבחי׳ אור דמשה הוא מבחי׳ אור דח״ע[134] שהוא בחי׳ אור עצמי בחי׳ מאור כמו השמש שנק׳ מאור ולא אור כו׳, אבל פני יהושע הוא בחי׳ פני לבנה אור מקבל כאשר מקבל אור ממשה אז יאיר גם הוא ונק׳ איש אשר רוח בו להלוך כנגד רוחו של כאו״א מישראל שהן ס״ר דעות, אבל דוקא לאחר שמקבל מפני משה שהוא כפני חמה בחי׳ מאור דוקא וזהו שנק׳[32] נער לא ימיש מתוך האוהל שאם הי׳ נפרד ממשה לא הי׳ יכול להיות מאיר אורו לכנס״י[135] כלל משום דסיהרא לית לה מגרמה כלום[136] כו׳ וכנ״ל וד״ל. אך הנה מ״ש פני משה כפני חמה בחי׳ מאור הנה זה הי׳ לפני מותו שאז נתעלה להיות בבחי׳ מאור כדי להאיר בפני יהושע להיות ביכולתו להשפיע ולהאיר בישראל וכמ״ש[137] ונתת מהודך עליו כו׳ שזה הי׳ בשנת הארבעים לצאתם מאמ״צ ואז נא׳[138] ויראהו ה׳ את כל הארץ שעשאהו אז לבחי׳ מאור שיוכל לראות מעצמו כי עד הנה הי׳ גם הוא בבחי׳ אור מקבל ובכל פעם שהי׳ צריך להשפיע לישראל קבל תחלה מאור הוי׳ כמ״ש ויאמר ה׳ אל משה לאמור דבר אל בנ״י[139] כו׳ והיינו ויראהו שיוכל לראות מעצמו כי אז נעשה בחי׳ מאור כדי להשפיע לבחי׳ פני יהושע שיהי׳ גם הוא נק׳ מאור משפיע אור גם אחר הסתלקותו ולא כמו שהי׳ עד הנה שכאשר לא ימיש מתוך האוהל אז הי׳ משפיע ולא כשהוא נפרד בפ״ע כו׳ וד״ל, וזה נעשה ע״י בחי׳ הסתכלות וראי׳ דמשה בחי׳ ח״ע בכל א״י ששרשה בבחי׳

---

130) קידושין יח, ב. סנהדרין ד, א.

131) ראה הנסמן במאמרי אדהאמ״צ שמות ח״א ע׳ סה. דרושי חתונה ח״א ע׳ טו.

132) זח״ב צה, א. ראה גם מק״מ לשם. פע״ח שער הק״ש (ש״ח) פ״ו. ספ״ח. ספט״ז. ספכ״ד. ספכ״ה.

133) ראה ויקרא ד, יג: ונעלם דבר מעיני הקהל.

134) ראה תו״א שמות נב, ב. וראה רשימת כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א ע״ד מדריגת משה רבינו (נדפס בלקו״ש ח״ו ע׳ 244 ואילך).

135) מאיר אורו לכנס״י: **ב**: מאיר אור בכנ״י.

136) מכאן עד „בבחי׳ מאור כדי״ ליתא **ב** (וכנראה הוא טעות המעתיק).

137) פנחס כז, כ.

138) ברכה לד, א.

139) אל משה . . אל בנ״י: **ב**: למשה לאמר לבנ״י.

ח״ת בחי׳ אור מקבל וכמ״ש[140] עיני ה׳ אלקיך בה כו׳ ולכך ויראהו[138] כו׳ וד״ל. וזהו ועינינו מאירות כשמש וכירח דהנה לעתיד כתי׳ והי׳ אור הלבנה כאור החמה כו׳ שזהו ענין זו״נ שוין בקומתן כו׳ וע״ז נאמר[8] לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף כו׳ כי הרי שניהם בחי׳ מאורות כמו שהי׳ תחלה קודם מיעוט הירח שנק׳[141] שני המאורות הגדולים כו׳ ועוד עלי׳ שלישית למעלה מזה והוא מ״ש[142] ולא יהי׳ לך [עוד אור] השמש לאור יומם כו׳ כי ה׳ יהי׳ לך לאור עולם[143] כו׳ שהוא עליית המל׳ בבחי׳ הכתר שלמעלה[144] מבחי׳ שמש שהוא בחי׳ חכ׳[145] כו׳ והוא מ״ש ג״כ[146] ישכיל עבדי כו׳ ועכ״ז אין אנו מספיקים כו׳.

וביאור הדברים הנה ידוע דבחי׳ זו״נ הוא בחי׳ קוב״ה ושכינתי׳[147] שהוא בחי׳ משפיע ומקבל וכמש״ל בזוהר לשמשא וסיהרא וכמו דסיהרא ל״ל מגרמא כלום כך בחי׳ המל׳ שנק׳ שכינה דהיינו כנס״י ל״ל מגרמא כלום[148] עד שמקבלת מז״א כו׳ אבל לעתיד כתי׳ והי׳ אור הלבנה כאור החמה כו׳ לא תהי׳ המל׳ מקבלת מז״א כו׳ אלא יהי׳ בחי׳ מאור משפיע אור מצד עצמו בלי הצטרכות [ובלתי] קבלות אור מזולתו כלל, וזהו וירחך לא יאסף כו׳ כקבלת הירח מן השמש שבהם יש חוק וזמן שיהי׳ מילוי הלבנה וזמן מיעוטה בריחוקה מן השמש אבל כשהלבנה כמו אור החמה לא יאסף אורה לעולם, וכן שמשך לא יבא כו׳ ולמעלה היינו בחי׳ הארת אא״ס בזו״נ שנק׳ שמשא וסיהרא[149] ע״כ שמשך לא יבא וירחך לא יאסף ומעין זה הי׳ קודם מיעוט הירח שנק׳ שניהם המאורות הגדולים ועוד עלי׳ שלישית[150] [גדולה] למעלה מזה שתהי׳ עליית המל׳ למעלה בעצמות אא״ס שבכתר [ש]הוא למעלה גם מבחי׳ החכ׳ שנק׳ מאור כמ״ש[151] ויברא ה׳ את שני[152] המאורות

---

140) עקב יא, ב.

141) בראשית א, טז.

142) ישעי׳ ס, יט.

143) ע״פ ישעי׳ שם (ושם: „והי׳ לך ה׳ לאור עולם״).

144) שלמעלה: **ב**: שיעלה גם.

145) ראה של״ה חלק תושב״כ פ׳ עקב (שע, ב). סה״מ תקס״ג ח״א ס״ע מז ואילך. ביאוה״ז לאדמו״ר הצ״צ ח״א ע׳ תכב. אוה״ת בראשית (א) ריש ע׳ רנ. ברכה (ד) ע׳ א׳תתקט.

146) ישעי׳ נב, יג.

147) ראה סה״מ תקס״ד ע׳ רלה. פירוש המלות צג, ב. מאמרי אדהאמ״צ נ״ך ע׳ רכג ואילך. וש״נ. המשך וככה תרל״ז (קה״ת, תשע״ג) פכ״ז (ע׳ כז) ואילך.

148) ראה ע״ח שער העקודים (ש״ר) פ״ו. שער דרושי נקודות (ש״ח) פ״ד. ספ״ה. שער מיעוט הירח (של״ו) רפ״א. שער דרושי אבי״ע (שמ״ב) ספי״ג. וראה אור החמה לזח״א רמט, ב. מאמרי אדה״ז עה״ת ח״ב ע׳ תקיא. הקצרים ע׳ תקא־ב. שע״ת ח״א יח, א. מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״א ע׳ ריד.

149) ראה זח״א כ, א. זח״ב ב, סע״ב ובהגהות מהרח״ו לשם. ועוד. וראה פרדס שעה״כ (שכ״ג) פכ״א (מערכת שמש וירח). ע״ח שער לידת המוחין (שכ״א) פ״ב. מאו״א אות ל ס״ט. אות ש ס״ד. ובכ״מ.

150) שלישית: ליתא **בב**.

151) ע״פ בראשית שם (ושם: „ויעש אלקים את״).

152) שני: ליתא **בב**.

כו׳ הרי גם לבחי׳ מאור עשה וברא וז״ש ישכיל עבדי כו׳ בתחלה רק בבחי׳ אור החכ׳ להשכיל כל אור ואח״כ וגבה מאד למעלה גם מבחי׳ מאור דחכ׳ כו׳ כי החכ׳ מאין תמצא[153] כו׳ וזהו ועינינו מאירות [בבחי׳ מאור] כשמש וכירח כשיהיו שניהם שוין כו׳ כנ״ל ועוד יותר מזה כשיהי׳ ה׳ לך לאור עולם שלמעלה מבחי׳ מאור וכמ״ש לא יהי׳ לך עוד השמש [לאור יומם] כו׳ אעפ״כ אין אנו מספיקי׳ להודות לך על א׳ מאלף כו׳ לפי שהנסים בשרשם בבחי׳ העצמו׳ ממש כמ״ש תחילה לך לבדך אנחנו מודים לבדך דוקא גם למעלה מבחי׳ אא״ס שבכתר כו׳ וכמ״ש[154] לעושה נפלאות גדולות לבדו כו׳ וד״ל.

וידינו פרושות כנשרי שמים ורגלינו קלות כאיילות כו׳. הנה כתי׳[155] ובשתיים יעופף וכמו בעוף הגשמי אנו רואים שיש כח גדול בכנפיו להגביה כל גופו אעפ״י שהכנפיים נראים שפלים מן הגוף וטפלים אליו מ״מ כשרוצה העוף לפרוח א״א לנשאות א״ע כ״א ע״י הכנפיים דוקא שהן המגביהי׳ אותו למעלה מעלה אשר אין זה בכח עצמו כלל ומזה נראה שיש כח גדול בכנפיים למעלה מאור וחיות נפשו של עוף זה המלובש בגופו וכמו״כ הוא במלאכים עליונים כמ״ש[156] ועוף יעופף [עוף] זה מיכאל[157] כו׳ כמ״ש בשתיים יעופף, שבגוף המלאך יש לו אור וכלי ויש לו בחי׳ השגה ודעת לומר קדוש[158] כו׳ וכידוע דשרפים הם בעולם הבריאה[159] ואימא מקננא בכורסייא[160] כו׳ ובחי׳ הכנפיים שלו שבהם יעופף למעלה היינו בחי׳ אהוי״ר שלו שנק׳ גדפין[161] שנושאין אותו למעלה ממדריגתו בהשגה האלקית שלא הי׳ יכול לבוא לזה מצד השגת עצמו כלל כי יש בגדפין שלו כח והארה אלקי׳ במדריגה עליונה יותר עד שיש ביכולתו להגביה גם כלי השגתו וז״ש ובשתיים יעופף למעלה כו׳ אך לכאורה זה הדבר פלא איך יש ביכולת אהוי״ר להגביה המוחין שבראש מאחר שהמדות אהוי״ר נולדים ומסתעפי׳ מן השכל כידוע. אמנם הענין הוא שגם באדם גם שהאוי״ר שלו נולדים מן השכל ממש [מ״מ]

153) איוב כח, יב. וראה זח״ב (רע״מ) קכא, סע״א. אגה״ק סי״ז (קכו, ריש ע״א). מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״ג ס״ע תשעט. וש״נ. תו״ח בראשית ז, ד ובהע׳ 49.

154) תהלים קלו, ד.

155) ישעי׳ ו, ב.

156) בראשית א, כ.

157) ראה זח״א מו, ב. מאמרי אדהאמ״צ קונטרסים ע׳ שעו. וש״נ. תו״ח שם יט, א ובהע׳ 5.

158) ראה גם סה״מ תקס״ב ח״א ע׳ רנב. תרל״ה ח״ב ע׳ שצב. תרמ״ח ע׳ רכט. ועוד.

159) ראה ע״ח שער פנימיות וחיצוניות (ש״מ) דרוש יג. ל״ת להאריז״ל ישעי׳ ו, א־ב. לקו״ת במדבר ד, ב. האזינו עה, ב. סידור (עם דא״ח) רל, א. ביאוה״ז לאדהאמ״צ לט, ד. מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״א ריש ע׳ רסג. וש״נ.

160) תקו״ז ת״ו (כג, א). ע״ח שער סדר אבי״ע (שמ״ז) פ״ג. שער דרושי אבי״ע (שמ״ב) פי״ג.

161) תקו״ז ת״י (כה, ב). ראה תניא פ״מ (נה, א ואילך). סה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ תרלה. מאמרי אדהאמ״צ בראשית ע׳ עה. וש״נ.

עיקר שרשם הוא למעלה מן השכל רק שעוברין דרך מעבר לבד ע״י השכל וכמ״ש במ״א אשר על כן אנו רואים בחוש שכאשר יפעל[162] בלב יש בו התפעלות יתירה שלא יוכל השכל לבטלו כלל גם שהוא נגד השכל כו׳ כי התפעלות הלב שרשו למעלה מן השכל (כמ״ש במ״א בענין ז״א בע״י אחיד [ותלי׳ ו]כו׳[163]) ע״כ יש ביכולת אהוי״ר שבלב כשהן בהתפעלות עצמי וטבעי ששרשו למעלה[164] מן השכל להגביה לאור השכל והשגה למדרגה שלא הי׳ יכול לבוא שם מצד כח השכל וההשגה כנ״ל והוא ענין הכנפיים בעוף וזהו ג״כ ענין הידים באדם, דהנה אנו רואין דהגם שהידים הם טפלים לגוף ומתפשטים ממנו כענף מן האילן וגם מן המוח והלב הם מקבלים רק מחיצוני׳ דחיצוני׳ כו׳ מ״מ אנו רואים שיש בידים דוקא הארה יתירה מעצמות הנפש אשר למעלה מן השכל והלב כי הלא אנו רואים שכאשר יתפעל אדם בשמחה וחדוה יתירה מאוד או אהבה רבה עד אשר לא יוכל שאת בנפשו ומוחו ולבו מחמת תגבורת השמחה או האהבה כי רבה היא ע״כ לא יכיל אותה כלל כלי מוחו ולבו כי מקום המוח והלב הוא צר מהכיל [לאור זה כי רב הוא ממנו] אשר לזה לא יוכל אור גדול כזה להתיישב כלל במוח ובלב דהיינו שלא יוכל להתפשט ולהראות כל כחותיו עד שינוח ויחדש[165] כי כל אור שאינו מתפשט לפי[166] כחו לא ינוח כי אין לו כלי להתפשט כפי שהוא ואמנם אם מוצא מקום שיוכל להתפשט בו כ״ש אז ינוח ויתיישב כי גילה כל כחו כו׳ וא״כ מאחר שלא יכיל כלי הלב והמוח את אור השמחה והאהבה אין להם מנוחה וההכרח שיצאו ויתהפכו מן המוח והלב בבחי׳ או״ח אל העצמו׳ עד״מ כלי קטן וצר מהכיל המים שדוחקין ויוצאין לחוץ בכח גדול כו׳ ומזה בא סיבת ענין סיפוק הידים דוקא בשעת התפעלות בשמחה יתירה דוקא כידוע ואם אין השמחה יותר מדאי [תוכל להתישב במוח ולב ולא יספיק בידים כלל אך כשתתקבל יותר מדאי] עד שאין המוח והלב יכול להכילה ותצא לחוץ אז תבא ותתלבש בידים ויספיק בידים ממילא[167] בלי בחירה ורצון כלל וכלל וכידוע שבהתפעלות חדוה ביותר מיד יגביה ידים ויספוק כף אל כף כו׳ ובסיפוק זה תנוח (ותשקוט)[168] ותתיישב בו התפעלות השמחה כי בזה פעלה כשבא פעולתה ונשלם כל כח ההתפשטות שלה אשר לא תנוח ותתיישב להתפשט בשכל ולב כי קצר מהכיל אותה כו׳ [כנ״ל]. וא״כ בזה

---

162) יפעל: **אב**: יתפעל.

163) זח״ג (אד״ז) רצב, א. ראה לקו״ת שה״ש מו, ד. סה״מ תקס״ט ע׳ קנד. מאמרי אדה״ז עה״ת ח״א ס״ע שלא. מארז״ל ע׳ שכד. מאמרי אדהאמ״צ בראשית ע׳ ערה ואילך. במדבר ח״ב ס״ע תמו ואילך. אוה״ת בא (ח) ע׳ ב׳תתקלג. שה״ש (ב) ע׳ תשמ. ובכ״מ.

164) למעלה: ליתא **בא**.

165) ויחדש: **אב**: ויתיישב.

166) לפי: ליתא **בב**.

167) ויספיק בידים ממילא: **ב**: והיא סיבת הסיפוק בידים ממילא.

168) (ותשקוט): ליתא **באב**.

הוראה גמורה שיש כח והארה יתירה מעצמות הנפש למעלה מכח השכל שבראש אשר ע״כ יאספו ויגבילו בתוכם גם לאור השמחה ואה״ר שלמעלה מן השכל כו׳ ובהם דוקא יתלבשו ממילא ומעצמו בלי בחירה ברצון ושכל כנ״ל אלא בבחי׳ עצמי וטבעי כו׳ וזהו ענין הגבהת הידים למעלה מן הראש להורות על אשר יש בהן שרש [ש]למעלה מן המוחין וגם למעלה מעלה[169] מעצם הגולגולות כו׳ וד״ל, שהרי אדם הטובע בנהר[170] בכל גופו עד למעלה מראשו אם עדיין ידיו למעלה על המים למעלה מראשו יוכל להנצל ולעלות ע״י כו׳ וכמ״ש למעלה בענין סיפוק הידים כך הוא הענין בהגבהת הידי׳ למעלה מראשו לפי שיש בידים הארה מבחי׳ עצמו׳ שלמעלה מן ההשגה רק שהוא ע״י בחי׳ אהוי״ר[171] כשקצר המוח [והלב] מהכיל וכה״ג, וכמו״כ יובן בהתפעלות אהוי״ר במלאכים שנק׳ גדפין שיש בהן שרש מלמעלה מהשגתם בראש וע״כ פורסי׳ בכנפיהם ומגביהים למעלה כמו הגבהת הידים באדם כנ״ל וע״כ יש ביכולת הכנפיים להגביה כל הגוף כו׳ ואמנם זהו בבחי׳ התפעלות יתירה שלא יכיל השגת המוח והלב דוקא כנ״ל וד״ל. וזהו ובשתים יעופף שנגבהים ע״י הכנפיים למעלה מבחי׳ השגתם מטעם הנ״ל, והוא בבחי׳ או״ח דוקא כאשר לא יכיל ההשגה וז״ש תחלה בשתיים יכסה פניו בחי׳ המוחין והשגה ובשתים יכסה רגליו בחי׳ נה״י ואח״כ בשתים יעופף [כשלא יכול כלי המוח והגוף לעמוד על רגליהם אז יעופף] למעלה מבחי׳ השגה (ומ״ש[172] בעמדם תרפינה כנפיהם היינו בחי׳ הביטול במציאות ממש עד שגם הכנפיים לא יעלו אלא תרפינה כו׳ והוא בש״ע דוקא כמ״ש במ״א[173]), וזהו וידינו פרושות כנשרי שמים פי׳ ידים הוא בחי׳ חו״ג דמל׳ כנס״י שהוא בחי׳ אהוי״ר כשיהיו עולין למעלה מבחי׳ הראש והמוחין ככנפי הנשרים שפרושות ונגבהות למעלה וכמ״ש[174] דרך הנשר בשמים שהכנפיים מגביהי׳ אותן למעלה מעלה ביותר. ומ״ש פרושות היינו שפרושות למעלה מראשו כי יש כח בכנפי נשר יותר מכנפי שאר עופות כו׳, ע״כ יכול הנשר לפרוח באויר השמים הגבה למעלה יותר מכולן וז״ש דרך הנשר בשמים וכמו[175] אם תגביה כנשר כו׳ שמגביהי׳ א״ע ביותר וכמו במ״ת כתי׳[176] ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי כמ״ש כנשרי שמים דוקא לפי שהשמים הוא בחי׳ מקיף העליון[177] שא״א להגביה שם בחי׳ השגה כלל כ״א בבחי׳

---

169) מעלה: ליתא **ב**.

170) הטובע בנהר: **ב**: שנטבע במים.

171) אהוי״ר: **א**: אור. **ב**: או״ח.

172) יחזקאל א, כד (ושם: „כנפיהן״).

173) ראה או״ת להה״מ (הוצאת קה״ת) סקפ״ז (סא, א). סר״ח (סח, א). ועוד. תו״א יתרו סט, א (בשם הה״מ). מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ ריא. סה״מ תקס״ב ח״א ע׳ קסג. תקס״ה ח״ב ע׳ תרלו. אוה״ת בהעלותך (ב) ע׳ שסה. סה״מ תרפ״ח ע׳ צא. ועוד.

174) משלי ל, יט.

175) עובדי׳ א, ד.

176) יתרו יט, ד.

177) ראה תו״א בראשית ב, א. לקו״ת נשא כא, ג. סה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ תתקמז. סהמ״צ להצ״צ לט, א. סה״מ תרכ״ו (קה״ת, תשמ״ט) ע׳

או״ח ככנפי נשר שמגביהים ביותר עד בחי׳ מקיפים היותר עליונים שלמעלה מעלה מבחי׳ הראש והמוחין (וכמ״ש במ״א[178] בענין הידים שמגביהים למעלה מן הראש בנשיאת כפיים דכהנים[179] וכמ״ש[180] וישא אהרון את ידיו כו׳ וגם בענין נטילת ידים כמו[181] וינטלם וינשאם כו׳ וד״ל).

ורגלינו קלות כאיילות פי׳ כנ״ל[182] ידינו הוא בחי׳ חג״ת, ורגלנו הוא בחי׳ נה״י שהן הרגלים עולין ממילא למעלה עד״מ כאשר יתעלה האדם בכל קומת גופו למעלה הרי רגליו עומדות במקום שהי׳ ראשו שם תחילה וכך יעלה עוד הפעם כשיעור קומתו שהי׳ רגליו עומדים במקום העליון שראשו [עלה שם] וה״ז כמו בענין דילוג האיילות שקופצים ממקום נמוך למקום גבוה[183] שרגלי׳ עומדים במקום שראשו מגיע שם, וכן קופץ עוד ממקום זה למקום עליון ביותר ג״כ כשיעור קומתו ויותר וגם בשטח השוה בארץ דולג האיל בכל שיעור שטח גופו מראשו לרגליו האחרונים כי רגליו האחרוני׳ מגיעי׳ ועומדים במעמד רגליו הראשונים כשמדלג [כו׳] וזהו עיקר ענין הדילוג כידוע. והנה עיקר הדילוג הוא בשעת השמחה דווקא כמ״ש למעלה בענין הסיפוק בידים מצד בחי׳ תגבורת השמחה ביותר עד שלא יכול המוח והלב להכילה כו׳. וכך הוא ענין הריקוד שמחמת עוצם השמחה כי רבה היא דוקא אז ידלג ברגלים דהיינו ענין הריקוד שמגבי׳ את רגליו למעלה מעלה עד שעומדים במקום שראשו הי׳ מגיע שם תחילה וכנראה בכל התפעלות יתירה שלא יכיל המוח והלב שידלג ויקפוץ למעלה מעלה כמו במלחמה שידלג על האויב וכן בהתפעלות השמחה ביותר ידלג בכל כחו למעלה והוא הנק׳ ריקוד וכמו[184] כיצד מרקדי׳ לפני הכלה כו׳ (וכמ״ש במ״א[185] ע״פ[186] ההרים רקדו כאילים שהוא בחי׳ עליות המדות וקפיצתן למעלה מעלה מן המוחין והראש כו׳). וכמו״כ יובן למעלה במל׳ דאצי׳ שהוא כנס״י שכאשר ידינו פרושות ונגבהות למעלה מן הראש מחמת בחי׳ התפעלות יתירה בבחי׳ או״ח כו׳ כך ממילא אז נגבהין גם הרגלים בקלות ומהירות עצמי[187] ביותר

רנ. תרנ״ח ע׳ קמד.

178) ראה ע״ח שער פרצופי זו״ן (של״א) פ״ב. מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ תקי. מאמרי אדהאמ״צ ויקרא ח״א ע׳ ריח. דברים ח״ד ע׳ א׳שצג. וש״נ. נ״ך ע׳ שמו. וש״נ. אוה״ת וארא (ז) ע׳ ב׳תקנה. סה״מ תרכ״ו (קה״ת, תשמ״ט) ע׳ פ. עזר״ת ע׳ קסח ואילך.

179) ראה סוטה לח, ריש ע״א (במשנה).

180) שמיני ט, כב.

181) ישעי׳ סג, ט.

182) פי׳ כנ״ל: **ב**: הנה.

183) ממקום נמוך למקום גבוה: **א**: ממקום גבוה למקום נמוך.

184) כתובות טז, סע״ב.

185) ראה זח״ב (סבא) קט, ב. שה״א צז, א. קד, ב ואילך. מאמרי אדהאמ״צ שמות ח״ב ע׳ תיב. וש״נ.

186) תהלים קיד, ד.

187) עצמי: **ב**: עצומה.

שזהו בחי׳ נה״י שעולין בעלי׳ ומדריגה בבחי׳ ריקוד ודילוג כאיילות להיות נה״י עומדים במקום בחי׳ הראש ומוחין וכן ידלג וירקד עוד לעלות עוד כשיעור קומה כו׳ והוא אשר עתה בחי׳ כתר וראש יעמדו שם בחי׳ רגלים בעלי׳ רבה למעלה מעלה כו׳ וכמו בנעילה של יוה״כ שעולה המל׳ בבחי׳ הכתר[188] כו׳ וכך יוכל להיות עליות לכל [ה׳] הפרצופים כו׳ ואע״פ שידינו פרושות כנשרי שמים שאז ממילא נגבהו בחי׳ הרגלים ויהי׳ רגלנו קלות כאיילות כו׳ אעפ״כ אין אנו מספיקים להודות לך וכו׳ לפי שבתחילה אמר לך לבדך אנחנו מודים פי׳ לבדך היינו בחי׳ עצמו׳ אא״ס שלפני הצמצום הראשון כו׳ שלמעלה מבחי׳ סובב וממלא כידוע, וכל בחי׳ עליות העולמות מעילה לעילה גם אילו פינו מלא שירה כים כו׳ עד ורגלינו קלות כאילות שזהו שיעור העליות בב׳ קומת אדם עדיין אין אנו מספיקים כלל[189] להגיע[190] לבחי׳ עצמות אא״ס ממש שלמעלה מבחי׳ אדם ולמעלה מבחי׳ מקור להשתלשלות לגמרי כו׳. והענין הוא כי הנה [יש] להקדים תחילה בביאור ענין עצמו׳ אא״ס איך שהוא נעשה מקור כל חי העולמים ע״י בחי׳ צמצום ומק״פ[191] כו׳. והנה לכאורה אין בזה הבנה דאיך יתכן שעולמות בע״ג יקבלו אור וחיות מבלתי בע״ג וכו׳ גם אחר כל הצמצומים ואם מפני שהארתו והשפעתו בעולמות בא בערך נבדל מאוד בערך הבדלת אור וחיות הנפש בכלי הגוף שמובדל ערכו ואעפ״כ מחי׳ את הגוף הנה באמת אין זה משל דומה לנמשל [הימנו כי לא נאמר משל זה רק בדרך דוגמא בעלמא משום שכ׳[192] בצלם אלקים עשה את האדם ומבשרי אחזה[193] גו׳ אבל באמת אין המשל בערך ודמיון נמשל] לחיות הנפש בגוף כי הרי יש להם שיתוף וחבור זע״ז כי הנפש הוא בחי׳ נברא ובע״ג והגוף הדומם הוא בחי׳ בע״ג רק שהנפש הוא בבחי׳ מעלת ומדרגת הרוחני׳ ביותר ועכ״ז יש ערך גם לרוחני שבגשמי׳ הבשר והדם עם הרוחני׳ הדקות שבנפש השכלית [כי] ואין הגוף מורחק בהבדלת הערך כ״כ מרוחני׳ הבשר הדומם כו׳, וראי׳ ממה שהנפש תרגיש ותתפעל ממאורעות הגוף הן ביסורים וצער שמיוסרים להגוף והן בשמחה הגופני ותענוג הגוף תתפעל הנפש בתענוג בערך עצמות׳ כו׳, וא״כ[194] הרי עכ״פ יש קירוב ויחוס לרוחני׳ הנפש עם רוחני׳ שבדם ובשר כו׳ אבל למעלה לא יתכן לומר כן שהרי נא׳[195] אני ה׳ לא שניתי בבחי׳ עצמו׳ אא״ס שהוא אח״פ

188) ראה פע״ח שער יוהכ״פ (שכ״ז) ספ״א. פ״ה. תו״א בשלח סה, א. לקו״ת מסעי צג, ד. שה״ש כא, ריש ע״א. סידור (עם דא״ח) רמט, ג. רנ, סע״ד. שה״א קמג, ב ובהנסמן שם הע׳ 16. מאמרי אדהאמ״צ במדבר ח״ד ע׳ א׳תקעו. דברים ח״ג ס״ע א׳קה. וש״נ. ח״ד ס״ע א׳שח.

189) אין אנו מספיקים כלל: **אב**: אין זה מספיק כלל.

190) להגיע: **ב**: להגביה.

191) ומק״פ: **א**: מקיפים.

192) נח ט, טו.

193) איוב יט, כו.

194) וא״כ: **ב**: ועכ״ז.

195) מלאכי ג, ו. ראה תו״א יתרו סז, א. לקו״ת דרושים לר״ה נח, ג. שה״ש ז, ד.

לא יתכן בחי׳ השינוי והתפעלות[196] כלל להתפעל מתוס׳ אורות בעולמות או גרעון אור כענין התפעלות הנפש בנחת או בצער כי לא יתפעל בתענוג מתענוגי העולמות ולא יצטער מגירעון אורם מאחר שאין לו יחוס[197] כלל כי גם שנק׳ מקור כל חיי העולמות אבל הוא נק׳ חי ולא בחיים[198] כו׳ וכמ״ש במ״א וגם מ״ש[199] וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהון שמהן כגופא בלא נשמתא וכן מ״ש[200] אל אלקי הרוחות כו׳ [גם] שזהו שם המושאל לדמות בו בבחי׳ דוגמא בעלמא וכן מ״ש רז״ל[201] מה הנשמה ממלא את הגוף כו׳ אין זה רק אלא דוגמא בעלמא ולא שהנמשל הוא דומה באמת עם המשל שהרי א״א לומר כן כו׳ וד״ל. אך הנה מה שיוכל להיות מושג בשכל האנושי בדמיון זה של הנפש בגוף הוא אינו בבחי׳ התלבשות הנפש בגוף שיהי׳ להם[202] ערך ויחוס זע״ז כנ״ל אלא מבחי׳ עצם הנפש כמו שהוא ממש בלתי שיתפשט ממנו שום פעולה לא פעולות תענוג וחסד ולא פעולת צער ועונש ויסורים כו׳ דהנה אנו רואים שסיבת התחלת כל פעולה והמשכה מעצם הנפש הוא בא תחלה ע״י הרצון דהיינו שתחלה נמשך מן הנפש אל הרצון להיות רוצה ברצון ואח״כ נמשך מן הרצון [המשכה רוחני׳ שלמעלה מן השכל] אל השכל [וכמו שמעצם הנפש נמשך המשכה רוחניות שלמעלה מן הרצון להיות רוצה ברצון כך נמשך מן הרצון המשכה רוחני׳ שלמעלה מן השכל אל השכל] להיות משכיל בשכל ורצון זה כו׳ ואח״כ משתלשל עוד ונמשך בחי׳ המשכה שכלית שלמעלה מבחי׳ המדות אל המדות שיתפעלו גם הם בלב לפי אופן הרצון והתענוג דווקא במדה ומשקל כו׳, ואח״כ נמשך מן המדות שבלב אל האותיות שבמח׳ ודבור עד שבא אל בחי׳ המעשה והתנועה שביד כמו להחיות רוח שפלים[203] בחסד בפ״מ לעני המקבל וכה״ג וא״כ הרי כל זה הוא בחי׳ ההשתל׳ מעילה לעלול שלמטה הימנו דהיינו מן עצם הנפש נשתלשל רצון ומן הרצון אל השכל כו׳ עד פעולת היד ליתן חסד בפ״מ. והנה הנפש עצמה ומהותה כמו שהיא טרם שתרצה לפעול איזה [פעולת טוב ו]חסד אז בוודאי א״א לומר שיש בה בחי׳ מהות פעולת החסד [הזה בכל פרטי ההשתלשלות אלא זה אפשר לומר שיש בה בכח היולי] הכולל כולם בנפש[204] בכח כו׳ [ולהיות נמשך ממנו רצון לפעולות החסד בפ״מ וכל פרטי ההשתלשלות שיש בזה עד פעולות החסד הכל כלול בנפש בכח כו׳], ואמנם באמת הנה על מה שיש בחי׳ כח היולי בנפש כולל כל ענין

196) והתפעלות: **ב**: והתפשטות.
197) שאין לא יחוס: **אב**: שאין ערך לו.
198) ראה מו״נ ח״א פנ״ז. הנסמן במאמרי אדהאמ״צ דברים ח״ד ס״ע א׳תקד.
199) תקו״ז בהקדמה (פתח אליהו) יז, ב.
200) קרח טז, כב.
201) ראה ברכות י, א. מאמרי אדהאמ״צ הנחות תקע״ז ע׳ לה. וש״נ.
202) שיהי׳ להם: **ב**: שאין להם.
203) ל׳ הכתוב – ישעי׳ נז, טו.
204) הכולל כולם בנפש: ליתא **בב**.

ההשתלשלות החסד הזה [א״א לומר שכח היולי זה נתפעל מבחי׳ פעולות החסד הזה] כדרך כל פועל שיתפעל מפעולתו מאחר שכח זה מושלל גם מבחי׳ מהות רצון ושכל כו׳ [ומכש״כ מבחי׳ פעולה הגשמי׳ משא״כ פעולה הגשמי׳ שנאחזת במהות כח הפועל ומתיחסת עמו בערך א׳ כידוע וד״ל. אך א״כ למה אנו רואים שהנפש תתפעל בתענוג להיות ברצון לפעול החסד כו׳] שהרי אם אין לנפש תענוג כלל מדבר חסד זה לא נמשך לו רצון כלל להיות רוצה בפעולת חסד הזה וגם להיות לו תענוג מדבר זה צריך ג״כ המשכה והתעוררות הנפש שהרי אם אין הנפש חפיצה בתענוג זה לא תתענג מזה כלל וממילא לא יומשך התענוג לרצון להיות הרצון מחמתו כו׳ אלא בהכרח שיהי׳ בחי׳ התפעלות הנפש בתענוג מדבר החסד בכלל [ואז] ממילא נמשך תענוג לרצון להיות לה רצון מחמת זה כו׳ וא״כ הדרא קושי׳ לדוכתא שלפי״ז הרי יש בחי׳ התפעלות הנפש עכ״פ בדבר פעולת החסד כו׳, וכמו״כ קשה השינוי שבנפש מחסד[ים] לגבורה שהרי להיפוך אם תתפעל הנפש לפעולת דבר רע ואכזרי ג״כ ההכרח שתתעורר ותתפעל להיות לו תענוג ונח״ר מדבר הדין ועונש ההוא ואז נמשך לרצון ממילא כו׳ עד שפועל בפ״מ והוא בחי׳ גבו׳ דרועא שמאלא[205] כמו בחסד דרועא ימינא[205] ׳ימין מקרבת[206] כו׳ א״כ יש שינוי גדול מן הקצה אל הקצה ב׳ מיני התפעלות שונות בנפש כו׳ והרי מבואר למעלה דעל בחי׳ כח ההיולי שבנפש שיש בה בכח לפעולת הטוב והחסד או הרע והדין כו׳ א״א לומר [בה] בחי׳ התפעלות ושינוי שלא תתפעל ותשתנה כלל מזה כו׳[207]. אך הענין הוא דבאמת יש הפרש גדול בכ״ז בין טרם שתתפעל[208] הנפש דבר מה אם חסד או דין בין בשעה שפועלת או אחר שתפעול כו׳ והנה וודאי בחי׳ עצם הנפש גם שיש בה בכח לפעול החסד והדין אך אם אין התעוררות כלל וכלל עדיין לכל דבר מה הנה אז גם מה שיש בכח דהיולי לפעול א״א לומר שיתפעל אותו כח ההיולי מדבר הפעולה שיפעול אח״כ כו׳ [וד״ל] וכנ״ל דמושלל הוא לגמרי ממציאת[209] דבר גם מבחי׳[210] תענוג ורצון כו׳ אך כאשר תתעורר הנפש לאיזה דבר חסד או דין אזי הוא מה שנמשך מעצמי׳ הנפש בחי׳ התפעלות התענוג מזה בכלל עד שמעורר תענוג ורצון כו׳ עד שמאיר גם בסוף ההשתלשלות שהוא בחי׳ הפעולה בכח[211] ממש אם לחסד או לדין שאז יש ערך ויחוס גם לאור הרוחני יותר שהוא התעוררות הנפש בתענוג לדבר זה [ש]נמשך הארה מזה לרצון כו׳ עד סוף כל המדריגות שהוא רוחני׳ שבכח היד לפעול

---

205) תקו״ז שם, א.
206) ראה סוטה מז, א. סנהדרין קז, ב.
207) א״א לומר . . מזה כו׳: ליתא ב**א**.
208) שתתפעל: **ב**: שתפעול.
209) ממציאת: **א**: ממהות.
210) מבחי׳: **ב**: ממציאות.
211) בכח: **ב**: ביד.

בפו״מ שהרי כל זה נק׳ בחי׳ השתלשלות מעילה לעילה שלמטה הימנו שיש ערך ויחוס זע״ז מהיותר עליון עד היותר תחתון וכו׳ דהנפש תתפעל בתענוג וצער מתענוג וצער הגופני כו׳ אבל מה שיש בכח ההיולי לפעול חסד או דין קודם שתתעורר לפעול שזה כלול בבחי׳ עצמיותה ממש הנה ע״ז לא יתכן כלל לומר בחי׳ התפעלות ושינוי כלל כנ״ל רק על מה שנמשך מעצם הנפש אל הרצון כו׳ בשעת הפעולה או לאחר הפעולה שיש בזה ענין קשר וחיבור מהארת[212] עצם הנפש עד רוחני׳ שביד הגשמי וזהו עיקר ההפרש שבין קודם הפעולה לאחר הפעולה שקודם הפעולה לא שייך בה ענין התפעלות ושינוי כנ״ל וד״ל.

והנמשל מזה יובן למשכיל למעלה בענין אני הוי׳ לא שניתי כו׳ במל׳ דהנה מבואר למעלה דמה שעצמות אא״ס נק׳ מקור כל חיי העולמים כדמיון אור הנפש שמלובש בגוף זהו שם המושאל לדוגמא בלבד שהרי הנפש תתפעל מתענוג וצער הגוף וזה א״א לומר למעלה כו׳, אך א״א לדמות זה רק לענין הנ״ל במשל שיש הפרש [גדול] בין בשעת פעולת החסד לקודם הפעולה שקודם הפעולה הרי על מה שבכח[ו] לפעול לא יתכן לומר שם בחי׳ התפעלות ושינוי כו׳. וכך יובן למעלה דהנה כאשר עלה ברצונו[213] לברוא עולם הבריאה יש מאין בפ״מ מלאכים ונשמות כו׳ ה״ז הוא בחי׳ ההארה וההשפעה בפ״מ הבאה בבחי׳ גבול ויש מאין כו׳ וזה נמשך מבחי׳ כלים דחסד דאצי׳ שנק׳ דרועא ימינא דקוב״ה וכמ״ש[214] עולם חסד יבנה כו׳ וכידוע וכמ״ש[215] אף ידי יסדה ארץ וימיני כו׳, והיינו עד״מ חסד הנמשך באדם התחתון בידו בפ״מ מפני בחי׳ החסד שבלבו [להיטיב כו׳ ואע״פ] ש[בלבו]נמשך חסד בלתי מוגבל מ״מ בנתינת ידו הוגבל החסד וכך למעלה הגם שבמדת חסד דאצי׳ הוא בלתי גבול, מ״מ בבחי׳ צמצום וירידת השפע למטה להיות התהוות בע״ג כו׳ הוא בא בבחי׳ שיעור ומדה כפי צמצום הנבראים דהיינו להיות כח הפועל האלקי פועל ועושה בבחי׳ צמצום כמו להיות בחי׳ חסד בע״ג ממש כמו התהוות מלאך מיכאל דבריאה שהוא בבחי׳ חסד גבולי מבחי׳ חסד שבאצי׳ כו׳ וכה״ג והטעם ידוע לפי שבחי׳ כלי החסד הוא המגביל את האור ומצמצם לבא במדה ושיעור כו׳ וד״ל. אך הנה עכ״פ מובן ג״כ מזה שבודאי יש בחי׳ השתלשלות ברבוי מדריגות עד שיבא לכלל בחי׳ חסד [זה שב]דרועא ימינא כו׳ דהיינו שנתעורר הרצון תחילה לדבר זה ומן הרצון העליון נמשך לבחי׳ החכמה כו׳[216] וכמ״ש בזוהר[217] כד סליק ברעותי׳ למברי׳ עלמא שלא

---

212) מהארת: ליתא **בב**.

213) ראה ע״ח דרוש עגו״י (ש״א) ענף ב. הנסמן במאמרי אדהאמ״צ קונטרסים ע׳ רסג.

214) תהלים פט, ג.

215) ישעי׳ מח, יג.

216) דהיינו שנתעורר . . החכמה כו׳: ליתא **בא**.

217) זח״א פו, סע״ב. וראה שם כט, א.

הי׳ עדיין בחי׳ השפעה [זו] דהתהוות עולם הבריאה רק ברצון העליון עד שבא הרצון ונמשך בחכמה ומן החכ׳ למדות כנ״ל [(וכנ״ל] במשל דמן הרצון נמשך המשכה רוחני׳ שלמעלה מן השכל אל השכל כו׳ וכן מן השכל נמשך המשכה עליונה שלמעלה מבחי׳ המדות אל המדות כנ״ל()] עד שבא לבחי׳ הפעולה והמשכה אלקות שביד העליון שנק׳ חסד דרועא ימינא ולרצון העליון הזה ודאי יש התעוררות מעצמו׳ האלקות שבאצי׳ ע״ד הנ״ל בהתעוררות הנפש אל הרצון לפעולת דבר החסד כו׳ והתעוררות זו הוא בחי׳ התפעלות התענוג מזה כו׳ כנ״ל, וכך למעלה הוא כי חפץ חסד הוא[218] שיתענג מדבר שפע חסד והוא המאיר ברצון להיות לו [ל]רצון לברוא כו׳ ומן הרצון[219] נמשך עד בחי׳ פעולה שבדרועא ימינא כו׳ וא״כ יש קשר וחיבור בשעה שברא עולם הבריאה מאין ליש מעצמי׳ אלקות שברצון עד בחי׳ סוף מעשה שבחסד דרועא ימינא כו׳ כי זהו הנק׳ חסד בחי׳ השתלשלות עו״ע שיש יחוד לעליון עם תחתון כמו שיש חיבור לנפש עם הרצון עד רוחני׳ שביד הגשמי הפועל ועושה כנ״ל וד״ל. ולפי שכל עיקר התעוררות הרצון העליון לברוא כו׳ הרי הוא נק׳ דוקא בשביל להוות בחי׳ בריאה בע״ג שהוא בחי׳ חסד גבולי דוקא כמו מלאכים ונשמות דבריאה כו׳ ע״כ אנו מוצאים שבבחי׳ העלאת מ״ן דנשמות ומלאכים דבריאה ששרשם רק בבחי׳ חסד גבולי יכולים לעורר גם לבחי׳ אור [ה]חסד עליון דאצי׳ עד בחי׳ חפץ חסד הוא שבעצמות כו׳ [כנ״ל] וכמ״ש בע״ח[220] דבתחילה הי׳ חפץ חסד ואח״כ תלוי במעשה התחתוני׳ לעורר לבחי׳ חפץ חסד זה כו׳ לפי שנתחב״ס והכל נמשך בכל פרטי ההשתלשלות רק בשביל סוף מעשה שבא[221] לפעול בחי׳ חסד דבע״ג וכה״ג כמו שאדם התחתון כל עיקר הרצון שלו איננו [נ]שלם רק כשמשפיע החסד בפ״מ גם שהוא גבולי לגבי חסד שבעצמותו כו׳ וזהו הטעם שחסד התחתון מעורר לחסד העליון עד רום המעלות וכמ״ש[222] יהי חסדך ה׳ עלינו כאשר יחלנו לך מלמטה למעלה וכידוע ודי״ל. ולפ״ז צ״ל שיש בחי׳ התפעלות בבחי׳ רב חסד[223] העליון לעורר הרצה״ע[224] כו׳ ע״י אתעדל״ת בחסד התחתון ומכ״ש שיתפעל מפעולת החסד הזה עד״מ הנ״ל [התפעלות הנפש בתענוג] בפעולת החסד או הדין בשעה שפועל דוקא שאז יש קשר וחיבור להארת עצם הנפש ברצון כו׳ עד הפעולה שביד כנ״ל אבל

---

218) מיכה ז, יח.

219) ומן הרצון . . הרצון העליון לברוא כו׳: ליתא בב.

220) „אולי הכוונה למ״ש בש׳ הכללים פ״ב, ש״י [שער התיקון] רפ״א, שט״ל [שער מ״ן ומ״ד] ד״ב. ועיין בלקו״ת שה״ש ד״ה להבין כו׳ שהאתדל״ע [כב, סע״ב ואילך], ד״ה לרוקע תקס״ב (נדפס בסו״ס טעהמ״צ להצ״צ). ועוד״ — הערת כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א בסה״מ תרצ״ו ע׳ 68 (תש״ח ע׳ 187).

221) שבא: ב: שבמל׳.

222) תהלים לג, כב.

223) ל׳ הכתוב — תשא לד, ו. ראה זח״ג קמ, ב.

224) לעורר הרצה״ע: ליתא בב.

על מה שיש בכחה לפעול טרם שפועל כו׳ לא יתכן לומר בחי׳ התפעלות ושינוי כלל כו׳ כנ״ל וכך יובן למעלה בבחי׳ עצמות אלקות שבאצי׳ וכ״ש[225] בבחי׳ עצמותו ממש טרם שעלה ברצון לברוא כו׳ גם שיש בכחו להיות לו תענוג לרצון זה מ״מ לא יפ[ע]ול בו התפעלות תענוג כו׳ ולא בבחי׳ שינוי מחסד לדין וכה״ג להיותו כלול בבחי׳ עצמות אלקות ממש שהוא למעלה מבחי׳ מקור להשתלשלות ולא שייך לומר בו ערך ויחוס כלל עם כל ההשתל׳ להיות מתפעל בתענוג מבחי׳ התענוג שכבר הוית העולם כו׳[226] [כמו שא״א לומר בעצם הנפש ההיולי שתתפעל בתענוג הגופני או צער הגופני כו׳ משא״כ בהתלבשותה בגוף שתתפעל גם היא בתענוג וצער בגוף כו׳] כנ״ל וד״ל.

ונמצא מובן מכ״ז שיש ב׳ מדריגות הא׳ בבחי׳ עצמו׳ האלקות כמו שהוא טרם שעלה ברצונו לברוא או להאציל כו׳ גם שיש בכח בעצמותו להיות זה כי חפץ חסד הוא [בכח כנ״ל מ״מ אין לומר בזה בחי׳ התפעלות ושינוי וז״ש אני הוי׳ לא שניתי] כו׳, והב׳ מה [שהוא חפץ חסד] שבא בגילוי בהתעוררו׳ להיות ברצון עד שהתענוג הזה מעורר לרצון כו׳ עד בחי׳ הפעולה שביד כו׳ וכל הנ״ל הנה זה הנק׳ בחי׳ ההשתלשלות דממכ״ע כדמיון התלבשות הנפש בגוף כידוע ועי״ז יש קשר וחיבור לעליון ותחתון מן המאצי׳ לנאצלים ומאצי׳ לבי״ע כו׳ להתפעל ולהשתנות מחסד לדין וכה״ג, וכמו שמבקשים[227] י״ר[228] שיכבשו רחמך את כעסך [מעלינו] וכה״ג שכל זה תלוי במעשה התחתונים בע״ג אם טוב ואם רע כו׳ וז״ש[229] בכל צרתם לו צר ל״ו ול״א קר״י וכתי׳[230] וכן ל״ו ול״א נתכנו עלילות[231] כתי׳ וקרי שהן מטעם ב׳ מדריגות הנ״ל וכמ״ש במ״א וד״ל. אך יש באמת סתירה גדולה לכ״ז שהרי אנו אומרים[232] אתה הוא עד שלא נברא[233] העולם ואתה הוא משנברא העולם כו׳ הרי הוא גם לאחר הבריאה הוא ממש כמו קודם שנברא בלי שינוי כלל וע״ז הוא שאמר אני הוי׳ לא שניתי כידוע ולפי ענין הנ״ל הרי עכ״פ בבחי׳ ומדריגה הב׳ במה שחפץ חסד להיות לו רצון לבריאה כו׳ יש בזה בחי׳

---

225) וכ״ש: **ב**: וכמו״כ.

226) שכבר הוית העולם כו׳: **אב**: שבבריאת העולם כו׳.

227) ראה ברכות ז, א.

228) י״ר: = יהי רצון [כ״ה ב**אב**].

229) ישעי׳ סג, ט. ראה מאמרי אדה״ז עה״ת ח״ב ע׳ תש. שה״א בהקדמה ב, ריש ע״ב. תו״ח וירא ק, א. מאמרי אדהאמ״צ בראשית ע׳ שעז.

230) ראה סוטה לא, א. תענית טז, א. רד״ק ומנחת שי לישעי׳ שם.

231) שמואל־א ב, ג. ראה זח״ג (אד״ז) רצב, סע״ב. תו״א יתרו סח, ב. סה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ תתעח. תקס״ו ע׳ רח. מאמרי אדהאמ״צ שם ע׳ רמז. וש״נ. נ״ך ע׳ תרא. וש״נ.

232) אומרים: **א**: רואים. נוסח תפלת השחר אחרי ק״ש קטנה (מתדבא״ר פכ״א). וראה מאמרי אדה״ז מארז״ל ע׳ שלו. סה״מ תרפ״ט (קה״ת, תשפ״ו) ע׳ פט הע׳ 63. ובכ״מ.

233) עד שלא נברא: **אב**: קודם שנברא.

התפעלות ושינוי בין קודם הבריאה לאח״כ וגם בשעת הבריאה מתפעל ומשתנה ע״י אופן ומעשה[234] התחתוני׳ בהעלאת מ״ן בין טוב לרע, שאם מעוררים מעשה הטוב נמשך מבחי׳ חסד העליון ובחי׳ חסד דרועא ימינא כו׳ ואם מעוררי׳ במעשה הרע נמשך בחי׳ הדין בחי׳ גבו׳ דרועא שמאלא שמאל דוחה רצועה לאלקאה[235] כו׳ כנ״ל ואם נאמר שמ״ש אני ה׳ לא שניתי וכן מ״ש אתה הוא כו׳ לא קאי רק על בחי׳ עצמות אלקות כמו שהוא טרם שעלה ברצונו כו׳ שאין שם בחי׳ שינוי והתפעלות והוא גם לאחר הבריאה כמו קודם הבריאה כנ״ל [אבל במה שכבר נמשך מאתו בבחי׳ ממלא יש בו שינוי בין קודם הבריאה לאח״כ כנ״ל] דזה א״א לומר כלל שהרי העיקר מ״ש אני ה׳ לא שניתי [כו׳] היינו בבחי׳ ומדריגה זו [עצמה] שכבר ברא את הכל והוא שהוי׳ יו״ד באצי׳ וה׳ בבריאה[236] כו׳ וז״ש אני ה׳ לא שניתי[237] שאין שינוי כלל בשם הוי׳ זה שממנו נתהווה [הכל] כנ״ל. וז״ש אתה הוא הרי ידוע דאתה מחי׳ את כולם[238] כנ״ל כו׳ וכן משמע סדר אלה הפסוקים אתה ה׳ לבדך אתה עשית את השמים כו׳ כנ״ל דלכאורה סותר דבריו דאם אתה לבדך איך אומר שאתה עשית את השמים כו׳ דלפי הנ״ל באתה עשית יש שינוי כו׳ אלא מוכרח לומר שגם במה שאתה עשית כו׳ אין שום שינוי כלל ע״כ אתה ה׳ לבדך גם לאחר שאתה עשית כו׳ וכמ״ש אתה הוא קודם [משנבה״ע] כו׳ ואתה הוא משנברא [העולם] כו׳ כנ״ל אבל האמת הוא כך דגם בבחי׳ ומדרגה הב׳ דלעיל והוא גם במה שכבר עלה ברצונו להאציל ולברוא כו׳ אין שום שינוי כלל וכמ״ש אני ה׳ לא שניתי כו׳ [וכנ״ל] וראי׳ לדבר זה הוא המאמר דאלי׳[129] אנת הוא חד ולא בחושבן כו׳ חכים ולא בחכמה ידיעא כו׳ אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין כו׳ ועד לאו מכל אינון מדות [איהו] כלל הרי דגם שנאצלו המדות [והגבורות] ונתפשט מהם האור והשפע מאצי׳ לבי״ע כמו מחסד דרועא ימינא [בחי׳ המשכת החסדים והגבורות] כו׳ וכן מ[בחי׳] גבו׳ דרועא שמאלא בחי׳ המשכת הדינין והגבו׳ כו׳ וכה״ג [מ״מ] הוא אומר לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין כו׳ לפי שגם שכבר נמשך מחו״ג שבאצי׳ לבי״ע לפעמים בחסד ולפעמים דין כפי מעשה התחתונים וכה״ג מ״מ אין זה [נק׳] בחי׳ שינוי כלל וכמ״ש אני ה׳ לא שניתי והוא לבדו גם עכשיו כמו קודם שנאצלים המדות דחו״ג ונמשכים לבי״ע בלי שינוי כלל וכלל כו׳ וד״ל. והטעם [הוא] דגם שנמשל דבר זה לבחי׳ התלבשות[239] כחות הנפש בגוף כמו חסד דרועא ימינא

---

234) התפעלות ושינוי . . אופן ומעשה: ליתא **בא**.

235) ראה זח״א יא, ב. תקו״ז בהקדמה י, ב. ת״ל (עג, א). ובניצוצי זהר לשם. וראה גם סהמ״צ להצ״צ פט, ב.

236) ראה תקו״ז ת״ו (כג, א). תל״ח (מא, א). ע״ח שער סדר אצי׳ (ש״ג) פ״א. שער דרושי אבי״ע (שמ״ב) פי״ג. שער סדר אבי״ע (שמ״ז) פ״ג.

237) היינו בבחי׳ ומדריגה . . לא שניתי: ליתא **בב**.

238) נחמי׳ ט, ו.

239) התלבשות: **ב**: השתלשלות.

כנ״ל[240] וכמו משל הנ״ל בהתעוררות הנפש להיות לו רצון כו׳ אין זה משל אמיתי׳ לדמות מזה למעלה גם בבחי׳ ומדריגה הב׳ דבחי׳ ממכ״ע כי לא אדם הוא[241] להיות בו בבחי׳ אדם ממש כמו נפש בגוף הרי בחי׳ חו״ג שבו בבחי׳ ההכרח לעשות כפי טבעו ומהותו לא ישנו את טבעם שיעשה אז פעולת זולתי ההפכי כמו כאשר החסד נמשך בלב האדם מן הרצון שבנפש ללב [מוכרח] להשפיע חסד [ולא דין כי כבר נמשך החסד בלב מן הרצון שבנפש ללב] ואם לדין מוכרח לבו לעשות בידו דין ולא יעשה דבר היפוכו בחי׳ החסד [כו׳] אבל למעלה בעולם האצי׳ אנו מוצאים שיוכל להיות דבר והיפוכו כמ״ש בע״ח[242] דאור החסד יכול להיות בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד[243] כו׳ אע״פ שנאמר שם על הכסא דמות כמראה אדם[244] כו׳ והיינו משום דלית לך צדק ידיעא דאיהו דין כו׳ לפי שאינו נאצל בבחי׳ אדם כמו בבחי׳ בריאה אדם שהוא מוכרח בכל מדותיו כו׳ שהרי אמרו דבאצי׳ איהו וחיוהי חד[245] שכל הע״ס כלולים בעצמו׳ אא״ס ממש שלמעלה מבחי׳ ע״ס לגמרי כידוע וע״כ גם לאחר שנאצלו בחי׳ חו״ג בכלים כמו חסד דרועא כו׳ לא יהי׳ בזה בחי׳ הכרח כלל לעשות חסד שהרי נא׳[246] לך ה׳ הגדולה כו׳ ע״כ יוכל לעשות היפוכו כו׳ וכמו״כ יובן ג״כ בענין השינוי וההתפעלות דגם לאחר האצי׳ והבריאה אין שינוי כלל מכמו שקודם שנאצל ונברא כו׳[247] הרי הוא לבדו בשוה ממש וז״ש אני ה׳ לא שניתי גם לאחר שנאצל שם ה׳[248] כמו קודם כו׳ מאחר שאין ערוך לך כלל וכלל וד״ל. וזהו לך לבדך אנחנו מודים אילו פינו מלא שירה עד ורגלינו קלות כאילות כו׳ עכ״ז אין אנו מספיקים להודות לך על א׳ מאלף כו׳ פי׳ לך לבדך היינו בחי׳ עצמו׳ אא״ס שנאמ׳ בו אני ה׳ לא שניתי וכמ״ש אתה ה׳ לבדך כו׳ וכנ״ל דקאי גם לאחר הבריאה והשתל׳ דאתה עשית כו׳ גם עכשיו אתה לבדך אע״פ שנמשך מחו״ג דאצי׳ בבי״ע עכ״ז לא שניתי כלל בין קודם שנמשכו החו״ג בנבראים כו׳ וע״כ לך לבדך אנחנו מודים כו׳ על אחת מאלף כו׳ ג״כ אין אנו מספיקים להודות לך כו׳. והענין הוא כי הנה פי׳ [על] א׳ מאלף פי׳ היינו בחי׳ המשכה א׳

---

240) אני ה׳ לא שניתי . . ימינא כנ״ל: ליתא **בא**.

241) ל׳ הכתוב – שמואל־א טו, כט.

242) מובא בשם הע״ח שער מטול״מ (ש״ז) – ראה סה״מ תקס״ה ח״א ע׳ ח. תקס״ו ע׳ יב. שעה״י קלא, א הע׳ 5.

243) ראה זח״א פז, ריש ע״א ובמק״מ לשם. רמ״ז לזח״ג כז, ב (הובא בלקו״ת ואתחנן יב, ד). מאמרי אדה״ז ענינים ע׳ סב ואילך. סה״מ תקס״ז ע׳ רפה ואילך. אמ״ב פתח השער ג, ג. שער הק״ש מו, סע״ד. אוה״ת בשלח (ב) ע׳ תקנז. סהמ״צ להצ״צ קכ, סע״א ואילך. המשך תער״ב ח״א ס״ע כ ואילך. וראה גם ספר הערכים־חב״ד ח״ד ע׳ רח ואילך. וש״נ.

244) יחזקאל א, כו.

245) תקו״ז בהקדמה ג, ב. וראה אגה״ק ס״כ (קכט, סע״א ואילך).

246) דה״א כט, יא.

247) מכמו שקודם שנאצל ונברא כו׳: **ב**: מקודם שנאצל כו׳ כמו לאחר שנאצל ונברא.

248) מכמו שקודם . . שנאצל שם ה׳: ליתא **בא**.

בלבד שנמשך מבחי׳ חסד דרועא ימינא הנ״ל בשביל השתלשלות העולמות דבי״ע כמשל הנותן בידו דבר מה להחיות רוח שפלים כו׳ ושרש של בחי׳ חסד זה הוא רק א׳ מאלף אלפי אלפים ורבבות פעמים הטובות והחסדים העליונים שבעצמות[ו] כי חפץ חסד הוא בבחי׳ א״ס ממש רק מה שברא את העולם בבחי׳ החסד כמ״ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו׳ אין זה רק א׳ מאלף אלפים כו׳ ואע״פ שבחי׳ חסד זה שנמשך מדרועא ימינא כנ״ל נחלק לכמה רבבות מדריגות בהשתלשלות רבות בג׳ עולמות בי״ע מ״מ בין כולם אינו רק בחי׳ המשכה א׳ מצומצמת שנמשכת מכללות מדות[יו] דאצי׳ שבאים בבחי׳ צמצום הכלי החסד [ה]עליון שנק׳ דרועא ואמנם [אף] גם זאת אין זה האור והשפע הכרחי כאדם שהשפעתו ביד הכרחית מחמת החסד שנמשך בלב שא״א לשנות כלל שהרי אמר לאו דאית לך צדק ידיעא כו׳ ולאו מכל אינון מדות כלל [ואין הכרח כלל] לבחי׳ המשכת חסד גבולי דבי״ע רק שמפני שכך עלה ברצונו כי חפץ חסד הוא ולפעמים יוכל לשנות ע״כ צריך לבקשה שיהי׳ המשכה באתעדל״ת ע״ז כו׳ וד״ל. אך עדיין יש להבין למה א׳ אין [אנו] מספיקים להודות דוקא על א׳ מאלף כו׳ פעמים הטובות שעשית עם אבותינו כו׳ שהוא ענין הנסים והנפלאות שעשה ה׳ עם אבותינו דוקא ולפי הנ״ל מ״ש על א׳ מאלף כו׳ הוא בחי׳ המשכת חסד עליון בשביל השתלשלות העולמות בלבד כנ״ל. אך הענין יובן בהקדים תחלה שורש ענין הנסים והנפלאות ולמה נק׳ בשם נס כמו הרמת נס בגשמיות, וגם מ״ש לעשה נפלאות לבדו כו׳ לבדו דוקא הנה עיקר ענין הנס אינו רק בחי׳ היפוך הטבע בלבד כמו הפך ים ליבשה וכה״ג ובהפוך הזה נעשה בבחי׳ צירופי אותיות שנבראי׳ בהן כל העולמות מעשרה מאמרות כידוע כמ״ש רחב״ד[249] מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק הרי צריך שיאמר לחומץ וידליק דהיינו בחי׳ הצירופי אותיות[250] האלקי׳ שבזה אומר לשמן[251] להטביע [בו] בחומץ[252] טבע ההדלקה היפוך בחי׳ המשכה זו על החומץ ויאמר באותו הצירוף להטביע בחומץ טבע ההדלקה וכה״ג בכל היפוך אותיות הטבע ולהיות ידוע ששרש צירופי אותיות הללו נמשכים כולן ממקור א׳ והוא מאמר הראשון דבראשית שהוא בחי׳ חכ׳ דבע״מ בכלל ואח״כ נחלקו לפרטי פרטי׳ בג׳ עולמות דבי״ע עד הטבעות ד׳ יסודות דעוה״ז כידוע ובחי׳ מאמר זה דבראשית נמשך גם הוא ממקורו והוא מבחי׳ חסד עליון דאצי׳ שמפני שחפץ חסד הוא ע״כ עלה ברצונו וחכמתו לברוא כו׳ כמ״ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו׳ ושרש של חסד זה בעצמו׳ החסד שבעצמו׳ המאציל כו׳ אבל הנה כאשר צריך להיות בחי׳ ההארה חדשה כמו בצירוף האותיות דע״מ כשמתהפך מצירוף לצירוף הרי בהכרח שיאיר אור חדש בחכ׳ שבע״מ

---

249) תענית כה, א (כגי׳ הע״י).

250) שנבראי׳ בהן . . הצירופי אותיות: **ב**: שגזר אומר על השמן.

251) שבזה אומר לשמן: **ב**: שגזר אומר ליתא **בב**.

252) בחומץ: ליתא **באב**.

וממילא זה בא מצד מקורו בחסד עליון עד רום המעלות שנמשך לשם אור חדש מעצמו׳ האא״ס כמו שהוא לבדו טרם שעלה ברצונו גם להאציל כו׳. ונמצא בבחי׳ הנס שהוא הפוך הטבע בלבד הרי מתגלה שם מבחי׳ העצמו׳ דאא״ס ממש כמו שהוא לבדו ממש לפני הצמצום דקו כו׳ שלמעלה מהיות גם בחי׳ מקור להשתלשלות עו״ע הנ״ל שמן הרצון עד בחי׳ חסד דרועא כו׳ וז״ש לעשה נפלאות לבדו כו׳ וע״כ נק׳ נס מלשון הרמת נס[253] מפני שמורה על ענין התגלות הדבר הגבוה ביותר שיאיר למרחוק ביותר וזהו דמיון לבחי׳ גילוי אא״ס שהוא רם ומתנשא על כל ההשתלשלות כידוע וד״ל. וזהו אין אנו מספיקים להודות לך על א׳ מאלף כו׳ שהם הנסים והנפלאות דוקא שעשית עם אבותינו כו׳ שבחי׳ האותיות והנפלאות הללו הוא מבחי׳ עצמותו שנק׳ לבדו כמ״ש לעשה נפלאות לבדו כו׳ ואמר שגם על נס א׳ מאלף אלפי אלפים רבבות פעמים הטובות [כו׳ אין אנו מספיקים להודות לך כו׳ מהטעם כי שלמטה לא נעשה רק נס א׳ והוא רק בחי׳ חלק א׳ מאלפי אלפים ורבבות פעמים הטובות] והחסדים העליונים שבעצמותו לבד[ו] ששם הוא בבחי׳ א״ס ממש כי כל יכול הוא ית׳ לעשות נסים ונפלאות והמשכות שינוי אופנים שונים לאין שיעור כו׳ עכ״ז אין אנו מספיקים להודות לך לפי שאנחנו בבחי׳ גבול ואין ערוך כלל לבחי׳ הגבול לבלתי בע״ג וא״א שיספיק להודות כפי ערך ושיעור באא״ס בלתי גבול ואע״פ שהנס לא נעשה רק אלינו בהתגלות צירופי אותיות שבטבע מ״מ שרשו ה״ה בבחי׳ עצמו׳ אא״ס כמו שהוא לבדו [ממש] כנ״ל וא״כ גם בנס הא׳ אין אנו מספיקים להודות מאחר ששרשו הוא בבחי׳ אא״ס ממש וזהו על א׳ מאלף [אלפי] אלפים כו׳ ג״כ אין אנו מספיקים להודות לך כו׳ וד״ל. וזהו[254] סדר הדברים לך לבדך אנחנו מודים לבדך דייקא שהוא בבחי׳ עצמי׳ [או]א״ס כנ״ל וא״כ גם אלו פינו מלא [שירה] כים כו׳ שכ״ז הוא בחי׳ עליות המל׳ בכל פרטי׳ שבחי׳ הדבור יתעלה בבחי׳ מחשבה שנק׳ ים[255] כו׳ והיינו פינו מלא שירה [כים] דאע״פ שגם עכשיו נאמר[256] למען יזמרך כבוד כו׳ אין לזה ערך לגבי שיר שבמח׳ שנק׳ ים וגלי הים שמתנשאים בהגבהה [ועלי׳] למעלה ביותר כו׳ ושפתותנו שבח כמרחבי רקיע כו׳ כי פי׳ הדבור עולה להיות במח׳ והשפתיים עולים למעלה יותר והוא בבחי׳ עלי׳ שבבינה שנק׳ מרחבי רקיע והוא כנ״ל בענין אד׳ שפתי תפתח[257] כו׳ ועינינו מאירות בבחי׳ מאור וידינו פרושות כנשרי שמים ורגלנו קלות כאילות כו׳ שכ״ז עליות המל׳ למעלה מעלה עכ״ז אין אנו מספיקים להודות על הנס כו׳

253) ראה פרש״י יתרו כ, יז. סידור (עם דא״ח) מד, סע״ב. סהמ״צ להצ״צ עג, א. ובכ״מ – נסמנו במכתב כללי וא״ו תשרי תש״נ (סה״ש תש״נ ח״ב ע׳ 723). כ״ה אדר תנש״א (סה״ש תנש״א ח״ב ע׳ 886).

254) מכאן עד סיום הפיסקא – ליתא בב.

255) ראה גם סה״מ תקס״ז ע׳ רעג. שה״א פד, ב.

256) תהלים ל, יג.

257) שם נא, יז.

משום שבחי׳ ההודאה שעל הנס הוא לבדך דוקא מטעם הנ״ל וע״ז אין אנו מספיקים שאנחנו שרשינו במל׳ שאינו רק הארה בעלמא מבחי׳ עצמו׳ אא״ס גם לאחר שנתעלה המל׳ בכל העולמות[258] אין לה ערך לגבי הנסים והנפלאות שעשה עמנו [דוקא] וכמ״ש[259] אשר עשה עמכם להפליא הפלא ופלא[260] כו׳ כמ״ש[261] מאת ה׳ היתה זאת היא נפלאת כו׳ שעי״ז שורה בחי׳ פלאות העליון שבבחי׳ העצמו׳ שנק׳ סדכ״ס הפלא פלאות (וכשיורד ומתגלה הוא באלף היפוך אותיות פלא[262] וזהו אלף אלפי אלפים כו׳). ומעתה יתורץ הקושיא דלעיל דגם שבחי׳ השתלשלות העולמות דבי״ע אינו רק מבחי׳ הארה א׳ מאלף אלפי אלפים כו׳ שבחסדים טובים העליונים דע״י כו׳ כמשל הנותן חסד פרטי בעת מן העתים כו׳ מ״מ ע״ז היינו מספיקים להודות לפי שזה [ה]חסד בא מבחי׳ העצמי׳ לבחי׳ ההשתלשלות כי חפץ חסד הוא כו׳ כנ״ל אבל על הנס אפי׳ על א׳ מאלף כו׳ אין אנו מספיקי׳ להודות משום שעושה נפלאות לבדו דייקא ושם אין אנו מספיקים להודות כו׳ וד״ל.

והנה להבין כל הנ״ל בתוס׳ ביאור, הנה יש להקדים תחלה בענין הסתכלות עינים שיש בזה ב׳ דברים[63], הא׳ בחי׳ הסתכלות עינים מלמטה למעלה מן המקבל אל המשפיע, והב׳ בחי׳ הסתכלות עינים מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל, ותחלה יש להבין בהסתכלות עינים שמן המקבל אל המשפיע להיות ידוע בפי׳ דלו עיני למרום[59] שבחי׳ הסתכלות מלמטה למעלה צריך דלי׳ והגבהת עינים וע״כ נק׳ עני בשם דל מלשון דלי׳ כמו שדולין בדלי ממש מנמוך לגבוה כו׳ מפני שהעני עיניו מצפות ומייחלות לדבר השפע של העשיר מתי יבא אליו לפי שכל בחי׳ מקבל עיניו מצפות למעלה כלפי המשפיע שמסתכל בעיניו אל הדבר הנשפע ומפני שיש תשוקה גדולה בלבבו אל הדבר הנשפע לו כי זה חיותו כו׳ ע״כ בהיותו מסתכל בדבר השפע הנה מגביה עיניו ביותר כלפי הדבר ההוא להיות שעיניו כלות אל הדבר ההוא שימהר ליתן לו ובעודו בכף הנותן כמעט יבלענו בראייתו ובהסתכלותו עלי׳ בתשוקה נפלאה כו׳ וכמו שנראה דבר זה גם בבע״ח כמו עוף ובהמה שרעבים לאכול וכאשר ירצה האדם ליתן איזה מאכל ומזון להם יגביהו עיניהם אל האדם הנותן ההוא ומסתכל׳ בו בתוקף וחוזק גדול מאד בהרמת עינים פתוחות ויוצאות כמו שתצא נפשו לקבל הדבר ההוא [וערך עוצם תוקף הסתכלות העינים ופתחיתן ויציאתן כלפי הנותן הוא לפ״ע התשוקה של המקבל לקבל דבר

---

258) העולמות: **א**: העליות.
259) יואל ב, כו.
260) ישעי׳ כט, יד.
261) תהלים קיח, כג.
262) ראה זח״ג קצג, ב. תקו״ז ת״ע (קלה, א). הקדמת הראב״ד לס״י נתיב הא׳ (בהוצאת ירושלים, תשכ״ב – יא, א). פרדס שער טעם האצי׳ (ש״ב) פ״ג. שער המציאות (ש״ד) פ״ב. שער האותיות (שכ״ז) פ״ג. שה״א נז, ב הע׳ 11. סה״מ תרפ״ט (קה״ת, תשפ״ו) ע׳ עז הע׳ 520. וראה גם סה״ש תנש״א ח״ב ע׳ 523 ואילך.

השפע של הנותן כו׳ וכן אם יתן אדם איזה תכשיט נאה לתינוק עיני התינוק כלות ומייחלות אל הדבר ההוא ומסתכל בו בתוקף וחוזק גדול מאד בהרמת עיניים פתוחות ויצאת כמו שתצא נפשו לקבל הדבר ההוא] כו׳, וכך [הוא] בעיני העני כשמצפה לדבר שפע שנותן לו [העשיר] ע״כ נק׳ ד״ל שהוא כמו דלי׳ והגבהת מים מנמוך לגבוה כך הוא דלי׳ והגבהת הנפש של העני שנמשך ועולה לצאת ע״י תוקף התשוקה הגדולה לקבל השפע וע״ז מורי׳ עוצם הגבהת עיניו כו׳ ובכ״ז הוא עיקר דמיון לכל בחי׳ העלאת מ״נ דמקבל אל המשפיע שהוא בחי׳ העלאת נפש המקבל ליכלל ולקבל מן המשפיע שנפשו יוצאות [ועולה] למעלה [מעלה] כלפי המשפיע שע״ז מורה הרמת עינים למעלה ביותר כמו דלו עיני למרום דקאי על כנס״י שתשוקתם למעלה כמ״ש[263] ואל אישך תשוקתך כו׳ וכתי׳[264] עיניך יונים כו׳ שמפני בחי׳ עוצם התשוקה למעלה עיני כנס״י מצפות ומייחלות כלפי מעלה שהוא הקדב״ה וז״ש עיני כל אליך ישברו[265] שישברו לצאת מנרתקם [מדוחקם] כמו עיני העני שכלות ויוצאות אל דבר השפע כך עיני דכנס״י אליך ישברו לקבל אור השפע מלמעלה ע״כ נק׳ כנס״י דלה ועני׳ וכמ״ש[266] אשרי משכיל אל דל כו׳ מלשון דלי׳ והגבהה מלמטה למעלה וכמו דלו עיני למרום כמשל דלי׳ העני עיניו אל העשיר כנ״ל וד״ל. והנה כתי׳[64] עיני ה׳ משוטטות בכל הארץ הרי בחי׳ הסתכלות זאת מלמעלה למטה וכמ״ש במ״א בביאור ענין עיני ה׳ משוטטות שהוא בחי׳ השגחה הכללית שהוא ידיעא כללית שיודע את כל הנבראים בסקירה אחת [כו׳] וכמ״ש משוטטות בכל הארץ דוקא כי יש בחי׳ ידיעה והשגחה פרטית על כל המוצאות בפרט שהוא כמו עד״מ אדם שרואה על דבר א׳ בפרט וכמא׳[267] דע מה למעלה ממך בפרט כו׳ וכמ״ש[268] עיניך פקוחות על כל דרכי בנ״א בפרט, ויש בחי׳ ראי׳ וידיעה כללי׳ שרואה [ויודע כולם בבת אחת כמ״ש[269] משמים הביט ה׳ ראה] את כל בנ״א כו׳ היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם כו׳ והרי זה עד״מ אדם שרואה בעיניו על כל עצמו וגופו מראשו לסופו עד צפורן הרגל כו׳ וכל לבושיו בסקירה א׳ כו׳ וכך למעלה בידיעת עצמו יודע את הכל כמ״ש הרמב״ם[270] כי ממך הכל[271] כו׳ כידוע ובחי׳ ראי׳ והשגחה זו נמשך מבחי׳ חכמה [והמוחין] שבמל׳ דאצי׳ מקור כל הנבראים כולם, והנה כאשר אור הראי׳ נמשך בעין לראות איזה דבר מה שלמטה הימנו כו׳ צריך לפקוח עינים ונק׳ פקיחא דעיינין[272] כמ״ש עיניך

---

263) בראשית ג, טז.
264) שה״ש א, טו. ד, א.
265) ע״כ נמצא בכת״י ב.
266) תהלים מא, ב.
267) אבות פ״ב מ״א.
268) ירמי׳ לב, יט.
269) תהלים לג, טו.
270) הל׳ יסוה״ת פ״ב ה״י.
271) דה״א כט, יד.
272) ראה זח״ג (אד״ר) קכט, ב. מאמרי אדהאמ״צ בראשית ע׳ קצט. וש״נ. נ״ך ע׳ תג. וש״נ. הנחות תקע״ז ע׳ שלט.

פקוחות על כל כו׳ [דהיינו כשמסתכל היטיב לפקח בדבר שרואה בו כמו[273] פקח עיניך וראה כו׳] ולא כמו שרואה בהבטה בעלמא שלא בכוונה כמו[274] וירא און ולא יתבונן כו׳ שאין זה בטבעית פקיחת עין כו׳, ואמנם ענין פקיחו דעיינין הוא מצד עצם כח המשכה בעיינין מעצם כח הראי׳ כו׳ הנה כח הראי׳ עצמו הוא בחי׳ היולי וחומר העין הוא המקבלו בתוכו כמו שיקבל הזכוכית הבהירה אור הנר וכה״ג וראי׳ לזה שהרי בשעת השינה גם שעיניו פתוחות לא יראה כלום כי אין הראות מצד החומר של העין לבדו אלא דוקא מצד התלבשות כח הראי׳ בעין דוקא וע״כ אנו מברכי׳ פוקח עוורים כו׳ מיד בקומו מן השינה כשפותח עיניו יברך על המשכת כח הראי׳ הרוחני׳ בעיניו שבאם לאו אינו רואה כלום כי אף גם שבחי׳ אור הראי׳ שבעין אור מקבל ולא אור עצמו כנ״ל (שהרי אינו רואה בחושך כו׳) אעפ״כ העין נק׳ בחי׳ אור מקבל מעצם כח הראי׳ שהוא בחי׳ משפיע בו כח הראות כו׳ ומה שהעין רואה אינו אלא מצד קבלתו מכח הראי׳ הרוחני׳ עצמו שנמשך מן המוח דשוריינא דעינא במוחא[275] כו׳ עד שערך תוס׳ כח חיזוק של הראי׳ שבעין תלוי לפי ההמשכה בו מעצם כח הראי׳ והוא הנק׳ הפתחת[276] אור הראי׳ בעין כמו פקח עיניך וראה כו׳ ובחי׳ פקיחו דעיינין זה שנמשך שרשו מעצם כח הראי׳ הוא בענין שנצרך לראות ולפקח עיניו בדבר שלמטה הימנו שצריך ג״כ לפקוח עיניו דייקא שהוא להמשיך מבחי׳ עצם בכח הראי׳ תוקף המשכה בעין כדי שיפקח עיניו להסתכל היטיב כו׳, והיינו כמו הסתכלות העני אל העשיר ג״כ בבחי׳ פקיחו דעיינין בהיותו משתוקק לקבל השפע ביותר ע״כ עיניו מצפות וכלות אליו כו׳ שזהו ג״כ ענין המשכת תוס׳ אור הראי׳ מעצם כח הראי׳ בעין בהסתכלות חזק ביותר שנק׳ פקיחא דעיינין רק שזהו בדרך העלאה מלמטה למעלה שעיניו כלות לצאת מנרתקן כי פקיחו ופתיחו זו לצאת כלפי מעלה, וכמ״כ פקיחו ופתיחו דעיינין כלפי מטה רק שזהו דרך ירידה והמשכת הראי׳ למטה מטה היינו כמו עיניך פקוחות על כל כו׳ פקח עיניך וראה כו׳ בבחי׳ ההסתכלות מלמעלה למטה דוקא ונמצא מובן מזה בבחי׳ הסתכלות עיינין דמל׳ דאצי׳ למעלה דכמו שנאמר פקח כו׳ עיני ה׳ משוטטות כו׳ מלמעלה למטה בפקיחו דעיינין כמו שאדם משגיח ע״ע כנ״ל כך אותן בחי׳ עינים עצמן הוא שעולין למעלה לקבל אור השפע מבחי׳ ז״א כמ״ש[58] עיני כל אליך ישברו פי׳ ישברו בבחי׳ פתיחה ויציאה כמו דלו עיני למרום כנ״ל באריכות, דגם שלגבי למטה בעולמות תחתוני׳ דמקבלים נק׳ בחי׳ משגיח ומשפיע על הכל מ״מ למעלה בחי׳ המל׳ נק׳ בחי׳ מקבל ונק׳ ג״כ דל כו׳. וזמ״ש עיני כל אליך ישברו פי׳ איתן בחי׳ עיני כל המשוטטות בכל הארץ הוא אשר

---

273) דניאל ט, יח.

274) איוב יא, יא.

275) ראה ע״ז כח, ב.

276) הפתחת: **א**: הפותח.

אליך ישברו לקבל וכמ״ש במ״א בענין אמת ואמונה כל זאת וקיים[277] [כו׳] דלגבי מעלה נק׳ זאת בחי׳ מקבל מאצי׳ תחלה ואח״כ נק׳ בחי׳ דכר משפיע לבי״ע וזהו וקיים לשון דכר וזהו ג״כ ענין כף כפופה כף פשוטה כו׳ וד״ל. והנה בחי׳ עצם כח הראי׳ המאיר בכלי העין נק׳ בשם מאור עינים בחי׳ מאור משפיע אור הראי׳ בעין ולא בחי׳ אור והוא בחי׳ השפעה שמן המשפיע אל המקבל כמאור השמש שמשפיע אור ללבנה וכה״ג.

ולהבין כ״ז בתוס׳ ביאור, הנה תחלה יש להקדים ענין והוא אשר יש כח גדול וחזק מאד מעצמות הנפש בראי׳ זו שבעין יותר מכל כחות הנפש, גם מבחי׳ התענוג ורצון הפנימי׳ הבא בשכל ומדות [ודיבור] כו׳. וראי׳ לדבר זה הוא מה שאנו רואי׳ עד״מ באור פני מלך לעבדו הנאמן הנה גם כשיראה לו המלך דברי אהבה וחיבה יתירה מודעת לו מתוך נקודת הרצון הפנימי גם בהגלות נגלות תענוג שמתענג המלך בעבדו הנאמן בדברו עמו וכה״ג הנה כ״ז אינו כלום לגבי בחי׳ הארת פני המלך אליו בפני׳ שוחקות מאירות שהעיקר הוא ניכר מבחי׳ ראיית עין המלך עליו שמסתכל בו בטוב עין מאד שבחי׳ פקיחו דעיינין בטוב מאד מתפעל מזה העבד יותר מכל אשר הראה לו המלך מפנימי׳ לבו בדבור כי מזה דווקא יוכל להבין ולהכיר באמיתית טוב לבבו הנאמן אליו יותר מכל וראי׳ לזה הוא ההיפוך להיות שכאשר עבד נאמן [לו] זה חטא באיזה דבר מה לנגד המלך אשר תפול עליו אימת ופחד המלך ביותר עד שנפשו יוצאת מחמת פחד המלך הנה גם שמוחל לו המלך על עונו ומדבר עמו דברי אהבה וקירוב הלב אף שמדבר מתוך נקודת הלב אינו מתפעל העבד [עד] שידע דבר ברור שנמחל לו ועדיין פחד המלך עליו כי לא נודע לו היטיב באמיתית לבב המלך שנהפך מרע לטוב לגמרי עד שרואה בחי׳ הטוב בעין שלו עליו שכאשר רואה שהמלך מטיב ראי׳ עינו עליו בהסתכלות לטוב (שנק׳ אגוטער בליק) אז יצא הפחד מלבו כי יודע ומכיר שנהפך לבבו מרע לטוב לגמרי והיינו לפי שיש כח גדול וחזק ביותר בראיית העין גם מבחי׳ הרצון מאחר שהוא מורה על היפוך הרצון לטוב כו׳ וד״ל ועוד יובן ד״ז ממה שאנו רואים שכאשר יפול על לבו לדבר דברים[278] לפני אדם גדול ביותר עד שמתבלבל לבו לגמרי ממעמד וסדר דברים הנה כשירמוז לו גם חבירו בעין טוב ושמח לחזקו הרי יתחזק על מעמדו ויוכל לדבר בהשכל ומכ״ש כשיראה עין האדון עליו לטובה שיחזק מזה יותר ברבוי דברים כו׳ והכל מטעם א׳ לפי שיש

277) נוסח תפלת ערבית. ראה סידור (עם דא״ח) קיב, ב. קיג, ד. לקו״ת עקב טז, ד. יז, ב. סה״מ תקס״ג ח״ב ע׳ תרסג. ביאוה״ז לאדהאמ״צ קכד, ד. קיג, ד. מאמרי אדהאמ״צ נ״ך ע׳ כג. וש״נ.

278) על לבו לדבר דברים: **א**: לב איש בדברו דבריו.

כח חזק בראיית העין הנמשך מבחי׳ עצמי׳ ביותר, והנה יש בחי׳ חו״ג בראיית העין דהיינו ראי׳ לטוב וראי׳ לרע דכמו שמבואר בהמשכת כח גדול בעין לטוב להמשיך הרצון לטוב כו׳ כך יש היפוכו שכאשר המלך רואה בעין רעה הוא להיפוך שראי׳ זו מרחקת לעבד בריחוק עצום שלא יהי׳ כמוהו גם ע״י דברי כעס ורוגז מתוך הלב כנ״ל בראי׳ לטוב לקרב שהרי אנו רואי׳ בהסתכלות העין לרעה שזהו כמו ראי׳ עקומה[279] ביותר כאלו אינו יכול לסובלו כו׳ והוא על מה שנגד רצונו בתכלית שהוא מפני תכלית שנאתו אותו בלב עד גם שמדבר עמו דברי כעס ורוגז ואינו יכול כו׳ והיינו להיות שכמו שלבחי׳ חסד יש ראי׳ לטוב וחסד כך לבחי׳ גבו׳ ודין יש ראי׳ לרעה כו׳ וכמ״ש בזהר[72] אשכחן ראי׳ לטב [אשכחן] ראי׳ לביש [כו׳] (וכמ״ש במ״א[67] ע״פ[68] ארדה נא ואראה כו׳) וכאשר העין הטובה פועל את הטוב בגשמי׳ כך עין רעה פועל להרע כו׳ כמו[280] טוב עין יבורך, יברך כתי׳ ועינא בישא דבלעם [וכה״ג] פעל רעה בהביטו כידוע, והנמשל והדוגמא מזה יובן למעלה שיש בחי׳ חו״ג בעינים העליונים וכמו[281] וירא ה׳ כי רבה רעת [האדם] כו׳ ויש ראי׳ לטוב אמנם שרש החו״ג בב׳ עיני׳ נמשך מעצמות כח הראי׳ כמו שהיא נאחזת במוח עדיין טרם שתתפשט אורה להאיר בעין שהוא למעלה מבחי׳ התחלקות חו״ג ע״כ משם הוא רק המשכת חו״ר להיות שמשם נתהפך גם מרע לטוב כו׳ והוא מ״ש[282] אך טוב לישראל כו׳ (וז״ש[273] פקח עינך חסר כמ״ש במ״א[283]) ונמצא מובן עכ״פ שעצם כח הראי׳ כמו שהיא טרם בואה להיות נק׳ פקיחו דעיינין הוא הנק׳ מאור עינים ומה שממנו נשפע ונמשך אור שבעין הרי היא בחי׳ אור המשפיע שמשפיע למקבל ולא מבחי׳ עצמותו א״כ גם בחי׳ אור הנשפע מן המאור שהוא עצם כח הראי׳ הוא הנק׳ בחי׳ פקיחו דעיינין בהתחלקות חו״ג ואינו בחי׳ מאור והוא הניתן לשיעורים וגבולים ג״כ דהיינו זה שאנו רואים שיש שיעור וגבול להתפשטות הראי׳ שבעין עד כאן ותו לא כמו שמבואר בספרי החקירה שיעור התפשטות הראי׳ עד ס׳ מילין[284] [ולא] במקומות המסתירים בשטח הארץ

---

279) עקומה **א**: עמוקה.
280) משלי כב, ט (בדילוג).
281) בראשית ו, ה.
282) תהלים עג, א.
283) ראה מאמרי אדה״ז עה״ת ח״א ס״ע קכד. פירוש המלות נו, ב. תו״ח וירא קג, א. קי, ב. קיח, א ואילך. מאמרי אדהאמ״צ בראשית ע׳ קצט. וש״נ. ס״ע ריא ואילך. אוה״ת נ״ך (ג) ע׳ א׳שפז. סה״מ תרכ״ח ריש ע׳ יב. ס״ע טז. תרפ״ג (קה״ת, תשפ״ה) ע׳ תלז. וראה אוה״ת בהעלותך (ב) ס״ע שצט: „שזהו שכתוב פקח עיניך כו׳ ואי׳ בזהר עינך כתי׳ עין אחת״ – ראה (אך לא על פס׳ הנ״ל) זח״ג (אד״ר) קכט, ב ואילך. קלז, א ובקול ברמה שם. זח״ב (ספדצ״נ) קעז, ב. עמה״מ שער רישא דז״א (שט״ז) פנ״א (קנו, סע״א ואילך). מק״מ לזח״ב סה, ב.
284) „כמה מדריגות בראי׳, ולכן לא קשיא מבכורות (נד, ב), ממש״כ בלקו״ת לג׳ פרשיות (י, ג) [נדפס באוה״ת בראשית (ו) תתרלט, סע״א] – בשם ספרי הטבע – עד ס׳ מילין, ועוד. וראה ג״כ סוכה (ב, א)״ – הערת כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א בסה״מ תרפ״ד ע׳ רנ. וכ״ה (עד

שלא יוכל העין לשלוט שם וכה״ג הנה כ״ז אינו רק מצד כלי העין בלבד שמפני[285] אופן הכלי וחומר הבהיר שלו שקיבל הראי׳ בעצמו כך יתפשט אם מעט אם רב אבל מצד עצם כח הראי׳ טרם שהוא מתלבש בכלי העין הרי אינו כח מוגבל כלל לגבול התפשטות הראי׳ בשטח מקום הארץ מאחר שהוא רוחני כמו שא״א לומר בראי׳ השכל הרוחני שלא יוכל לראות מה שבסוף העולם וכה״ג כי מקום גשמי אינו מסוג שכל רוחני שנתפס אצלו להיות לו למנגד כך ממש א״א לומר לגבי כח הראי׳ שבמוח מאחר שהוא הוא וא״כ מכח הראי׳ שבנפש יוכל להביט מסוף העולם ועד סופו בלי שיעור מוגבל וכך הוא בענין ההפרש בין בחי׳ מאור עצמו לבחי׳ התפשטות אור המתפשט ממנו כמו השמש שנק׳ מאור והארתו וזיו אורו הוא המאיר לארץ כו׳ או שמאיר בלבנה וכה״ג שזהו נק׳ בחי׳ השפעות אור השמש בלבד ולא בחי׳ עצמותו כו׳ וע״כ הרי אנו רואי׳ שיוגבל אור השמש בשטח הארץ בין רב למעט וכן בקבלת הלבנה מוגבל בה התפשטות אור השמש לפרקים במילוי וחסרון כו׳ כידוע, אבל עצמות השמש לא יוגבל כלל כי הוא אור עצמו ולא נק׳ בשם התפשטות הארה ולכן נק׳ מאור ולא אור כו׳ כידוע וד״ל. והנמשל מכ״ז יובן למעלה כמ״ש[286] כי שמש ומגן ה׳ אלקים שבחי׳ זיו ואור ה׳ דאצי׳ שנק׳ שמש בחי׳ מאור מאיר בשם אלקי׳ שהוא בחי׳ המל׳ שמגביל ומסתיר על שם ה׳ כמדתו[287] לשמש כידוע וד״ל. וז״ש[288] באורך נראה אור שמבחי׳ המאור שהוא עצם האצי׳ נמשך אור במל׳ ואז נק׳ הארה דהארה כמ״ש נראה אור לפי שגם בחי׳ האור הנמשך מה׳ באלקי׳ הוא ג״כ בחי׳ אור ולא בחי׳ מאור וע״כ גם שם הוי׳ הרי הוא בבחי׳ אותיות ונק׳ שם עכ״פ שאין זה רק שהוא שם העצם וכמ״ש באורך כנ״ל וכמשל אור השמש בלבנה שמוגבל אורו כנ״ל, כך נגבל הארת שם הוי׳ בשם אלקי׳ שנק׳ בחי׳ המל׳ וכמשל כלי העין שבו מוגבל הארת אור הראי׳ הנמשך מעצם כח הראי׳ הנק׳ מאור כו׳ אבל כאשר בחי׳ עצמות המאציל נק׳ מאור שנק׳ מאור ולא אור אין בו בחי׳ הגבלה כלל והיינו כמו בחי׳ מאור עינים או מאור השמש שיוכל לראות מסוף העולם ועד סופו כנ״ל כך הנה כתי׳ לעתיד לא יהי׳ לך עוד השמש לאור יומם כו׳ כי ה׳ יהי׳ לך לאור עולם ולכאורה הוא סותר למ״ש כי שמש ומגן הוי׳ אלקים דמאחר שהוא נק׳ שמש מה זה שמאס[289] לא יהי׳ השמש אלא הוי׳ היינו הך כו׳, אך הענין הוא דהכוונה כך הוא שלא יהי׳ בחי׳ ההארה

ס׳ מילין) בסה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ תשכז (בשם ספרי הטבע). תקס״ט ע׳ קא. ביאוה״ז לאדהאמ״צ מ, א. שה״א קכט, א. מאמרי אדהאמ״צ הנחות תקע״ז ע׳ שלו. וש״נ. אוה״ת עקב (ב) ע׳ תרז. המשך תער״ב ח״ג ע׳ א׳שצט („עד נו״ן או ס׳ מילין״). פלח הרמון שמות ע׳ ריג.

285) שמפני׳: **א**: שלפי.
286) תהלים פד, יב.
287) כמדתו: **א**: כמו נרתיק.
288) שם לו, י׳.
289) שמאס: **א**: שאמר.

מבחי׳ אור [שמש] דשם הוי׳ באלקי׳ שאין זה רק בחי׳ שם באותיות הנ״ל ולא בחי׳ מאור והיינו שאמ׳ לא יהי׳ לך [עוד] אור השמש לאור יומם [דקדק לומר או״ר יומ״ם] דווקא שזהו בחי׳ האור שנמשך מחסד עליון דאצי׳ הנ״ל שנק׳ יומם כמו עד״מ השמש שנק׳ אור יומם בלבד שבבוקר זורח ולערב הוא שוקע וכמ״ש[290] יומם יצוה ה׳ חסדו יומם בלבד כי חסד אל כל היום[291] כו׳ אך לעתיד הרי בחי׳ הוי׳ כמו שהוא בעצמותו דוקא יאיר שהוא בחי׳ הנק׳ מאור ולא אור וז״ש כי הוי׳ עצמו יהי׳ לך לאור עולם שזהו כמו עצמות השמש עד״מ שאין בו בחי׳ הגבלה כלל כנ״ל וע״כ אמר לאור עולם בלי גבול כלל וד״ל. ומזה יובן מארז״ל[292] ע״פ זה דלא יהי׳ לך [עוד] השמש כו׳ כי ה׳ יהי׳ לך לאור עולם שזהו אור של ו׳ ימי בראשית שגנזם הקדב״ה לצדיקים לע״ל לפי שמביטים בו מסוף העולם וע״ס כו׳ פי׳ כי גם בבחי׳ הראי׳ יש ב׳ מדריגות, הא׳ בחי׳ הגבלה של הראות מצד בחי׳ כלי העין המגביל להיותו מקבל מבחי׳ התפשטות הראי׳ בשיעור ומדה רק כפי הכלי שלו כו׳ וכמשל הארת השמש בלבנה שנק׳ ג״כ בחי׳ התפשטות אור בלבד שבא ג״כ בשיעור ומדה לפי ערך הקירוב והריחוק כו׳ כנ״ל, והב׳ מעצם המאור שהארתו העצמי הוא בלתי מוגבל כלל והיינו שיכול לראות ע״י מסוף העולם וע״ס שזה מורה ענין הראות שהוא בלתי מוגבל כלל שלא ימנע אצלו הריחוק בשטח הארץ כלל גם מסוף העולם כו׳ והיינו כמו לגבי עצם כח הראי׳ שהוא נק׳ מאור עינים שלא יתכן לומר לגבי ענין הגבלה בשטח הארץ כמו שלא יתכן לומר בראי׳ בשכל הרוחני כו׳, וכך יובן למעלה שזהו ה׳ עצמו בחי׳ מאור והי׳ לך לאור עולם שהוא אור של ו׳ ימי בראשית שמביטי׳ בו מסוה״ע וע״ס שאין העולם תופס מקום לעשות בו העדר ההתפשטות מאחר שהוא בעצם בלתי מוגבל וע״י יוכלו כל הנשמות גם שהן בג״ע להביט מסוף העולם כו׳ מאחר שהוי׳ יהי׳ לאור עולם זה מאיר לכל הנשמות, כמ״ש יהי׳ לך לאור עולם כמו שעכשיו[293] אור השמש לאור יומם בלתי הגבלה וד״ל וז״ש שגנזום ל[נשמות ה]צדיקים לע״ל דווקא שאז יהי׳ ה׳ עצמו לאור עולם ולא כמו עכשיו שהמל׳ מקבלת מז״א שהוא בחי׳ אור השמש שנק׳ אור יומם כו׳ וד״ל, ועיקר הטעם כדי שלא יהיו הרשעים משתמשים בו לאור עולם זה הנ״ל ויאירו לאורו כי גם בחושך של הרשעים יאיר כמו במקום אור של הצדיקים מאחר שהוא למעלה מבחי׳ התפשטות אור הרי אור וחושך שוין לגבי׳ וכמ״ש[294] כחשיכא כאורה שגם חושך לא יחשיך כלל כו׳ מפני שאין שום[295]

290) שם מב, ט.
291) שם נב, ג.
292) חגיגה יב, א.
293) שהוי׳ יהי׳ . . כמו עכשיו: ליתא בא.
294) תהלים קלט, יב.
295) מפני שאין שום: א: משא״כ.

בחי׳ חושך המסתירו כו׳, והיכן גנזו בתורה שנק׳ אור[296] ושרשו מבחי׳ עצמות המאור וכמ״ש[297] ואהי׳ אצלו אמון כו׳ רק שיצא בבחי׳ לבוש של אור כמ״ש[298] עוטה אור כשלמה כו׳ וד״ל. אך הנה יש להבין מה שנק׳ אור של ו׳ ימי בראשית דוקא והוא מ״ש והי׳ אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי׳ שבעתיים כאור ז׳ הימים כו׳ להיות שלכאורה יש להבין בלשון רז״ל במה שא׳ מסוף העולם ועד סופו הל״ל מראש העולם ועד סופו[299] הלא בכל דבר יש [לו] ראש וסוף ולא מסוף עד סוף שזה לא יתכן כלל, אך הענין הוא דבחי׳ ששת ימים היינו בחי׳ ו״ק שהן ששה מדות חג״ת כו׳ והוא בחי׳ חג״ת דז״א דאצי׳ חסד דרועא ימינא כו׳ אורות בכלים וששת ימי בראשית הוא בחי׳ ו״ק דא״א מקור החכ׳ שהוא בחי׳ חסד חכ׳ דא״א בחי׳ הטעם לרצון ונטיית הרצון לחסד או לדין או ממוצע כו׳ הוא בחי׳ מ״נ[300] דא״א שנמשכין מבחי׳ ח״ס כו׳ שהוא בחי׳ מאמר קו המדה דאור החכ׳ שנק׳ אור קדמאה[301] שמודד ונותן שיעור לכל בחי׳ המשכות אורות וכלים מכלים שונים עד ו״ק דזו״נ דבי״ע כו׳ כידוע והוא הנק׳ עולם בכלל שהוא בחי׳ ו״ק מעלה ומטה כו׳, ומסוף העולם ועד סופו כו׳, היינו למעלה מבחי׳ שרש עולם זה לגמרי היינו למעלה מבחי׳ שרש ומקור דעולם בחי׳ ו״ק כו׳ הרי יש בחי׳ השתלשלות בחי׳ ראש וסוף דווקא כי אור קדמאה דחכ׳ נק׳ ראש שממנו נסתעפו הוימ״ב כו׳ ויש בו״ק דא״א (וז״א שנק׳ עולם קטן) ראש וסוף כי אור החסד נק׳ ראשון והוא בדרום וכן במעלה ומטה כו׳, אבל למעלה מעלה מבחי׳ עולם זה אין שם בחי׳ ראש וסוף ולגבי אור זה שלמעלה (ובזמן עולם זה) אין בחי׳ ראש שבזה העולם נק׳ בשם ראש כלל, אלא ג״כ נק׳ בשם סוף, וזהו מסוף העולם ועד סופו מבלי שימצא בו

---

296) „מדרש רות בזהר חדש פה, א (עייג״כ זח״א רפד, א. זח״ב קמט, ובדגל מחנה אפרים פ׳ בראשית [א, ד] בשם הבעש״ט. כש״ט (קרוב לתחלתו) [ספ״ד (יא, א־ב)] הה״מ בשם הבעש״ט כו׳ (באריכות). ובכ״מ. וראה לקו״ת במדבר יח, ד. שם דברים פט, ד. ספר החקירה סה, א. וכל העם תרצ״ט ס״ג [סה״מ תרצ״ט ע׳ 18 ואילך]. ועוד״ — לקו״ש ח״י ע׳ 10 הע׳ 22. ח״כ ע׳ 271 הע׳ 55. וראה אוה״ת ויחי (ב) שעג, א ואילך. לקו״ש ח״ד ע׳ 1138. פלח הרמון בראשית קכח, סע״ג ואילך.

297) משלי ח, ל.

298) תהלים קד, ב.

299) ראה זח״ג פח, א („ונהיר מרישא דעלמא לסייפי דעלמא״). שערי ג״ע שער האותיות אות א דרך ז (נד, א). סה״מ תרכ״ו (קה״ת, תשמ״ט) ע׳ צו. תר״ל ס״ע קמא־ב. קנ.

300) מ״נ: **א**: ו״ק.

301) „כן הובא בכ״מ בשם הזהר (סידור עם דא״ח עדר, א. סה״מ תש״ג ע׳ 164. סה״מ תש״ד ע׳ 22. ועוד). ובאמרי בינה ח״ג (קה״ת תשמ״ה) פרק קנה בשם הזהר „אור חכמה קדמאה״ (ראה זח״א ל, ב. זח״ב קסז, א). וראה סה״מ תרפ״א ע׳ רמא [בהוצאת קה״ת, תשפ״ו — ע׳ שעט] (מזח״א טז, ב. כב, ב). וראה לקו״ת בהעלותך (לד, ג), מטות (פב, רע״ג) ובנסמן שם. — וראה ס׳ הבהיר סי׳ קמו״ — לקו״ש (חל״ד) דברים תשמ״ח הע׳ 42. וראה תו״א מקץ לט, א־ב. לקו״ת פקודי ז, רע״ג. שה״ש ל, א. ספר הערכים־חב״ד ח״ב מערכת אור — בהירות סי״א סק״א (ע׳ תקכז ואילך). וש״נ.

בחי׳ ראש וסוף כו׳, והטעם הוא להיות כי בבחי׳ התפשטות של האור מבחי׳ המאור שם יתכן בחי׳ ראש וסוף והוא בחי׳ מקור שזהו עד״מ ענין הטיית הרצון לחו״ג שנק׳ פקיחו דעיינין שזהו אור דחכ׳ שבמוח שמתחלק לחו״ג בב׳ עייניו כו׳ שאור זה מוגבל בכלי העין כו׳ ולא יוכל לראות בו רק בשיעור ומדה ולא מסוף העולם כו׳ אבל כמו בחי׳ עצם כח הראי׳ שנק׳ מאור ולא אור הוא הנק׳ אור עולם וכן אור של וימ״ב הוא שמביט בו מסוף העולם דוקא כו׳ מבלי שימצא בו ראש וסוף [כלל] שכל מה שיש בהשתלשלות העולמות בבחי׳ ו״ק כללי׳ מראש לסוף הכל הוא בסקירה אחת כו׳ ומבלי שיצטרך להתפשט ממקום למקום כאשר רואה בהתפשטות ע״כ אמר מסוף העולם הקצוות נק׳ סוף מאחר שנסקרין בבחי׳ א׳ מבלי שיוקדם הא׳ על זולתו שיקרא זה ראש כו׳, וזהו הוראה על בחי׳ עצם המאור שלמעלה מבחי׳ התפשטות אור שהוא למעלה מבחינת השפעה בהגבלת ראש וסוף ע״כ יכולים להביט בו מסוף העולם ועד סופו בבת אחת כו׳ ולא כמו אור השמש שמאירה בבחי׳ התפשטות ממזרח למערב כו׳ אשר במזרח תקפו של אור והולך אל דרום כו׳ עד שנשקע במערב אלא במזרח ומערב צפון ודרום האור בשוה ממש והוא מטעם הנ״ל וע״כ נק׳ אור עולם בכללותו בשוה ולא כמו אור יומם כו׳ והוא הנק׳ ג״כ אור של וימ״ב בכללותם מראשם לסופם בשוה דוקא מטעם הנ״ל וע״כ יגנז לצדיקים לע״ל דווקא כנ״ל וד״ל, והיינו בחי׳ כתר שבכתר שלמעלה מבחי׳ ח״ס וכמ״ש[302] דאפי׳ אור צח כו׳ אוכם הוא לגבי עה״ע כו׳ ועה״ע נק׳ מאור ולא אור (אך מה שנק׳ אור שוימ״ב להיותו בחי׳ אור ההשפעה של בחי׳ המאור עכ״פ וכמ״ש כי ה׳ יהי׳ לך לאור עולם כו׳ והשפעה זו נמשכת למטה עד שכל הנשמות יכולים להביט בו כו׳ ע״כ נק׳ אור אבל הוא מבחי׳ המאור כו׳ וד״ל) ובכ״ז יובן מ״ש[303] וישא עיניו וירא כו׳ דלכאורה אין זה מובן למה צריך לנשאות ולהגביה עיניו כו׳ כי גם הרואה למרחוק א״צ להגביה עיניו כו׳ אך הענין הוא כנ״ל דבחי׳ הראי׳ המתפשט בכלי העין מעצם כח הראי׳ הוא אור מוגבל בהתפשטותו בהיותו רק בחי׳ אור המתפשט בלבד אבל כח עצם הראי׳ הוא בלתי מוגבל כלל וכנ״ל וע״כ יש הפרש גדול בין כשצריך לראות בראי׳ בלתי מוגבלת כלל כמו לראות מסה״ע וע״ס בסקירה א׳ כנ״ל הרי א״א שיראה זה בכלי העין המוגבל כו׳ אלא צריך להגביה ולנשאות לכלי העין לשרשו בבחי׳ עצם כח הראי׳ שהוא בלתי מוגבל כו׳ שמשם יראה בראי׳ בלתי מוגבלת כלל, וזהו וישא עיניו שהגביהם לכח הראי׳ העצמי׳ והעלה אותם מבחי׳ צמצום ההגבלה שלהם כו׳, אך למה צריך להגביה העין יראה באור הראי׳ העצמי׳. אבל הענין הוא דוישא זה לא

---

302) ראה תקו״ז ת״ע (קלה, ב). או״ת להה״מ (הוצאת קה״ת) ר״פ ויצא (יד, א). לקו״ת בלק סט, א. מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״ג ע׳ תתיא. וש״נ. ח״ד ע׳ א׳תה. וש״נ.

303) וירא יח, ב.

קאי על העינים שישאו ויגביהו א״ע לקבל מכח הראי׳ דא״ס דהיינו הך ולמה צריך להעין כלל אלא וישא זה קאי על המשפיע שהוא עצם כח הראי׳ שישא ויגביה את העין בעליות המדריגות שיהי׳ גם הוא רואה בבחי׳ ראי׳ בלתי מוגבלת כמו כח הראי׳ העצמי׳ ממש דהיינו שיהיו גם העינים מצד עצמן בבחי׳ מאור ולא בבחי׳ אור מקבל כו׳, אשר ע״כ הוצרך להגביה עיניו לשרשן בעצם כח הראי׳ לקבל בחי׳ זו משם כו׳ וד״ל ומדריגה זאת לא הי׳ רק באברהם אבינו ע״ה בשעה שהלך למצות ה׳ במעשה העקידה דווקא להיות שאז נתעלה שרש נשמתו למעלה בבחי׳ האצי׳ ממש להיות שם בחי׳ מרכבה אבל בבחי׳ המל׳ שהוא מאצי׳ לבריאה שנק׳ נהורא תתאה[37] כו׳ ה״ז כמו בחי׳ אור הראי׳ דעין בלבד בחי׳ אור מקבל כמ״ש עיני כל אליך ישברו כו׳ וכשהוא מרכבה לשם לא היו עיניו רואות בבחי׳ ראי׳ בלתי מוגבלת וע״כ לא הי׳ יכול לראות את המקום מרחוק כו׳ אך כאשר העלהו ה׳ למעלה בבחי׳ האצי׳ ממש נאמר וישא את עיניו שהעלה גם לבחי׳ עיניו להיות רואות בראי׳ בלתי מוגבלת והוא אשר ראה המקום מרחוק (שהמקום הזה הוא מ״ש[304] ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה׳ יראה אשר יאמר כו׳ שהוא בחי׳ מקור דאצי׳ שנאמר שם וכמו[305] עיני ולבי שם כו׳) וכמו״כ יובן עוד ענין א׳ [והוא במה] שמצינו גבי משה ע״ה דכתי׳ בי׳[306] ויראהו ה׳ את כל הארץ מהגלעד עד דן כו׳ ובפ׳ ואתחנן אמר[307] עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה תימנה ומזרחה וראה בעיניך כו׳ כי הנה משה הי׳ רעיא מהימנא[308] בחי׳ משפיע אור החכמה לכללות כנס״י והוא [עצמו] נק׳ בשם מאור וכמ״ש פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה שמקבל מאור החמה והיינו ששרש נשמת משה הי׳ בבחי׳ מקור דחכ׳ כי החכ׳ נק׳ אור[301] ושרש החכ׳ נק׳ מאור כו׳ וע״כ אמרו שכינה [היתה] מדברת מתוך גרונו של משה[309] שהוא בחי׳ חכ׳ תתאה [חכ׳] שבדבור וקול שמקבל מח״ע בשרשה מבחי׳ מאור ודוקא מתוך גרונו [של משה] שהוא [בחי׳ ח״ת חכ׳ שבדיבור וקול שמקבל מח״ע בשרשה מבחי׳ מאור ודוקא מתוך גרונו שהוא] הקול מקור הצירופים שבדבור כו׳. אך לפני מותו נסתלק ונתעלה בבחי׳ עצמותו שהוא כמו עצם כח הראי׳ כו׳ לפי שכל ימיו הי׳ בחי׳ משפיע אור לנשמות ישראל כמ״ש ויאמר ה׳ אל משה לאמר לבנ״י כמו פני חמה המאיר לארץ וללבנה שאין זה בחי׳

304) שם כב, יד.
305) מלכים־א ט, ג. דה״ב ז, טז.
306) ברכה לד, א (ושם: „את הגלעד״).
307) ג, כז.
308) ראה זח״א קו, א. זח״ב ח, ב. זח״ג רכה, ב. פתיחתא דאיכ״ר כד. יל״ש איכה סוף רמז תתקצז. וראה תו״א הוספות לתשא קיא, א ואילך. סה״מ תקס״ג ח״א ע׳ קעו. סה״מ תרפ״ב (קה״ת, תשפ״ה) ע׳ קנו.
309) ראה שמו״ר פ״ג, טו. ויק״ר פ״ב, ג. מכילתא שמות יח, יט. זח״ג רלב, א. תניא פל״ד (מג, א). וראה מאמרי אדהאמ״צ קונטרסים ע׳ שפג. וש״נ.

עצמות השמש רק הארתו להלאה ממנו אבל לפני מותו נתעלה ונתכלל בעצמותו והוא שעלה ונכלל בשם הוי' עצמו שהוא נק' מאור השמש עצמו וה"ז כמו עד"מ כשמש שזורח במזרח כמ"ש[310] וזרח השמש ובא השמש שאף שכאשר יבא השמש במערב וישקע במערב יחשך הארץ מפני שהשמש יצא מן הארץ לעבר השני שמתחת לארץ כידוע מ"מ אין זה גרעון אור רק לארץ ולדרים עלי' בלבד אבל לגבי עצמות השמש אין זה גרעון אור כלל כי אם יעלימו אורו לגמרי אין זה גרעון כלל לגבי עצמות שנק' מאור כי אדרבה זה שמאיר אור הוא בחי' צמצום עצמותו להאיר למקבלים בבחי' גבול והתפשטות אור, אבל כשבא לבחי' עצמותו הרי הוא נתעלה מצמצום גדול הזה וכמו"כ איש החכם שמאיר אור מחכמתו העצמי שנק' מאור ולא אור וכאשר שובת ונח ואינו משפיע אור מחכ' לחכמים הרי נתעלה לבחי' עצמותו כו'. וכמו"כ יובן בבחי' אור השפע דח"ע דמשה שהוא מבחי' שם הוי' בכללות נש"י שכלולי' במל' שם אד' כאשר נסתלק ועלה לבחי' עצמותו סמוך למיתה אז הי' בבחי' המאור שהוא כמו טרם שמשפיע אור למקבל ונק' פני חמה כמו שהוא כו' וזהו שא' ויראהו ה' מפני שנעשה בחי' מאור שהוא ראי' בלתי מוגבלת כנ"ל וע"כ ראה כל הארץ מגלעד ועד דן בבת אחת כמ"ש את כל הארץ דוקא כו' מראשה לסופה כאחד מטעם הנ"ל, וכן בפ' ואתחנן אמר שא עיניך להיות בבחי' מאור ימה וצפונה כו' לכללות הד' גבולי א"י לראותם בראי' א' כו' וכנ"ל באברהם כמ"ש וישא את עיניו כו' וד"ל (ואת זלע"ז עשה האלקי'[311] כו' והוא בחי' קליפה דבלעם שהי' נגד הקדושה דמשה והוא בחי' דעת דקליפה[312] כמ"ש[313] ויודע דעת עליון דהיינו שקיבל מבחי' אחוריי' דאחוריי' מבחי' דעת דקדושה כמו מבתר כותלא כו' והוא בחי' דכר דקליפה כמ"ש[314] רוכב על אתונו ואתון בלעם הוא בחי' נוק' דקליפה כידוע וע"כ נאמר בו ג"כ וישא בלעם את עיניו וירא כו' בבחי' מאור דקליפה (כידוע) וע"כ ראה ג"כ ראי' בלתי מוגבלת כמ"ש[315] אראנו ולא עתה כו' וכהנ"ל וד"ל) אך עדיין יש להבין למה הראהו ה' למשה את כל הארץ ולמה ביקש משה דבר זה כמ"ש אעברה נא ואראה כו' מה תועלת בראי' אחר שלא יכנס לא"י לקיום המצות התלוים בה כו'. אך הענין הוא דיש עוד מדריגה שלישית בלבד ב' מדריגות הנ"ל בבחי' מאור ואור שזהו עצם כח הראי' [הבלתי מוגבלת ובחי' התפשטות אור הראי' הבא בגבול כו' והמדרגה הב' הוא כאשר נמשך מבחי' עצם כח הראי'] עצמו בעין [כענין] הנק' פקיחו דעיניין לטוב

---

310) קהלת א, ה. וראה תקו"ז תס"ט (קיא, א).
311) ל' הכתוב – קהלת ז, יד.
312) ראה ע"ח שער דרושי הנקודות (ש"ח) פ"ד. מאמרי אדהאמ"צ שם ע' שפז. וש"נ. תו"ח וירא קיז, א.
313) בלק כד, טז.
314) שם כב, כב.
315) שם כד, יז.

ביותר עד שיתפעל מזה מי שרואה עליו בעין טובה להיות כל נפשו נמשך אחר הרואה וכמו שמבואר למעלה באריכות בענין משל העבד הנאמן שמתפעל ביותר בטוב עין של המלך יותר מגילוי אהבתו אליו בדבור כו' וכן להחזיק למי שנפל לבו ביותר או השפל ביותר בפקיחת העין בהסתכלות עליו לטוב שבזה יתחזק יותר מהכל כו', וכך אנו רואים בענין עשיית התפעלות [בלב זולתו להמשיכו אליו שיותר יוכל לעשות לו התפעלות] גדולה ע"י הסתכלות שלו עליו בעין טוב ביותר גם משה הי' מרבה לו דברי אהבה היוצאין מנקודות הלב ולא הי' עושה לו התפעלות גדולה כזאת, וראי' ממה שאנו רואים כאשר הזונה נותנת עיני' באיש בעיני פקיחא בעוז אהבה וחיבה יתירה מודעת לו בראי' והסתכלות זאת הנה מיד יתפעל ביותר ויומשך אחרי' [בלא טעם ודעת גם שאם היתה מדברת לו דברי אהבה וריצוי הי' מתפעל בתשוקה אחרי'] מ"מ אין זה ערך לגבי התפעלות שעושה לו בהסתכלות ראייתה בעין טוב ביותר וע"ד דוגמא כמ"ש [בשה"ש][316] הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני וכן לבבתיני באחד מעיניך[317] כו' וכמו"כ מן הזכר אל הנקבה כשנותן עיניו עלי' בטוב ההסתכלות עושה בנפשה התפעלות יתירה יותר מרוב דברים בדברי אהבה וחשק כו' וא"כ הרי יש כח חזק ביותר בעין לפעול התפעלות כל הנפש במקבל בהביטו עליו ואין זה מצד כח העין עצמו שהרי אין בו רק הארה בעלמא מעצם כח הראי' אלא זהו מבחי' עצם כח הראי' שכל נפשו מלובש בה ע"כ יש בכח זה דווקא להמשיך נפש המקבל אליו כי בהבטה זו שמעצמות הנפש באה וממשכת עצמות הנפש זולתו אל [בחי'] עצמותו ממש משא"כ כשממשיך זולתו בכח פרטי שמן הנפש כמו הרצון והתענוג שבדברי אהבה וכה"ג שאין זה מועיל כ"כ להמשיך כל פנימי' עצמו' זולתו כו' ונמצא שגם שכח זה הוא בעין בדרך ירידה והמשכה מעצמי' הנפש הוא יותר גדול גם מבחי' העלאה והגבהת העין לגבי עצם כח הראי' לקבל בחי' מאור שאין זה רק שרואה ראי' בלתי מוגבלת כמו המאור עינים עצמו אבל להיות בכחו גם להמשיך לדבר הנראה אליו זה בא דווקא בדרך ירידה והמשכה מכח עצמות הנפש שבעצם כח הראי' ביותר כו' (והוא מ"ש למעלה בענין פקח עיניך חסר שהוא טרם ההתחלקות לחו"ג שכולו חסד כו') ומזה בא ג"כ [כח הראי'] סיבות החיזוק לשפל בכח ראי' כזו כו' וזהו [ענין] שביקש משה אעברה נא ואראה כו' כדי להיות תוקף אור ח"ע בח"ת שהיא א"י לפעול תמיד אצלה בחי' העלאת מ"נ דכנס"י בכל מצות שיעשו בא"י למשוך אחריו בכל לב כו' וזהו [הטעם] שהראהו ה' את כל הארץ טרם מותו שהי' בזה תועלת גדולה לכל ימיהם על הארץ וכך הוא [יובן] במ"ש ועינינו מאירות בבחי' מאור ולא לקבל אור בא"י שנאמר בה[140] עיני ה' אלקיך בה כו' גם

316) ו, ה.

317) שם ד, ט.

לא אפי׳ במדריגה הג׳ דלע״ל וזהו כשמש וכירח כשיהי׳ שוין ועוד למעלה כשיהי׳ למעלה מבחי׳ וימ״ב שזהו שא׳ הוי׳ יהי׳ לך לאור עולם, גם אז אין אנו מספיקים להודות לך לפי שעצמות אא״ס ממש שנק׳ לבדך בנסים ונפלאות הוא למעלה גם ממה שיהי׳ לעתיד לאור עולם כנ״ל וד״ל.

מקורות והערות

נוסח א׳ של המאמר נמצא בביכלאך כת״י מעתיקים כדלהלן:

א=1275 פו, א ואילך.

ב=127 קנה, א ואילך.

המאמר נדפס כאן מכת״י **א** ונוספו בין אריחיים תיבות מכת״י **ב**.

מנוסח זה של המאמר נמצא תח״י צילום מעמוד א׳ של הנחה נוספת (נדפס לקמן), ובראשה נרשם בגוכתי״ק כ״ק אדמו״ר (מוהרש״ב) נ״ע: ,,נ״ל שזה הנחה מא׳ ששמע הדרוש מכ״ק אדמו״ר האמצעי זצוקללה״ה נבג״מ ואינו מסודר כ״כ גם לא נשלם״.

נוסח ב׳ של המאמר נמצא בביכלאך כת״י מעתיקים כדלהלן:

א=157 רלה, א ואילך.

ב=678 קסה, א ואילך [נמצא עד לעיל ע׳ לח].

ג=1119 ש, א ואילך.

המאמר נדפס כאן מכת״י **ג** ונוספו בין אריחיים אותיות ותיבות מכת״י **א וב**.

* * *

המאמר מיוסד (כנזכר בפנים) על ד״ה אין אנו מספיקים במאמרי אדה״ז מארז״ל ס״ע תס ואילך [והביאור שם ע׳ תסב ואילך].

ואינטע מיהרות כיפס ופרח · ובוים קהשות כשהי שעות · ורקוע על ליות כאיות "
ואיתי אסורה · גם זאת נקבע.

הנה לקי שפט נאפה שון מיהרות · הוא הי"ו ואינטע תאיהרות הוא ·
מורה לקשפיע אלעתיה שהאיה אינטע כיפס פוי · ושהו שון מיהרות השטעות
שהוא ושון מקיו שיהיו מהי עניה אחה והוא מלון מיהרו · ואיה לקי שפט שה ושיפ
ואת האורה הנשן ופשות הלילה · שיהיו גיב היום שפט ·
וירח שון בקומתן כי וש לי בחינות עליות בשפט היום כיס וא יבא עבד שפטך ·
וירח אפל · וים עליו השוש · היום שי ולא יהיו עבד השפט לאור עולם · ולהבין
וירחק את · ואפל · וים עליו השוש · היום שי ולא יהיו עבד השפט לאור עולם · ולהבין
לי לקי שהו בחיי אינים · והעם נובע עם סתרי הקבלה שבחיי עושם על חכמה שבקבלה
כיס עושי כל אולק ושבחו שהוא בחיי חכמה שבקבלה · ואיתה לקי שפט שה על עושם על
בחיי גאל שם בשם אמן · ולקבלים על בחיי שלי בשם לעם כיס בזהר שפטא בא בחיי
וסיהיא לות לה שהיה כלום בחיי מלך · (ובא בחיי יהונתן ובבל) ולקבלים על בחיי
עלי האדון הוא אינו שם עצמה אלא רק שה שאקבל מבחיי שפט (כמבואר במשי מאריכות
לקי · לקי שהיה שהו בחיי לעם בלות לה שבחה כלום היום שהאור שאינו הקבלים
שם בשם אמן כיס עצמה הבושם היתה ראשו פנים · ואיתה לקי שהו בחיי
בחיי גאל שם בשם אמן · ולקבלים על בחיי שלי בשם לעם כיס בזהר שפטא בא בחיי
כיס עושי כל אולק ושבחו שהוא בחיי חכמה שבקבלה · ואיתה לקי שפט שה על עושם על
לקי שהו בחיי אינים · והעם נובע עם סתרי הקבלה שבחיי עושם על חכמה שבקבלה
וירחק את · ואפל · וים עליו השוש · היום שי ולא יהיו עבד השפט לאור עולם · ולהבין
וירח שון בקומתן כי וש לי בחינות עליות בשפט היום כיס וא יבא עבד שפטך ·
ואת האורה הנשן ופשות הלילה · שיהיו גיב היום שפט ·
וירח אפל בקומת שום מקומת כיס את האורה הנבחרו לפשעות היום היום
שהוא ושון מקיו שיהיו מהי עניה אחה והוא מלון מיהרו · ואיה לקי שפט שה ושיפ
מורה גיב אלעתיה שהאיה אינטע כיפס פוי · ושהו שון מיהרות השטעות
ואינטע מיהרות כיפס ופרח · ובוים קהשות כשהי שעות · ורקוע על ליות כאיות "
ואיתי אסורה · גם זאת נקבע.

הנה לקי שפט נאפה שון מיהרות · הוא הי"ו ואינטע תאיהרות הוא ·
מורה לקשפיע אלעתיה שהאיה אינטע כיפס פוי · ושהו שון מיהרות השטעות
שהוא ושון מקיו שיהיו מהי עניה אחה והוא מלון מיהרו · ואיה לקי שפט שה ושיפ
ואת האורה הנשן ופשות הלילה · שיהיו גיב היום שפט ·
וירח שון בקומתן כי וש לי בחינות עליות בשפט היום כיס וא יבא עבד שפטך ·
וירח אפל · וים עליו השוש · היום שי ולא יהיו עבד השפט לאור עולם · ולהבין
לי לקי שהו בחיי אינים · והעם נובע עם סתרי הקבלה שבחיי עושם על חכמה שבקבלה
כיס עושי כל אולק ושבחו שהוא בחיי חכמה שבקבלה · ואיתה לקי שפט שה על עושם על
בחיי גאל שם בשם אמן · ולקבלים על בחיי שלי בשם לעם כיס בזהר שפטא בא בחיי
וסיהיא לות לה שהיה כלום בחיי מלך · (ובא בחיי יהונתן ובבל) ולקבלים על בחיי
עלי האדון הוא אינו שם עצמה אלא רק שה שאקבל מבחיי שפט (כמבואר במשי מאריכות
לקי · לקי שהיה שהו בחיי לעם בלות לה שבחה כלום היום שהאור שאינו הקבלים
שם בשם אמן כיס עצמה הבושם היתה ראשו פנים · ואיתה לקי שהו בחיי
בחיי גאל שם בשם אמן · ולקבלים על בחיי שלי בשם לעם כיס בזהר שפטא בא בחיי
כיס עושי כל אולק ושבחו שהוא בחיי חכמה שבקבלה · ואיתה לקי שפט שה על עושם על
לקי שהו בחיי אינים · והעם נובע עם סתרי הקבלה שבחיי עושם על חכמה שבקבלה
וירחק את · ואפל · וים עליו השוש · היום שי ולא יהיו עבד השפט לאור עולם · ולהבין
וירח שון בקומתן כי וש לי בחינות עליות בשפט היום כיס וא יבא עבד שפטך ·
ואת האורה הנשן ופשות הלילה · שיהיו גיב היום שפט ·
וירח אפל בקומת שום מקומת כיס את האורה הנבחרו לפשעות היום היום
שהוא ושון מקיו שיהיו מהי עניה אחה והוא מלון מיהרו · ואיה לקי שפט שה ושיפ
מורה גיב אלעתיה שהאיה אינטע כיפס פוי · ושהו שון מיהרות השטעות
ואינטע מיהרות כיפס ופרח · ובוים קהשות כשהי שעות · ורקוע על ליות כאיות "
ואיתי אסורה · גם זאת נקבע.

הנה לקי שפט נאפה שון מיהרות · הוא הי"ו ואינטע תאיהרות הוא ·
מורה לקשפיע אלעתיה שהאיה אינטע כיפס פוי · ושהו שון מיהרות השטעות
שהוא ושון מקיו שיהיו מהי עניה אחה והוא מלון מיהרו · ואיה לקי שפט שה ושיפ
ואת האורה הנשן ופשות הלילה · שיהיו גיב היום שפט ·
וירח שון בקומתן כי וש לי בחינות עליות בשפט היום כיס וא יבא עבד שפטך ·
וירח אפל · וים עליו השוש · היום שי ולא יהיו עבד השפט לאור עולם · ולהבין
לי לקי שהו בחיי אינים · והעם נובע עם סתרי הקבלה שבחיי עושם על חכמה שבקבלה
כיס עושי כל אולק ושבחו שהוא בחיי חכמה שבקבלה · ואיתה לקי שפט שה על עושם על
בחיי גאל שם בשם אמן · ולקבלים על בחיי שלי בשם לעם כיס בזהר שפטא בא בחיי
וסיהיא לות לה שהיה כלום בחיי מלך · (ובא בחיי יהונתן ובבל) ולקבלים על בחיי
עלי האדון הוא אינו שם עצמה אלא רק שה שאקבל מבחיי שפט (כמבואר במשי מאריכות
לקי · לקי שהיה שהו בחיי לעם בלות לה שבחה כלום היום שהאור שאינו הקבלים
שם בשם אמן כיס עצמה הבושם היתה ראשו פנים · ואיתה לקי שהו בחיי

לזכות
כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א
מהרה יגלה אכי״ר

•

לז״נ
הרה״ח הרה״ת ר׳ **נחמן רפאל שמחה** בן ר׳ **עזרא אבשלום**
נחמנסון

שליח כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א למדינת הודו
מחלוצי פעילות חב״ד במזרח הרחוק
זכה לקשר רבים לכ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

״והקיצו ורננו שוכני עפר״ והוא בתוכם
בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות
כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א
מהרה יגלה אכי״ר

•

לז״נ
הרה״ח הרה״ת ר׳ **צבי הירש** בן הרה״ח ר׳ **בן ציון** ע״ה
נלב״ע ז״ך אלול ה׳תש״מ
ומרת **רבקה** בת הרה״ח ר׳ **צבי** ע״ה
נלב״ע כ״ט תמוז ה׳תשס״ב
שפריצער

נתרם ע״י בניהם – יבלח״ט – הרה״ת ר׳ **שמואל**
והרה״ת ר׳ **יעקב מרדכי** שיחיו
שפריצער

•

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
ליובאוויטש